

HECHO

JESUBA DIABUEDARĀBA OPEÐADA

Nañ cartara Lucaba ðasia. Idjira griego basica ðaa. Colosa 4:14ðe, Pilemoñ 24ðe biða jara ðaa mañ Lucara Paulo ume nĩbasida. Mañgara ebudaara ðaa ara nañ Hecho 16:10-17ðe, 20:5ðeba aba 21:18ðaa, idjaba 27:1neba aba 28:16ðaa. Ñcaramaarā 60 poa Jesucrito toðacarea Lucaba nañ cartara ðasia.

Bedeia bia Jesucritodebema ēberā dji droma Teopilo itea ðadacarea Lucaba nañ carta sida Teopilo itea ðasia Jesuba diabuedarāba opeðadadebemada cawamārēā. Dji cricha dromara 1:8ðe ðaa. Dadji Boro Jesuba nāwā jarasía: “Ñcōrē Jaure bārā ume ðade zeburāde bārāba idji ðblada eðadía. Mañba bārāba Jerusaleñne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tamłara ðeade biða mñnebemada beðeadiā.”

Dji naārābema capítulode (1:1-26) eða ðá ðaa Jesuba Ñcōrē Jaure diai jaradada, Jesu bajānaa wānada, idjaba Matía Juda Iscariote cacuabari Jesuba diabuedada beðadebemada.

Mañare ðá ðaa Jesuba diabuedarāba Jerusaleñne beðea bia idjidebema jarapedadada (2:1ðeba aba 8:3ðaa). Eða ðá ðaa Ñcōrē Jaure ādjimaa zedada, Pedroba Ñcōrē de droma caita jaradiadada, Jesuderā sāwā ābaa pananada, idjaba judiorāba Estebañ beapedadadebemada.

Mañare ðá ðaa Jesuba diabuedarāba Judea druade, Samaria druade biða beðea bia idjidebema jarapedadada (8:4ðeba aba 9:43ðaa). Eða ðá ðaa Ñcōrē Jaure Samariadebema djabarāmaa zedada, Pelipeba nezoca droma Etiopiadebema jaradiadada idjaba Sauloba Jesucrito iñananebemada.

Jĩrũare ðá ðaa Jesuba diabuedarāba beðea bia idjidebema judiorāēa jarapedadada. Eða ðá ðaa Ñcōrē Jaure judiorāēmaa zedada (10:1ðeba aba 11:18ðaa), Pedro Herode jawaeða ēdradada (11:19ðeba aba 12:25ðaa), Paulo Jesu beðea jarade wāna dji naārābemada (13:1ðeba aba 14:28ðaa), djabarā dji dromarā Jerusaleñne dji jarepedadada (15:1-35), Paulo Jesu beðea jarade wāna dji umēbemada (15:36ðeba aba 18:22ðaa), dji ũbeabemada (18:23ðeba aba 20:38ðaa), idjaba Paulo Romanaa preso edepedadada (21:1ðeba aba 28:31naa).

Jesuba Ñcōrē Jaure diai jarada

1 ¹⁻²Teopilo, naārā mñā cartade ba itea jūma ðá diabuesia Jesuba o ðadadebemada, idjia jaradia ðaða sida aba Ñcōrēba bajānaa

edebɾɿɾɿdaa. Wadi bajānaa wāi naēna idjia diabuei carea edadarāa Ācōrē Jauredeba jaradiasia cārēda odida panɿda.

³Jesu beudacarea ādjirāa ara idjida ɾarima zocārā unubisia cawadamārēā idjira wārāda ɿrēbasida. Cuarenta ewari māwā osia. Mañne ādjirāa jaradiabadjia sāvā Ācōrēba idji ɿjā ɾeara bia pe erobada. ⁴Ewari aba Jesu ādjirā ume ɾaside nāvā jarasia:

–Jerusaleñ purudeba āyā wārānada. Nama jñānada aba dadjirā Zezaba idji Jaure diai jaraɿa diabɿɿdaa.^a Mañnebemada mña bārāa naēna jarasia. ⁵Wārāda Juañba ēberārā baidoba borocuesia, baribɿɿ dārēne Ācōrēba idji Jaureda bārāa diaya.^b

⁶Mañbe Jesu ume ābaa duanɿba idjia iwidiɿdaa:

–Dai Boro, ɿidibɿɿ bla dadji Israel purura djārā jɿwaedabemada ēdra ɾɿpeɿa dji boroda ɾeica?–

⁷Jesuba panusia:

–Māwāi ewarira bārāba cawadié panɿa. Ababe mñ Zezabɿɿ cawa ɾaa mañ ewarira ɾada bēra. ⁸Baribɿɿ Ācōrē Jaure bārā ume ɾade zebɿɿɿde bārāba idji ɿɾlada edadi. Mañba bārāba Jerusaleñne, jūma Judea druade, Samaria druade, drua tɿmɿara ɾeade bida mñnebemada bedeadi.–

⁹Jesuba māwā jaraɿacarea jūmarāba aɿ duanɿne ɿtaa jira wāsia. Mañne jɿrārāba idjira ānā edada bēra waa ununaé basía. ¹⁰Wadibida Jesu ɿtaa wānamaa aɿ duanɿne cawaēne ādjirā caita ēberāda umé odjasiɿdaa. Ādjia cacuade jɿ panɿa totroa basia. ¹¹Mañ ēberāba nāvā jarasiɿdaa:

–Achirā Galileadebema, ɿcārē cārēā bajānaa aɿ panɿ? Jesu bārā ume ɾada bajānaa wānara wayacusa zeya idji bajānaa wāna quírāca.^c

Matía edapeɿada

¹²Mañbe Jesuba diabuedarāa Olivo eyadeba Jerusaleñnaa jēda wāsiɿdaa. Mañ eyara Jerusaleñ caita ɾaa. Dji tɿmɿara judiorā ɿñāñbada ewaride wābada quírāca ɾaa. ¹³Jerusaleñne jūēnapeda ɿɿɿarebema dejāne ādji cāɿbadamaa wāsiɿdaa. Ādjirāra nañgarā basía: Pedro, Juañ, Santiago, Andre, Pelipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alpeo warra Santiago, Simoñ Celote, idjaba Santiago warra Juda.^d ¹⁴Jūma ādjirāra Jesu djabarā ume, idji papa Maria ume, dewara wērārā ume bida ābaa dji jɿrebadjidaa Ācōrēa iwidiɿi carea.

¹⁵Māwā duanɿne ewari aba Pedrora djabarā ēsi ɿta nūmesia bedeai carea. Ādjirāra ciento veinte panasidaca ɾaa. Mañne jarasia:

¹⁶–Djabarā, naēnaeda Ācōrē Jaureba Judaba oiɿdebemada Davia ɾabisia.^e Ācōrē Bedeade ɾá ɾa quírāca wārāda māwāida ɾada bēra Judaba

a 1:4. Luca 24:49; Juañ 14:26-27; Isaía 32:14-15; Joel 2:28-32. **b 1:5.** *Idji Jaureda bārāa diaya.* Griego bedeade nāvā ɾá ɾaa: “Ācōrēba bārāra idji Jaureba borocueya.”

c 1:11. Apocalipsi 1:7. **d 1:13.** *Santiago warra.* Griego bedeade ɿcɿɿ cartade ɾá ɾaa “Santiago djaba.” **e 1:16.** Salmo 41:9.

ēberārāda pe edesia Jesu jidadamārēā. ¹⁷Judara dadjirā quīrāca Jesuba edaḁa basía. Dadjirāba obadara idjia biḁa o ḁabadjia.–

¹⁸(Judaba Jesu jidabiḁa carea paratada edasia. Mañ parataba ējūāda nēdosia. Baribara ara mañ ējūāne Judara quīrā edaa boroare baesia. Idji ḁira jēsapeda idji jāsira jūma ēdrasia. ¹⁹Jūma Jerusaleñebemarāba mañ cawasidade dji ējūāra trā ḁasidaa Aceldama. Mañ trāra ādji bedede jara ḁla Oa Ējūā.)^f ²⁰Mañne Pedroba jarasia:

–Judara māwāsia Salmo cartade ḁá ḁa quīrāca:

Idji dera deduma ḁeya. Ni ḁḁalḁa mama ḁeadaéa.^g

Idjaba jara ḁla:

Idjia o ḁadara dewaralḁa o ḁeya.^h

²¹⁻²²Mañ bērá idji cacuabari bārānebemada aba dairā ume ḁeida ḁla ēberārā jarai carea Jesura wārāda ārēbasida. Mañ ēberāra dadjirā ume ḁaida ḁla Juaḁba dadji Boro Jesu borocuedadeba aba Ācōrēba Jesu bajānaa ededa ewaridaa.–

²³Mañne ēberāda umé ḁasidaa ādjidebemada aba edaḁi carea. Aba Jose basía. Idjira Barsabá wa Justo abadaa. Dewarabemara Matía basía.

²⁴⁻²⁵Mañbe jūmarāba Ācōrēa nāwā iwidisidaa:

–Dai Boro, Judara ḁa diabuedada baesia. Idjia oida ḁara igarasia idji ḁaida ḁamaa wāi carea. Jūmarāba soḁe crīcha panḁra ḁa cawa ḁla. Mañ bērá dairā cawabidua naḁḁa ēberā uméḁemarā sāḁḁa edaḁalḁa ḁa diabuedaba obadara omārēā.–

²⁶Mañbe ne jemenesidaa caida ḁei cawaya. Mañne Matíadra ḁesia. Ara maḁda idjira Jesuba diabuedarā once panḁ ume āḁaa ḁesia.

Ācōrē Jaure zeda

2 ¹Māwānacarea Pentecoste ewarida jūēsia. Mañne Jesu ijā ḁeara jūma āḁaa dji jare duanasidaa.ⁱ ²Māwā panḁne cawaéne ūrīsidaa bajānaa jīgua nūḁḁa nāūrā dji cāḁyā puá nūḁa quīrāca. Dji dede jūmarāba mañ jīgura ūrīsidaa. ³Ara māwāḁalḁe taḁa uruada unusidaa. Mañ taḁa uruara ādji boroza maārī urusia. ⁴Mañne Ācōrē Jaureḁeba panesidaa.^j Ara maḁda ādjia ūrīnaca bedede beḁa duanesia Ācōrē Jaureba beḁeabiḁa quīrāca.

⁵Pentecoste ewari bērá judiorā druazabema Ācōrē waya beḁa Jerusaleñe duanasidaa. ⁶Ādjirāba mañ jīgua ūrīsidade acḁe wāsidaa. Mañne ūrīsidaa Jesu ijā ḁeaba ādji beḁeaza beḁa duanḁa. Mañ bērá cawa crīchadaé basía. ⁷Māwā panḁne jarasidaa:

–¿Za beḁa duanḁa jūma Galileadebemaéca? ⁸¿Sāwā dadjirāba ūrī panḁ ara dadji beḁeaza beḁa duanḁa? ⁹Dadjirā tāēna Partidebemada, Mediadebemada, Elañebemada, Mesopotamiadebemada,

f 1:19. Mateo 27:3-10. **g 1:20.** Salmo 69:25. **h 1:20.** Salmo 109:8. **i 2:1.** Pentecoste ewarira naēna “néu naārā ewapedada carea ḁasrida obada ewari” abadjidāa. Levítico 23:15-21. **j 2:4.** Hecho 1:8.

Judeadebemada, Capadociadebemada, Pontodebemada, Asiadebemada, ¹⁰Prigiadebemada, Panpiliadebemada, Egiptodebemada, Romanebemada, Ἰνδία Libia druade Cirene puru caita beabada sida nama duanla. Dadji judiorā arada, judiorā crīcha ēpēbada sida nama panla. ¹¹Idjaba ēberārā Cretadebemada, Arabiadebemada sida nama panla. ¡Jūmarāba ara dadji bedeaza ūrī panla Ācōrēba waibla odatebemada bedea duanla!–

¹²Mañ carea jūmarāba cawa crīchadaē bēra nāwā jara duanesidaa:

–Nañ ēberārāra ḡsāwā jāwā bedea duanla?–

¹³Mañne dewararāba ipida jara duanasidaa:

–Ādjirāra ituaba beu duanla.–

Pedroba Jerusaleñne jaradiada

¹⁴Mañne Pedrora dewara once ume ābaa ḡlda piradrapeda jīgua jarasia: –Achirā judiorā, jūma Jerusaleñne beabari bida nañda cawaḡadua; mñla jarabḡḡra quīrācuita ūrīnadua. ¹⁵Bārāba crīcha panla dairāra ituaba beu duanla baribḡḡ māwāēa. ¡Wadibida diapeda nūmā! ¹⁶Ātebḡḡ dai māwā bedea duanḡnebemada Ācōrēneba bedeabari Joelba nāwā ḡlasia:

¹⁷Ācōrēba nāwā jara ḡla:

Jīrūarebema ewaride mñ Jaurera jūma ēberārāa diaya.

Māwā bārā warrarāra, bārā caurā sida mñneba bedeadia.

Mñla cūdrarāa cāimocara quīrāca ne unubiya. Drōārāa bida cāimocarade ne unubiya.

¹⁸Mañ ewaride mñ Jaurera mñ nezocarāa diaya, wērāa, umaquīrāa bida. Mañne ādjirāra mñneba bedeadia.

¹⁹Mañ ewaride ne ununacada bajāne unubicuaya. Nañ ējūāne bida unubicuaya.

Oada, uruada, nārī cowa sida unubicuaya.

²⁰Ācōrēba cawa oi ewari jūēi naēna āmādaura quiya. Jedeco sida oa baya. Mañ ewarira ewari droma baya.

²¹Baribḡḡ dadjirā Boroa quīrā dḡuburia iwidibadara idjia jūma ēdrā edaya.^k

²²Achirā Israeldebema, nañ bedeara ūrīnadua: Ācōrēba Jesu Nazaredebemaa ne ununaca waibla beada bārā tāēna obicuasias. Māwā o ḡḡdeba Jesuba cawabisia Ācōrēra idji ume ḡḡda. Maḡḡra bārāba bio cawa panla. ²³Ācōrēba naēna crīcha ḡḡda quīrāca abala idu Jesura bārā ḡḡwaēda ḡḡbisias. Maḡbe bārāba ēberārā cadjiruarāa crude cachi beabisidaa. Ācōrēba cawa ḡasia maḡra jūma māwāida. ²⁴Jesura bia mīga beusia. Baribḡḡ Ācōrēba idjira ārēbabida bēra beuba poya eroḡēē basia.

²⁵Dadji boro Daviba idjidebemada nāwā jarasia:

Mñla unusia dadji Borora ewariza mñ ume ḡḡda.

Idjira mñ ḡḡwa araare ḡḡ bēra ne wayaa neē ḡḡa.

²⁶ Mañ carea mñ sora ðasrida ðla; mñra bio ðasrida trñ ðla.

Mñ cawa ðla idjia mñra ãrëbabida. Mañ bërã beuimĩna necai ðla.

²⁷ Mñ cawa ðla ðla mñra beudarã jaure panabadama ameẽda.

Mñ, ða nezoca jipa ðara idu ðerawabiẽa.

²⁸ ða cawabisia mñra wayacusa zocai ðaida,^l idjaba ðara mñ ume ða bërã mñra bio ðasridabiya.^m

²⁹ Mñ djabarã judiorã, mñ ebuða jaraya: dadjirã drõænabema Davi beudacarea idjira tðbarisidaa. Idji tðbaripedadara dadjirãba wadibida unubadaa. ³⁰ Davira Æcõrëneba bedeabari basia. Mañ bërã cawa basia Æcõrëba wårãneba jarasida idjideba yõbarlãda aba idji cacuabari israelerã boroda ðaida.ⁿ ³¹ Måwãida cawa ðada bërã idjia bedeasia Æcõrëba ëdra edabari diai jarada ãrëbaidebemada.^o Idjia jarasia Æcõrëba ëdra edabarira beudarã jaure panabadama ameẽda idjaba idji cacuara ðerawabiẽda.

³² Daviba jarada quĩrãca Æcõrëba Jesura beu ðadada ãrëbabisia. Jũma dairãba maãgara unusidaa. ³³ Dadji Zeza Æcõrëba idji jawa araare Jesura dji dromada ðasia. Mañbe idji Jaure diai jaradada Jesua diasia idjiderãa diamãrëa. Jesuba mañ Jaurera wårada dairãa diasia. Bårãba unu panla, ùrĩ panl sida idji Jaureba mãwã obi ðla.

³⁴⁻³⁵ Dadjirãba cawa panla Davira ara idjidebemada bedeae basida bajãne dji dromada ðeẽ ðada bërã. Ætebarl idjia nãwã jarasia:

Dadjirã Boroba mñ boroa jarasia: mñ jawa araare chũmedua aba ða ume dji quĩrũrã mñ ða jawaeda ðabarlãdaa.^p

³⁶ Mañ carea jũma israelerã, wårada cawadadua: Jesu, bårãba crude cachibipedadara Æcõrëba jũmarã Boroda ðasia. Idjidra dadji ëdra edabari diai jaradaa.^{-q}

³⁷ Mañ ùrisidade jũmarãda bio sopuasidaa. Mañ carea adjirãba Pedra, Jesuba diabueda dewararãa bida iwidisidaa:

–Djabarã, ¿ëdradi carea cãrëda odida panl?–

³⁸ Mañne Pedroba panusia:

–Cadjiuada igaradapeda Æcõrëmaa zedadua. Jesucrito trñneba borocuedadua. Mañne bårãba cadjiuua opedadara Æcõrëba quĩrãdoapeda idji Jaureda bårãa diaya. ³⁹ Æcõrëba idji Jaure diai jaradara bårã itea ðla, bårã warrarã itea ðla, ëberãrã taml ðeabadarã itea bida ðla.^r Jũma dadji Boro Æcõrëba trñ ða ëberãrã itea ðla.–

⁴⁰ Pedrora dãrã bedeasia adjirãba ijãnamãrëa. Nãwã jara basia:

–jÆcõrëba idibema ëberã cadjiurarã cawa oidebemada ëdrãdadua!^{-s}

l 2:28. Wayacusa zocai ðaida. Griego bedeade ðl ðla “o zocai ðaidebemada.”

m 2:25-28. Salmo 16:8-11. **n 2:30.** 2 Samuel 7:12-13; Salmo 89:3-4; Salmo 132:11-

12. **o 2:31.** Æcõrëba ëdra edabari diai jarada. Mañba jara ðla “Crito.” **p 2:34-35.** Salmo 110:1; Luca 20:41-44. **q 2:36.** Ædra edabari diai jarada. Mañba jara ðla “Crito.”

r 2:39. Ezequiel 36:23-28. **s 2:40.** Ezequiel 11:19-21; 18:30-32.

⁴² Jesuba diabuedarāba jaradia panlra ādjirāba bio ēpēbadjidāa. Ābaa bia duanabadjidāa. Jesu quīrānebadi carea cobada sida cobadjidāa.^t Idjaba Ācōrēa iwidi panabadjidāa.

⁴³Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā obadjidaa. Mañ carea jūmarāba Ācōrēra bio wayasidaa. ⁴⁴⁻⁴⁵Jūma Jesu ijā beara ābaa bia duanabadjidaa. Ācāraba ādji ējūāda, nebia sida nēdobuedapeda djaba aba ne neē bebārāde paratara diabadjidaa. Māwā ādjia eroḃeaba dji careabadjidaa. ⁴⁶Ewariza Ācōrē de droma dajadaare ābaa dji jarebadjidaa idjaba djabarā deza sobiadeba ḃasrida ābaa ne cobadjidaa. ⁴⁷Ādjirāba Ācōrēa bia bedeabadjidaa. Idjaba dewararāba ādjirāra bia unubadjidaa. Mañne dadi Boroba ewariza ēberārāra ēdra edabadjia. Māwā Ācōrēneba ādjirāra yō wāsidaa.

3 ¹Ewari aba ãmãdaυ ãtãeda judiorãba ãcõrẽa iwidibada horade Pedrora Juañ sida ãcõrẽ de dromanaa wãsidaa. ²Mañne ãcõrẽ de dromane eda wãbada Quirãwãrẽa ÐΛ abadade ëberã jirũ biẽ topedadada basia. Ëberãrãba idjira ewariza mamaa edebadjidãa dji edaa wãbãdarãa parata iwidimãrẽa. ³Idjia Pedro, Juañ sida eda wãbãdada unuside paratada iwidisia. ⁴Pedroba, Juañ biã idjimaa acãsidaa. Mañne Pedroba jarasia: –Daimaa acãdua.–

⁵Idjía ne diadida crîchada bêrã ãdjîmaa acasia. ⁶Baribara Pedrobã jarasia:
-Mãa paratada, oro sida neê baa, baribara mãa erobãda bía diaya:
Jesucrito Nazaredebema trãneba piradrãpeda nĩbade wãdua!-

⁷Mañne Pedrobá dji ēberā jawá araare jidapeda piradṛa edasia. Piradṛaḅarṛde dji ēberā jīrūra, idji cōrācōrā sida biasia. ⁸Ara mañda āṭa jādṛapeda taibade wāsia. Jāṛa jādṛa nīne Ācōrēa bia bedea ḅada ādji ume Ācōrē de dromane eda wāsia. ⁹Jūmarāba idjira Ācōrēa bia bedea nīda unusidaa. ¹⁰Mañ unusidade cawa crīchadaē basia. Ādjirāba cawasidaa idjira ewariza Ācōrē de dromane eda wābada Quīrāwārēa ḅa abadama parata iwidi chūmabadjida.

¹¹ Ëberã jĩrũ bié ðadaba Pedrora, Juañ sieða quenab̃arica basía. Ædjira Æcõrẽ de droma mōgaraba auðu jũrã ca ða edaare panasidaa. Ædji

t 2:42. *Jesu quĩrãnebadi carea cobada sida cobadjidaa.* Griego bedede ἡ ἡλα “pañ cõrãcuadapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 20:7; 1 Corinto 11:23-26.

pananamaa Salomoñ abadaa. Jūmarāba cawa crīchadaé bēṛā ādjimaa pira wāsidaa. ¹²Pedroba mañ unuside jarasia:

–Achirā Israeldebema, ¿cārē cārēā cawa crīchadaé panā? ¿Cārē cārēā daida aḷ panā? ¿Crīcha panāca dai ḷḷadeba wa दौरा Ācōrē quīrāpita jipa panā bēṛā nañ ēberāra biabisidaa? ¡Māwāéa! ¹³Ācōrē dadjirā drōāenabema Abrahāñ ume, Isa ume, idjaba Jacobo ume ḷadaba idji nezoca Jesura dji Dromada ḷasia.” Bārāba idjira Pilatoa jida diasidaa beamārēā. Pilatoba idjira ēdṛa ḷa quīrīā ḷadamīna bārāba igarasidaa. ¹⁴Bārāba Ācōrē Nezoca Jipa ḷara igaradapeda mīā sē iwidi panasidaa Pilatoba mīā beadada ēdṛa ḷamārēā.” ¹⁵Māwā bārāba dadji Zocai ḷai Diabarida beasidaa. Baribṛa Ācōrēba idjira beu ḷadada ḷrēbabisia. Mañ ḷrēḷadara daiba unusidaa. ¹⁶Ara mañ Jesu ḷḷaba nañ ēberā bārāba unubadara biasia. Daiba ijā panāa Jesuba cacua bié ḷeara biabibarida. Māwā ijā pananeba nañ ēberāra wārāda biasia. Mañra bārāba ebuda unu panāa.

¹⁷Mā djabarā judiorā, mḷa cawa ḷaa bārāba, bārā bororā bida Jesura beasidada idjira Ācōrēba diai jaraḷa ēdṛa edabarida cawaḷaé basi bēṛā. ¹⁸Baribṛa maḷḷadeba Ācōrēba naēna jaraḷara jūma māwābisia. Idjideba bedeabadarāneba jarasia idjia ēdṛa edabari diai jaraḷara bia migapeda beuida.” ¹⁹Jāḷbe bārāba cadjiruada igaradapeda Ācōrēmaa zedadua. Māwā osidara bārāba cadjirua opedadara Ācōrēba quīrādoapeda sobiabiya. ²⁰Idjia Jesura diabueya naēnaena bārā Boroda ḷada bēṛā. ²¹Nawena Jesucritora bajāne ḷaa aba Ācōrēba ne jūmada wayacusa bia obṛaḷdaa. Ācōrēba drōāenabema ewaride idjideba bedeabadarāneba wārāda māwā oyada asia.

²²Moiseba dadji drōāenabemarāa nāwā jarasia: “Dadjī Boro Ācōrēba mḷ diabueda quīrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Mañ ēberāra ara bārā purudebema baya. Idjia jarabṛara jūma ijānadua. ²³Idjia jara ḷada abaḷba ijāḷḷa, Ācōrēba mañ ēberāra idji purudebemada āyā ḷaya.” ²⁴Mañ awara Samuel ewarideba ḷtaa jūma Ācōrēneba bedeabadarāba nañ ewaridebemada bedeasidaa. ²⁵Ācōrēba ādjirāneba bedadara idi wārāda unu panāa.

Mañ awara Ācōrēba bārā drōāenabemarā ume bedeadā ḷasia. Idjia Abrahāñ nāwā jarasia: “Mḷa ḷadeba yōḷḷadeba nañ ējūāne ḷea purura jūma carebaya.” ²⁶Mañ bedea ḷadara bārāba idi wārāda unu panāa. ²⁶Ācōrēba idji nezoca Jesura edapeda naārā bārāmaa diabuesia carebamārēā. ²⁷Bādjiza careba ḷaa bārāba cadjirua obadara igaradamārēā.–

Pedro, Juañ sida judiorā bororāmaa jida edepedada

4 ¹Pedro, Juañ sida ēberārā ume wadi bedea panāne sacerdoterāda, Ācōrē de dromanebema zarrarā boroda, saduceorā sida ādjimaa

u 3:13. Nezoca. Mañ bedeaba idjaba jara ḷaa “Warra.” v 3:14. Marco 15:6-15.

w 3:18. Salmo 22:7-8; 69:17-21; Zacaria 12:10; Isaías 52:13deba aba 53:12daa. Ēdṛa edabari diai jaraḷa. Maḷba jara ḷaa “Crito.” x 3:23. Deuteronomio 18:15-19. y 3:25. Genesi 22:18; 26:4. z 3:26. Nezoca. Mañ bedeaba idjaba jara ḷaa “Warra.”

zesidaa. ²Mañne Pedroba Juañ bida ēberārāa jaradia panasidaa Jesu ārēbada quīrāca ēberārā sida ārēbadida. Mañ carea dji bororāra quīrūsidaa.

³Pedroba, Juañ sida jidadapeda queubodo bēra aba nurēma preso basidaa.

⁴Baribara Pedroba jaradia bada ūrī panana zocārāba Jesura ijāsidaa.

Mañrā bara Jesu ijā beara dji umaquīrārā awa mil juesuma panasidaca bla.

⁵Nurēma judiorā dji bororāda, dji drōārāda, ādji ley jaradiabadarā sida Jerusaleñne ābaa dji jaresidaa. ⁶Sacerdote dji droma Anāda arima basia.

Idjaba idji ēberārāda zocārā panasidaa: Caipāda, Juañda, Alejandroda, dewararā sida. ^a ⁷Mañne ādjirāba Pedroba Juañ sida enebisidaa. Ādjirā quīrāpita nūmanapeda nāwā iwidisidaa:^b

–Jāñ ēberā jirū bié badara bārāba ¿cai ablaadeba biabisida? ¿Cai trāneba jāwā osida?–

⁸Mañne Pedroba Ācōrē Jauredeba nāwā panusia:

–Dadji purudebema bororā, Israeldebema drōārā dji dromarā: ⁹idi bārāba दौरا cawa obadaa ēberā jirū bié bada carebapedada carea. Iwidi panla idjira sāwā biasida. ¹⁰Māēteara daiba ebuda panunia bārāba, jūma israelerā bida bio cawadamārēā. Naḡa ēberā bārā quīrāpita nūmara Jesucrito Nazaredebema ablaadeba biasia.^c Mañ Jesucritora bārāba crude cachi beasidaa, baribara Ācōrēba idjira ārēbabisia. ¹¹Ācōrē cartade bā bla: “De obadaba mōgara igarapedadara dji biara bada besia.”^d Jesura mañ mōgara quīrāca bla. Bārā dji de obada quīrāca panla idjira igarasidaa. Baribara Ācōrēba idjira dji biara bada basia. ¹²Aba idjiabarā dadjirāra poya ēdra edaya. Idji awara Ācōrēba ni abalada nañ ējūāne blé basia ēberārā ēdra edamārēā.–

¹³Dji bororāba Pedro, Juañ sida ne wayaa neé bedea panla unusidade cawa crichadaé basia. Ādjirāba cawa panasidaa Pedroba Juañ sida mācua carta cawa panlēda. Mañ awara cawasidaa ādjira Jesu ume nībabadjidada. ¹⁴Baribara dji ēberā biadara ādji ume nūma bēra ādjira poya bié jaradaé basia. ¹⁵Mañne dji bororāba Pedroba, Juañ bida jarasidaa dajadaa jāāne wānamārēā. Mañbe ara ādjiduba bedeasidaa. ¹⁶Nāwā jarasidaa:

–Jāñ ēberārāra ¿sāwā odi? Ādjia mañ ne ununaca odapedadara jūma Jerusaleñnebemarāba cawa panla. Dadjia poya sewaada adaéa.

¹⁷Baribara mañnebemada dewararāa idu cawabida amaaba jāñ Jesuare panlāra waragadia idji trāneba waa bedearānamārēā.–

¹⁸Ara mañda Pedroba Juañ sida waya trānapeda ebuda jarasidaa ni maārī bida Jesudebemada bedearānamārēā idjaba jaradiarānamārēā.

¹⁹Baribara Pedroba, Juañ bida jarasidaa:

a 4:6. Mañ ewaride Caipāra sacerdote dji droma basia baribara idji zāwārē Anāra mañ naēna sacerdote dji droma bada bēra idjira wadibida māwā trā jarabadjidaa. **b 4:7.** Luca 12:11-12. **c 4:10.** *Jesucrito Nazaredebema ablaadeba.* Griego bedead “Jesucrito Nazaredebema trāneba” bā bla. **d 4:11.** Salmo 118:22; Luca 20:9-19.

–Bio crīchadadua. ¿Biara ɓaɓa Ācōrēda ijānida wa bārāba jara panɓda ijānida? Daimaara biara ɓaɓa Ācōrēdra ijānida. ²⁰Daiba unupedadada, ūrīpedada sida jaradia panania. Poya chupeadaēa.–

²¹Maɓbe dji bororāba wetara waragadapeda Pedrora Juaɓ sida ēdra ɓasidaa. Puruda waya panɓ bēra cawadaē basía sāwā cawa odida. Dji ēberā biada carea jūmarāda Ācōrēda bia bedea duanasidaa. ²²Maɓ ēberā ne ununacadeba biadara cuarenta poa audu basia.

Jesu ijā beaba sozarrada iwīdipadada

²³Pedrora Juaɓ sida preso pananada ēdradapeda waabema Jesu ijā bea ābaa duanɓmaa wāsidaa. Maɓbe sacerdote bororāba, drōārā dji dromarā bida ādjía jarapedadada jūma nēɓrasidaa. ²⁴Maɓ ūrīsidade jūma ābaa Ācōrēda iwīdisidaa:

–Dai Boro jūma poya ɓa, ɓaɓɓaɓa bajāra, naɓ ējūāra, pusara, jūma ādjīde nūmɓ sida osia. ²⁵ɓa Jauredeba ɓa nezoca Davia nāwā jarabisia:“
¿Cārē cārē judiorāē puru beara quīrū duanɓ? ¿Cārē cārē puru
beara ādji quīrīābe bedea au panɓ djōni carea?

²⁶Druazabema bororāda dji dromarā ume ābaa dji jaresidaa dadji
Ācōrē ume, idjia ɓada Boro ume bida djōni carea.”

²⁷⁻²⁸Ara maɓ quīrāca naɓ purude Herodeda, Poncio Pilatoda, judiorāēda, dadji Israel puru sida dji jaredapeda bedea ausidaa ɓa nezoca jipa ɓa Jesu beadi carea.^g ɓa idjira dadjirā Boroda ɓadamīna ādjia māwā osidaa ɓa naēna crīcha ɓada quīrāca. ɓara bio ɓaɓa ɓa bēra naēna ɓasia ādjia māwā odamārēa.

²⁹Dai Boro, acɓdua sāwā ādjirāba dairāra waraga panɓda. Sozarrada dairā ɓa nezocarāa diadua ɓa bedeara ne wayaa neē jaradi carea. ³⁰ɓa ɓaɓa sida diadua cacua biē beara biabidi carea idjaba ɓa nezoca jipa ɓa Jesu trɓneba ne ununacada odi carea.–

³¹Ācōrēda iwīdipedadacarea ādji duanɓ dera uresia. Maɓne jūmarāda Ācōrē Jauredeba duanesidaa. Maɓba Ācōrē bedeara ne wayaa neē jara duanesidaa.

Ananía Sapira sida beupadada

³²Maɓ ewarīde Jesu ijā beara abari crīchadeba, abari soɓeba ābaa bia duanasidaa. Ni abaɓba jaradaca basía idjia ne eroɓara ababe idjideda, āteɓara ādjia eroɓeaba dji careabadjidaa. ³³Jesuba diabuedarāba Ācōrē ɓaɓadeba dadji Boro Jesu ɓrēɓadeɓemada eɓuda jaradiabadjidaa. Idjaba Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio careabadjia.^h ³⁴⁻³⁵Maɓ

e 4:25. *ɓa Jauredeba.* Griego bedeadē ācɓra cartade maɓra neēa. *ɓa nezoca Davi.* Griego bedeadē ācɓra cartade idjaba “dai drōāenabema” ɓa ɓa. **f 4:25-26.** Salmo 2:1-2. *Idjia dadjirā Boroda ɓada.* Maɓgɓa jara ɓa “idji Crito.” **g 4:27-28.** *Herode.* Maɓ Herodera Antipa trɓ jarabadjidaa. *Nezoca.* Maɓ bedeeba idjaba jara ɓa “Warra.” **h 4:33.** *Ācōrēba idji biadeba djabarāra bio careabadjia.* Maɓ bedeeba idjaba jara ɓa “jūma ēberārāba Jesu ijā beara wayabadjidaa.”

bērā ādjirā tāēna ne neé beara neé basía. Ējūā erobeaba ādji ējūāra nēdobuebadjidāa idjaba de erobeaba ādji dera nēdobuebadjidāa. Nēdobuedapeda dji paratara Jesuba diabuedarāmaa edebadjidāa cawa jedecadamārēā. Djaba aba ne neé bebarāde parata diabadjidāa.

³⁶Mañne ēberā Jose abadada ādjirā ume basía. Jesuba diabuedarāba idjira trā basidāa Bernabe. (Bernabe trāba jara bla “Sobiabibari Warra.”) Idjira Levideba yōna basía. Chipre druade tosidāa. ³⁷Mañ Bernabeba ējūāda nēdobuepeda dji paratara Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā edesia.

5 ¹Idjaba ēberā Ananía abadada basía.ⁱ Idji quimara Sapira abadjidāa. Ādjia bida ējūāda nēdobuesidāa. ²Baribarā Ananíara dji quima ume bedea audapeda dji paratara jūma diaé basía. Māwāmīna Jesuba diabuedarāba cawa jedecadamārēā diabarāde jūma diabarāda asia. ³Mañne Pedroba jarasia:

–Ananía, bla ĵcārē cārēā diaurura ba sođe idu eđa wābisi? Bla Ācōrē Jaurea sewada o bla. Ba ējūā nēdobuedadebema paratara āclara mērā erobla. ⁴Jāā ējūāra ĵbareé basica? Nēdobuepeda dji parata sida ĵbareé basica? Jūma dia quīrīāé basibarā ĵcārē cārēā jāwā ba sođe sewa oida crīchasi? Bla ēberāa sewa oé basía, ātebarā Ācōrēa sewa osia.–

⁵Mañ ūrīsīde Ananíara abeda beu baesia. Mañnebema ūrīpedadara bio ne wayasidāa. ⁶Mañbe āclara cūdrarāba dji bēwārāra wuaba baradapeda tabarīde edesidāa.

⁷Dārāēne Ananía quima Sapirada jūēsia.^j Idjia Ananía sāwānada adua basía. ⁸Pedroba idjia iwidisia:

–Māa jaradua ĵbārā ējūāra nēdobuesidaca ba quimaba parata enena quīrāca?–

Sapiraba panusia:

–Māē, jāāga nēblade nēdobuesidāa.–

⁹Mañ bērā Pedroba jarasia:

–Bārāra ĵcārē cārēā sewa odi carea bedea ausida dadji Boro Jaureba sāwā oi cawaya? ¡Acldua! Ba quima tabarīde wā pananada awuá zebadaa. Ara nawena ba sida tabarīde ededīa.–

¹⁰Ara mañ jarabarāde idjira Pedro jīrū caita beu baesia. Cūdrarā eđa jūēbladade unusidāa idjira beu tabada. Mañne dajadaa ededapeda dji quima caita tabarisidāa. ¹¹Mañ carea djabarāra, jūma mañnebema ūrīpedada sida ne wayasidāa.

Jesu ijā beaba ēberārā zocārā biabipedada

¹²Mañ ewarīde Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā ocuabadjidāa. Māwā cawabisidāa Ācōrēra ādjirā ume bāda. Abari crīchadeba jūma djabarāda

i 5:1. Mañ Ananíara ababe nañ capítulo 5de odja bla. Capítulo 9de, 22de bida dewara Ananíanebemada bā bla. Idjaba capítulo 23de dewara Ananíanebemada bā bla.

j 5:7. *Dārāēne*. Griego bedeadē bā bla: “Hora ūbea babarāde.”

Ãcõrê de droma mōgaraba auðu jūrã ca ða edaare ābaa dji jarebadjidāa. Dji jare pananama Salomō abadaa. ¹³Djabarã awara ne wayaaba ni ābaada ādjirã ume pananaé basía, baribarã zocārāba ādjirānebemada bia bedeā duanasidāa. ¹⁴Mañe zocārā umaquĩrārāba wērārā bida dadji Borora ijāsidaa. Māwā idji ijā ðeara yō wāsidaa. ¹⁵Jesuba diabuedarāba ne ununacada zocārā o panã bērā ēberārāba cacua bié ðeada o icawa clāde wa jueporode ðabadjidāa Pedro wāyā wābarāde idji cacua jaureba waramārēã. ¹⁶Zocārā ēberārā Jerusaleã caita ðea purudebema bida cacua bié ðeada, jai bara ðea sida ādjimaa edebadjidāa. Mañbe jūmarāda biacuabadjidāa.

Bajānebema nezocaba Jesuba diabuedarā ēdra ðada

¹⁷Jesuba diabuedarāmaa zocārā wā panã carea sacerdote dji dromada, jūma saduceorā idjiare ðea sida sode bié duanesidāa. ¹⁸Mañ carea Jesuba diabuedarā jidadapeða preso ðacuasidāa. ¹⁹Baribarã ara mañ diamasi dadjirā Boro nezoca bajānebemaba dji eða wābadara ewapeða ādjirā ēdra ðasia. Mañbe jarasia:

²⁰—Ãcõrê de dromanaa wānapeda ēberārā dadji zocai bai djiwiðidebemada jaradadua.—

²¹Ãdjia ūripedaðara ijāsidaa. Nurēma diapeda Ãcõrê de dromanaa wānapeda jaradia panesidāa. Mañmisa sacerdote dji dromaba, idji ume duanã bida jūma Israeldebema drōārã dji dromarāda trāsidaa ābaa dji jaredi carea. Mañne Ãcõrê de dromanebema zarrarāda preso ðabada dedaa wābisidāa Jesuba diabuedarā jarāde wānamārēã. ²²Baribarã zarrarāda preso ðabada dede jūēsidade ādjirāra ununaé basía. Mañ bērã jēda jarade wāsidaa. ²³Zarrarāba dji dromarāa nāwā jarasidaa:

—Dairāba preso ðabada dera bio jūātrã ðada idjaba zarrarāda dji edaa wābadaza panãda unusidāa, baribarã ewa acãbadade ni ābaada ununaé basía.—

²⁴Mañ ūrisidade Ãcõrê de dromanebema zarrarā boroba, sacerdoterā bororā bida cawa crīchadaé basía idjaba cawadaé basía mamaalãa ltaã cārēda sāwāida.^k ²⁵Māwā duanane ēberāda eða zepeda jarasia:

—jBārāba preso ðapedadarāba Ãcõrê de droma dajada jaradia panã!—

²⁶Mañ ūrisidade Ãcõrê de dromanebema zarrarāra, ādji boro sida Jesuba diabuedarā jarāde wāsidaa. Baribarã enebadade bié oðae basía. Wayasidaa puruba ādjida mōgaraba tabari beaðida. ²⁷Enenapeda dji jare duanã quĩrāpita nūmasidāa. Mañbe sacerdote dji dromaba ādjirāa jarasia:

²⁸—Naēna dairāba bio jarasidaa bārāba jāñ ēberā trāneba waa jaradiarānamārēã. Baribarã bārāba jūma Jerusaleñebemarāa jaradia panã. Mañ awara jāñ ēberā beapedada carea daidrã bedede ðã quĩrã panã.—

k 5:24. *Sacerdoterā bororā.* Griego bedede ἁγία cartade nañ sida ðã ðaa: “Sacerdote dji droma.”

29Mañne Pedroba, Jesuba diabuedarã waabemarã bida panusidaa:
 –Ëberãrãba jara panã cãyãbara Ñcõrẽba jara ßadra ijãnida panã.
 30Bãrãba Jesura crude cachi beasidaa.¹ Baribara bãrãba beapedadara
 dadji drõã naẽnabemarã Ñcõrẽba ãrẽbabisia. 31Ñcõrẽba Jesura dadjirã
 Boroda bamãrẽã idji jawã araare ßasia. Idjaba dadji Ëdra Edabarida
 ßasia. Idjideba israelerãba cadjiruara igaradapeda waya Ñcõrẽmaa
 poya zedã. Mãwãra ãdjirãba cadjirua opedadara Ñcõrẽba quĩrãdoaya.
 32Maãgãdebemada dairãba ebuãa jarabadaa. Ñcõrẽ Jaure bida abarida
 jarabaria. Ñcõrẽba idji Jaurera idji ijãbãdarãa diabaria.–

33Maã ùrisidade dji dromarãra bio quĩrũsidaa. Maãba Jesuba
 diabuedarãra bea quĩrã panesidaa. 34Mañne pariseo Gamaliel abadada
 ßasia. Maã Gamalielera judiorã ley jaradiabari dji droma basia. Jũmarãba
 idjira bio waya panasidaa. Gamalielera piradrãpeda Jesuba diabuedarãra
 dajadaa edebisia. 35Maãbe dji dromarãa jarasia:

–Achirã Israeldebema, bãrãba maã ëberãrã sãwã odidebemada
 bio crĩchadua. 36Ëberã Teudã sãwãnada quĩrãnebadua. Maãra
 dãrãẽ ßaa. Maã ëberãba ara idjida dji dromaana abadja. Maã bãrã
 cuatrociento ëberãrãba idjira epesidaa. Baribara romanorãba idji
 beasidade jũma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. Maãbe jũma idjia
 oi crĩcha ßadara jõsia. 37Mãwãnacarea Romanebema boroba jũmarãda
 juachabisia. Maã ewaride ëberã Juda Galiledebemada ßasia. Maã
 Judaba ëberãrãra zocãrã idji ume eronĩbasia. Baribara romanorãba
 idji beasidade jũma idji ume nĩbapedadara memenesidaa. 38Maã carea
 mla jaraya: naãga ëberãrãra idu ßadua. ãdjirãra biẽ orãnadua. ãdjia
 o panãra, ãdjia oi crĩcha panã sida ara ãdji crĩchadeba ze ßabara,
 dãrãẽne jũma jõya. 39Baribara Ñcõrẽba obi ßabara, bãrãba poyadaẽa.
 Maã bãrã quĩrãcuita ßeadua Ñcõrẽ ume djõna amaaba.–

Gamalielba jaradara jũmarãba ijãsidaa. 40Maãbe Jesuba
 diabuedarãra wayacusa edaa trãsidaa. Soaba ubidapeda ãdjirãa
 jarasidaa waa Jesu trãneba ëberãrãa bedearãnamãrẽã. Maãbe
 ëdra ßasidaa. 41Ara maãda Jesuba diabuedarãra dji dromarã ãbaa
 jare panãmaãba ßasida wãsidaa. Cawasidaa Ñcõrẽba ãdjirãra bia
 unusida, Jesu ijã panã carea idu bia mĩgabida bãrã. 42Ñcõrẽ de
 droma dajadaare, ëberãrã deza bida ãdjirãba ewariza chupeadaẽ
 Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Ebuãa jarabadjidaa Jesura
 Ñcõrẽba ëdra edabari diai jaradada.

Djabarã carebabadarã siete edapedada

6 ¹Maã ewaride Jesu ijã ßeara auduara yõ wãsidaa. Mañne griego
 bedeade bedeabadaba hebreo bedeade bedeabadara biẽ jara

panesidaa. Jarasidaa djabarāba pēdra wērārā ewariza carebabadae ādji pēdra wērārāda carebadacada. ²Mañ carea Jesuba diabueda doce panaba jūma Jesu ijā beara ābaa jaredapeda nāwā jarasidaa:

–Bia bāeā dairāba Ācōrē bedea jaradia panlra idu bādida ababe pēdra wērārā carebadi carea.^m ³Mañ bērā djabarā, bārānebema siete ēberārā jipa beada edadadua. Ādjira Ācōrē Jauredeba beadida panla idjaba crīcha cawa beadida panla. Maļgarāra dairāba bādīa pēdra wērārā, dewararā sida carebadamārēā. ⁴Māwā osidara dairāba poya biara Ācōrēa iwidi panania idjaba idji bedeara jaradia panania.–

⁵Ādjia jarapedadara jūmarāba bia ūrīsidea. Mañ bērā Estebaļda edasidaa. Mañ Estebaļba Jesura bio ijā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Idji awara Pelipeda, Procoroda, Nicanorda, Timoļda, Parmenada, idjaba Nicolá Antioquía purudebemada edasidaa.ⁿ Mañ Nicolára griego basia baribarl judio quīrāca babadjia. ⁶Djabarāba maļgarāra Jesuba diabuedarāmaa edesidaa. Maļbe Jesuba diabuedarāba Ācōrēa iwidi bade jlwada ādjirā lrl bāsidaa Ācōrēba quīrīā bāda odamārēā.

⁷Maļne djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada auduara jarasidaa.^o Māwā Jesu ijā beara Jerusalelne auduara yōsidea. Mañ awara zocārā sacerdoterā bida ijāsidaa.

Estebaļ dji bororāmaa edepedada

⁸Ācōrēba idji biadeba Estebaļra bio careba basia. Idji ablara Estebaļa diasia ne ununaca waiblada ēberārā tāēna o bamārēā. ⁹Maļne ācrla judiorā Cirene druadebemada idjaba Alejandría purudebemada panasidaa. Ādjirā dji jarebada dera “Nezoca ēdrapedadarā” abadjidaa. Dewara judiorā Cilicia druadebemada idjaba Asia druadebema sida panasidaa. Jūma maļ judiorāra Estebaļ ume caicaya duanesidaa. ¹⁰Baribarl ādjirāba Estebaļra poyadaē basia, idjira Ācōrē Jaure necawaadeba bedebadjī bērā. ¹¹Mañ carea ādjirāba ācrla ēberārāa paratada diasidaa nāwā sewa odamārēā:

–Daiba ūrīsidea jāl ēberāba Moisedebemada, Ācōrēnebema sida bié bedea bāda.–

¹²Māwā ādjirāba puruda, judio dji dromarāda, judiorā ley jaradiabada sida quīrūbigasidaa. Mañ carea Estebaļra jidadapeda judiorā dji bororā ābaa jare duanamaa edesidaa. ¹³Maļne sewa jaradamārēā ācrla ēberāda mamaa edesidaa. Maļgarāba nāwā jarasidaa:

m 6:2. *Pēdra wērārā carebadi carea.* Griego bedeadē bā bāa: “Djārā ne cobigadi carea” wa “parata cawa jedecadi carea.” **n 6:5.** Maļ Pelipedebemada unubadaa Hecho 8:4-13, 26-40de, 21:8-9de bida. Idjira Jesuba diabuedaē basia. Idjira biara trl jarabadjidaa “Griego Pelipe” wa “Pelipe, bedea bia jarabari.” **o 6:7.** *Bedeā dadji Boro Jesudebema.* Griego bedeadē bā bāa “Ācōrē bedea.”

–Jāā ēberāba Ācōrē de dromanebemada, dadjirā leydebema sīda bié bedea bābaria. ¹⁴Idjia jarasia Jesu Nazaredebemaba Ācōrē de dromara ārīda idjaba Moiseba jaradia bādara quīrā awara oida. Idjira māwā bedea bāda daiba ūrīsīdaa.–

¹⁵Jūma dji bororā mama chūmeaba Estebaā acabādade unusīdaa idji quīrāra bajānebema nezoca quīrādarra quīrāca bāda.

Estebaāba Moise, Ācōrē sīda bié jaracaada ada

7 ¹Maāne sacerdotē dji dromaba Estebaāa iwidisia:
–¿Ādjia jara panāra wārāca?–

²Estebaāba nāwā panusia:

–Mā djabarā judiorā, mā bororā, mā djuburia mā bedēada ūrīnadua. Dadji drōā naēnabema Abrahaā wađi Mesopotamia druade bāsīde Haraā purude bāde wāi naēna Ācōrē dji Droma bāra idjima odjasia. ³Ācōrēba idjīa jarasia: “Bā druara, bā ēberāra sīda amepēda wādūa. Māa druada blā acabiya māmā wāmārēā.”^p ⁴Ara maāda Abrahaāra caldeorā druadebemada ēdrapeda Haraāne bāde wāsia. Abrahaā zeza jaidadacarea Ācōrēba Abrahaāra idi dadjirā duana druadaa enesia.^q ⁵Baribāra Ācōrēba Abrahaā naā druade ējūāra ni maārī bīda diaé basīa. Ātebāra wārāneba jarasia idjīa, idjideba yōbādarāa bīda naā druara daīda.^r Ācōrēba māwā jarasia Abrahaāba wađi warra neé bāsīde. ⁶Idjaba Ācōrēba Abrahaā jarasia idjideba yōbāra purura djārā druade bāida, mama djārā nezocarāda beadīda, idjaba maā ēberārāba ādjirāra cuatrociento poa bié eropananīda. ⁷Baribāra Ācōrēba Abrahaā nāwā jarasia: “Ādjirā zoca eropana purura māa cawa oya. Māwānacarea bā purura ēdrapeda naā druade māa bīa bedēadīa.”^s

⁸Maābe Ācōrēba Abrahaā jarasia jūma idjideba yōbādarāda cacua wēāgōdīda panāda Ācōrēnēda cawabīdī carea.^t Maā bēra idji warra Isa todacarea ocho ewari bāde dji warrara cacua wēāgōsia.^u Isaba idji warra Jacobora abari quīrāca osia. Jacoboba idji doce warrarā sīda abari quīrāca osia.

⁹Māwānacarea Jacobo warrarāba ādji djaba Jose ume bié panāneba idjira nēdobuesīdaa Egipto druade nezocada bāmārēā.^v Baribāra mama Ācōrēba idji ume basia. ¹⁰Maā bēra jūma idji bīa mīga bādebemada Ācōrēba ēdra bāsia. Idjīa necawaada diasia Egiptodebema boroba bīa unumārēā. Maā bēra dji boroba Josera idjiarebemada bāsia. Māwā Egiptora idjaba dji boro ēberārā sīda Jose jāwaēda panesīdaa.^w

p 7:3. Genesi 12:1. **q 7:4.** Genesi 11:31neba aba 12:9daa. **r 7:5.** Genesi 12:7; 13:15;

15:17-18; 17:8. **s 7:7.** Genesi 15:13-16. **t 7:8.** Genesi 17:4-14. Maāglādeba Estebaāba jara basia israelerāba ādjirā de droma neé pananamīna ādjirāra Ācōrē puru basīda.

u 7:8. Genesi 21:3-4. **v 7:9.** Genesi 37:26-28. Maāglādeba Estebaāba jara bāa Ācōrēba Josera israelerā carebai carea diabuedamīna ādjirāba idjira igarasīdaa. Ara maā quīrāca Jesuda, Ācōrēneba bedēabadarā sīda igarasīdaa. **w 7:10.** Genesi 41:37-46.

¹¹Mañ ewaride Egipto druade, Canaañ druade bida jarrabada zesia. Mañba jumarāda bia mīga duanasia. Mañ bērā Jacobo warrarāba trigoda nēdo quīrā pananamīna ununaē basia. ¹²Mañne Jacoboba ūrīsia Egipto druade trigora barada. Mañ carea idji warrarāra mamaa trigo nēdode diabuesia.^x Mañra ādji naārā wāpedada basia. ¹³Wayacusa wāsidade Joseba idji djabarāa cawabisia idjira ādji djabada.^y Māwā Egiptodebema boroba Jose ēberārāra cawasia. ¹⁴Mañbe Joseba idji zeza Jacobora, jūma idji ēberārā sida idji ħama enebisia. Ādjirāra 75 panasidaa.^z ¹⁵Māwā Jacobora Egipto druade jūesia. Mama dārā ħapeda jaidasia.^a Idji warrarā sida mama jaidasidaa. ¹⁶Mañbe ādjira Siqueā purūdaa edesidaa. Mama beuda tħabaribada uriade ħasidaa. Mañ uriara Abrahañba Hamo warrarāa nēdoda basia.^b

Estebañba Moise bia jarada

¹⁷Ācōrēba Abrahañ ume bedeā ħadara dārāēne oida ħasia. Mañ ewaride israelerāra Egipto druade isabe yōlada bērā zocārā panasidaa. ¹⁸Baribara dewarada Egiptodebema boroda ħesia. Mañgaba Josedebemada adua basia. ¹⁹Mañ carea dadji purura cūrūgapeda bio biē osia. Ādji warrarā djiwidi tođara ōgo igarabisia beudamārēā.^c

²⁰Mañ ewaride Moiserā tosidaa. Idjira bio quīrāwārēā querasia.^d Djibarirāba ādji dede jedeco ūbea waga eropanasidaa. ²¹Baribara dji warra zaque āyā ħasidade Egiptodebema boro cauba unupeda idji warra ara quīrāca daupesia.^e ²²Māwā ħade Egiptodebema ne cawa ħeaba Moisea ādji crīcha cawaara jūma jaradiasidaa. Māwā idjira crīcha cawaadeba bedeabadjia idjaba ne waīħada obadjia.

²³Moise cuarenta poa ħaside idji ēberārā israelerā acade wāida crīchasia. ²⁴Wābarade unusia Egiptodebemaba Israeldebemada aba biē o ħada. Mañ carea Moiseba Israeldebemara carebade wāsia. Mañne idjia Egiptodebemara beasia Israeldebema biē o ħa carea. ²⁵Moiseba crīchasia israelerāba cawadida idjideba Ācōrēba ādjirāra ēdra ħaida. Baribara ādjirāba cawadaē basia. ²⁶Nurēma Moiseba unusia israelerāda umē djō panada. Ādji ibiadamārēā nāwā jarasia: “ĪBārāra abari purudebemaa! ĴCārē cārēā jāwā djō panā?” ²⁷Baribara dji puo ħadaba Moiserā tħ chātapeda jarasia: “ĴCaiba bara dai boroda ħasi? ĴCaiba bara dai cawa obarida ħasi?” ²⁸ĴMā sida bea quīrā ħaca Egiptodebema

x 7:12. Genesi 42:1-3. y 7:13. Genesi 45:1-16. z 7:14. Genesi 45:9deba aba 47:12daa. Genesi 46:27de hebreo cartade jara ħaa Jacobo ēberārāra 70 duanada. Baribara traduccioā drōā griego bedeade ħade jara ħaa 75 duanada. Estebañba griego cartadeba nēbara ħaa. a 7:15. Genesi 49:33. b 7:16. Wārāda Hamo warrarā ējūāra Jacobobara nēdosia. Mañ ējūāra Siqueā purude ħasia (Genesi 33:19). Abrahañba beuda tħabaribada uria Hebroā caita ħada nēdosia. (Genesi 23:15-18). Jacobora mañ uriade tħbarisidaa (Genesi 50:13). Josera Siqueāne tħbarisidaa (Josue 24:32). c 7:19. Exodo 1:8-22. d 7:20. Bio quīrāwārēā querasia. Mañgaba idjaba jara ħaa “Ācōrēba idjira bio bia unusia.” e 7:21. Exodo 2:1-9.

nueva beada quířaca?” ²⁹Mañ ũrísíde Moiserá mĩrũ wásia.^f Mañbe Madiañ druade drua añbema quířaca ðabadjia. Madiañne ðade warrada umé unusia.

³⁰Cuarenta poa badacarea ewari aba Moiserá ějũã pōasa ewaraga ðade Sinai eya caita ðasia. Mañne bajānebema nezocada bacuru zaque uruga nũm̃ne idjima odjasia.^g ³¹Moiseba mañ unusíde cawa crĩchaé basía. Mañ carea caitaara wásia biara ac̃i carea. Mañne Ācōrē bedeabar̃ada ũrísia. ³²Ācōrēba idjía nāwā jarasia: “Māra ða drōã naēnabemarāba ĩjā panana Ācōrēa. Abrahāñba, Isaba, Jacobo bida m̃ra ĩjā panasídaa.”^h Mañ ũrísíde Moiserá ne wayaaba ure nũmesia. Mañba araa ac̃ida waya ðasia. ³³Mañne dadji Boroba Moisea jarasia: “Nañ eyade ðara m̃ quĩrāpita ða bēřā ða jĩrũne j̃a ðara ěrādua. ³⁴Māa unu ða m̃ purura Egipto druade bio bia mĩga ðada. Idjaba m̃a ũrĩ ða adũba mĩa sopua bedeã pañda. Mañ bēřā m̃ra ze ða adjirā ědr̃a ða carea. Māa ðara Egiptodaa diabueya.”ⁱ

Judiorāba Moise igarapedada Estebañba jarada

³⁵Israelerāba Moiserá igarasídaa. Idjía nāwā jarasídaa: “¿Caiba ðara dai boroda ðasi? ¿Caiba ðara dai cawa obarida ðasi?”^j Baribar̃a ara mañ Moiserá Ācōrēba Egiptodaa diabuesia israelerā boroda ðamārēã idjaba adjirāra mamañba ědr̃a edamārēã. Moiseba bajānebema nezoca bacuru zaque uruga nũm̃ne odjada ðadeba māwā osia. ³⁶Moiseba zocārā ne ununaca o ðadeba dadji drōã naēnabemarāra Egiptodebemada ědr̃a enesia. Pusa Purruđe ne ununacada osia bia chāni carea. Idjaba cuarenta poa ějũã pōasa ewaraga ðade bida ne ununacada obadjia.^k ³⁷Ara mañ Moiseba israelerāa jarasia: “Dadji Boro Ācōrēba m̃ diabueda quĩrāca idjideba bedeabarida aba bārāmaa diabueya. Mañ ěberāra bārā purudebema baya. Idjia jarabar̃ara ĩjānadua.”^l ³⁸Idjaba Moiserá ějũã pōasa ewaraga ðade jũma israelerā ume ðasia. Mama Sinai eyade idjira bajānebema nezoca ume bedeasia. Bedea dadji sāvā beadida pañnebemada edapeda dadji drōã naēnabemarāa jarasia.

³⁹Baribar̃a Moiseba jaradara dadji drōã naēnabemarāba ĩjā quĩrāñae basía, ātebar̃a idjira igarasídaa. Egipto druadaa jēda wā quĩrĩã panasídaa.^m ⁴⁰Moise eyade ðaside adjirāba Aaroña jarasídaa: “Jāñ Moiseba dairāra Egiptodeba ědr̃a enesia. Baribar̃a idji sāvānada cawadaéa. Mañ bēřā dairā nocođaa edemārēã ācōrēda odua.”ⁿ ⁴¹Ara mañda adjirāba paca zaque zaca

f 7:29. Exodo 2:11-21. **g 7:30.** *Bajānebema nezoca.* Antiguo Testamento Ācōrē odjabar̃ade edaude ða ða “bajānebema nezoca.” Versículo 31-34de ebuda ða Ācōrēdr̃a bedeã ðada. **h 7:32.** Exodo 3:1-6. Sinai eyara idjaba Horeb abadaa. **i 7:34.** Exodo 3:7-10. **j 7:35.** Mañg̃adeba Estebañba jara ðasia israelerāba Moise igarapedada quĩrāca Jesuda, Ācōrēneba bedeabadar̃a sida igarasídaa. **k 7:36.** Exodo 7:3; 14:21-22; Numero 14:32-33. **l 7:37.** Deuteronomio 18:15,18. *Idjia jarabar̃ada ĩjānadua.* Māra griego bedeade ðc̃ara cartade neéa. **m 7:39.** *Egipto druadaa jēda wā quĩrĩã panasídaa.* Griego bedeade mañba idjaba jara ða: “Egiptorā ācōrēda ěpē quĩrĩã panasídaa.” **n 7:40.** Exodo 32:1.

ɓɓaɗa osidaa. Maɓgɓa animarɓa babue diasidaa. Maɓne ɗɗi ɓɓaba opedada carea ɓasrida ewarida osidaa.^o 42 Maɓ carea Ȧcōrēba ɗɗirɓa igarapeda dewara Ȧcōrēda idu ɛpēbisia. Maɓne ɗɗirɓa bajāne unubadarāa bia bedea panesidaa. Maɓnebemada Ȧcōrēneba bedebadarā cartade nāwā ɓɓa ɓa:

Israelerā, bārā cuarenta poa ɛjūā pōāsa ewaraga ɓɓe duanasidade ɓanimarɓa mɓa babue diabadɗidaca?

43 ¡Māwāēa! Ȧteɓara Ȧcōrē Moloc abada wua deda jira edebadɗidaa idjaba bārā Ȧcōrē Repaɓ abada chīdau zaca oda sida edebadɗidaa. Maɓra ara ɓɗɗi ɓɓaba osidaa ɗɗia bia bedeadi carea. Maɓ carea mɓa bārara Babilonia drua wagaa ɓaretaya.^p

Estebaɓba Ȧcōrē de dromanebema jarada

44 Ȧjūā pōāsa ewaraga ɓɓe ɗɗi drōāenabemarāba Ȧcōrē wua deda eronibadɗidaa. Maɓ wua deba cawabisia Ȧcōrēra ɗɗirɓa ume ɓɓa. Ȧcōrēba Moisea wua dera obisia idjia unubida quīrāca. 45 Māwānacarea ɗɗideba yōpedadarāba wua dera eropanasidaa. Josue ɗɗi boro baside wua dera naɓ druadaa enesidaa. Maɓ ewaride dewara puru naɓ druade ɓeada Ȧcōrēba ɗɗi drōāenabemarā quīrāpita āyā ɓarecuasia. Māwā naɓ druara jūma jārīsidaa.^q Ȧcōrē wua dera Davi ewaride wadibida naɓ druade ɓasia. 46 Jacobo Ȧcōrēba Davira bia unusia. Daviba Ȧcōrēa iwidisia idji itea de biada oi carea.^r 47 Maɓ dera idji warra Salomoɓa osia.^s 48 Baribara Ȧcōrē dji Dromaara ɓara ɓɓaba oda dede ɓacaa. Ȧcōrēneba bedebariba cartade nāwā ɓasia:

49 Mɓ chūmebarira bajāa. Naɓ ɛjūāra mɓ jīrū ɓɓbaria.

Bārāba ɓcārē deda mɓ itea odi? ɓSāma mɓra ɓnāūbidi?

50 Ȧmɓa ara mɓɗi ɓɓaba ne jūmada osiēca?^t

Judiorāba Ȧcōrē iȧanaca Estebaɓba jarada

51 ¡Bārāra cawara zarea tabeaa! ¡Sodeba iȧanacaa!^u Ȧcōrē bedeara ūrī quīrīanacaa. Ȧcōrē Jaureba jara ɓara bārāba ewariza igarabadaa. Ara ɓɗɗi drōāenabemarā quīrāca panɓa. 52 Ȧɗɗirɓa Ȧcōrēneba bedebadarāda biē odi carea jūma ɛpēsidaa. Ȧberā Jipa ɓa zei jarapedadarā sida beabadɗidaa.^v Ara maɓ quīrāca bārāba maɓga Ȧberā Jipa ɓara jidadapeda beasidaa. 53 Ȧcōrēba idji leyra bajānebema nezocarāneba bārāa diadamīna ¡bārāba iȧa odacaa!–

54 Maɓ bedea ūrīside judiorā bororāra Estebaɓ ume bio quīrūɓadaba ɗɗi quidara carraabisidaa. 55 Māwā duanane Estebaɓra Ȧcōrē Jauredeba

o 7:41. Exodo 32:2-6. **p 7:42-43.** Amos 5:25-27. **q 7:45.** Josue 21:43-45. **r 7:46.** 2 Samuel 7:1-16. **s 7:47.** 2 Cronica 3:1-2. **t 7:49-50.** Isaia 66:1-2. Estebaɓba jara ɓa Ȧcōrē de dromanebemada biē jarada carea bedea neē ɓɓa. Davibara de dromada obi quīrīa ɓasia Ȧcōrē itea. Ȧberārābala Ȧcōrēra dede eda wagaya panɓa. **u 7:51.** Sodeba iȧanacaa. Griego bedead “so wēagoē tabea” ɓa ɓa. **v 7:52.** Isaia 53:11; Jeremia 23:5; 33:15.

basia. Bajānaa acɔɔɔɔɔɔde Ācōrē quīrāwārēā dorroddorroadā idjaba Jesura Ācōrē jɔwa araare nūmɔda unusia. ⁵⁶Mañne Estebaɔba nāwā jarasia:

–jAcɔɔɔɔɔ! jMāa bajāra ewa nūmɔda unu ɔla! jNaɔ Djara Edaɔara Ācōrē jɔwa araare nūmɔda unu ɔla!–”

⁵⁷Mañ ūrīsidade ādjirāra dji cābāyā bia duanenapeɔa ādji cɔɔɔɔɔɔɔɔ jɔwaba jūātrāsidaa. Mañne jūmarāba Estebaɔra orra edasidaa. ⁵⁸Puru āyā edeɔapeɔa mōgaraba tabari jidasidaa. Idji naārā bié jarapeɔaɔaba ādjia ārā jābadara ērānapeɔa cūdra caita ɔɔcuasidaa wagamārēā. Mañ cūdrara Saulo abadjidaa.

⁵⁹Mōgaraba tabari eropanane Estebaɔba Ācōrēa nāwā iwidisia:

–Mā Boro Jesu, mā jaurera edaɔa.–

⁶⁰Mañbe chīrāborode cōbepeɔa jīgua jarasia:

–Mā Boro, naɔɔɔ ēberārāra bedeaɔe ɔɔrāɔa naɔ cadjirua o panɔ carea.–
Māwā bedeaɔeɔa jaidasia.

8 ¹⁻²Mañbe ācɔɔɔ Ācōrē waya ɔeaba Estebaɔra tɔbarisidaa. Idji carea jīābi ɔɔga duanesia. Mañne Estebaɔ beapeɔaɔara Sauloba bia unusia.

Jesu ijā ɔea mīrū wāpeɔaɔa

Mañ ewaride ēberārāba Jerusaleñne Jesu ijā ɔeara bio bié o panesidaa. Mañ carea Jesu ijā ɔeara jūma Judea druadaa idjaba Samaria druadaa mīrū wāsidaa. Jesuba diabueɔarāɔra Jerusaleñne panesidaa. ³Mañne Sauloba Jesu ijā ɔeara bié obadjia waa ijārānamārēā. Deza wāpeɔa umaquīrāra, wērārā sida jidacuapeɔa preso ɔɔbadamaa erreɔari edebadjia.

Pelipe Samaria druadaa wāna

⁴Baribara Jerusaleñneba mīrū wāpeɔaɔaba ādji wāɔaɔaɔa beɔea bia Jesucritodebemada jarabadjidaa. ⁵Pelipera Samaria druade puru abaɔaɔa wāsia.^x Mama jaradiabadjia Jesura Ācōrēba ēɔra edabari diai jaradaɔa. ⁶Pelipeba jara ɔaɔa ūrīsidade idjaba ne ununaca o ɔaɔa unusidade jūmarāba quīrācuɔita ūrī duanabadjidaa. ⁷Zocārā ēberārā jai bara ɔeada biacuasidaa. Mañ jairāra ādji cacuaɔebemada bia ēɔracuabadjidaa. Idjaba zocārā ɔɔraɔra ɔeada, jīrū bié ɔea sida biacuabadjidaa. ⁸Mañ carea mā puruɔebemarāra bio ɔasɔida duanasidaa.

⁹Jāībana Simoɔ abadada mama basia. Ara idjida dji dromada crīchabiɔa bēra Samariadebemarāra cūrūga eroɔasia.^y ¹⁰Idjia jarabara ēberārā dji eɔaara ɔeaba, dji dromaara ɔea biɔa quīrācuɔita ūrībadjidaa. Jūmarāba jarabadjidaa idjira Ācōrē ɔɔa Droma abadada. ¹¹Ēberārāba mā jāībanara bio ēpē panasidaa idjia o ɔaɔeaba dārā cūrūga eroɔaɔa bēra.

w 7:56. Estebaɔba māñ bedeaɔeɔa jarasia Jesura Ācōrēa. Marco 14:62. x 8:5. Hecho 6:5. y 8:9. Griego beɔeɔe māñ versiculoba idjaba jara ɔla: “Mañ Simoɔba o ɔa carea Samariadebemarāba bio cawa crīchaaé basia. Mañne ara idjida dji dromada jarabadjia.”

¹²Baribara Pelipeba bedea bia Jesucritodebemada idjaba Ācōrēba idji ēberārā bia pe erobādebemada ādjirāa jaradia babadjia. Mañne zocārā umaquīrārāba, wērārā bida ijānapeda borocuesidaa. ¹³Simoā bida ijāsia. Mañbe borocuepeda Pelipe ume nībađe wāsia. Pelipeba ne ununaca waiḅaa o ḅada Simoāba unubarađe cawa crīchaé ḅesia.

¹⁴Mañne Jesuba diabuedarā Jerusaleñne ḅeaba ūrīsidaa Samariadebemarāba Ācōrē bedeara ijāsidaa. Mañ carea Pedroda Juaā sida ādjirāmaa diabuesidaa. ¹⁵Jūēnapeda Ācōrēa iwidisidaa ādjirāba Ācōrē Jaureda edadamārēā. ¹⁶Māwā osidaa Ācōrē Jaurera wadibida mañ djabarāmaa zeé ḅada bēra. Ababe dadji Boro Jesu trāneba borocuesidaa. ¹⁷Pedroba Juaā bida Ācōrēa iwidibadađe ādji jawara djabarā ārā ḅasidaa. Ara mañda Ācōrē Jaurera edasidaa.

¹⁸Mañne Simoāba unusia Jesuba diabuedarāba ādji jawara djabarā ārā ḅabadađe djabarāba Ācōrē Jaurera edasidaa. Mañ unuside ādjia parata diayada asia abari quīrāca poya oi carea. ¹⁹Nāwā jarasia:

–Jāā ḅḅada māa diaḅadua, māa bida mā jawara baridua ārā ḅabarađe Ācōrē Jaure edamārēā.–

²⁰Baribara Pedroba jarasia:

–¿Māwāra ḅa crīcha ḅaca Ācōrēba bari dia ḅara nēdobadada? ¡Bādji parata ume tḅa uruādaa wādua! ²¹Ba sora Ācōrē quīrāpita jipaé ḅa bēra naā trajura dairā ume ocara ḅa. ²²Mañ crīcha cadjiruara igaradua. Ācōrēa quīrā djuburiada iwididua. Āībērā mañ crīcha cadjirua ḅa soḅe ḅara idjia quīrādoaiscada. ²³Māa unu ḅa ḅara daiba o panā carea bio sobiē ḅada. Cadjiruaba ḅara preso erobaa.–

²⁴Mañne Simoāba jarasia:

–Mā carea dadjirā Boroa iwididadua bārāba jarapedadara māwārāmārēā.–

²⁵Pedroba Juaā bida bedea dadjirā Boro Jesudebemada jaradapeda Jerusaleñnaa jēda wāsidaa. Wābadađe Samaria druade zocārā puru ḅeade mañ bedea biara jara wāsidaa.

Pelipe Etiopíadebema ume bedeada

²⁶Māwānacarea dadji Boro nezoca bajānebemada aba Pelipemaa zepeda nāwā jarasia:

–¡Piradrada! Jerusaleñneba Gaza puruḅaa wābada oḅaa wādua.– (Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga ḅađe wā ḅa.)^z

²⁷Ara mañda Pelipera wāsia. Oḅe nīne ēberā Etiopía druadebemada unusia. Mañ ēberāra Etiopíadebema boro nezoca droma basía.^a Dji

z 8:26. *Mañ ora ējūā pōāsa ewaraga ḅađe wā ḅa.* Griego bedeade mañra ebuda ḅléa. Āībērā jara ḅasicada “Mañ oḅe naā ewaride wānacao” wa “Gaza puru drōāne ēberārāra ḅeadaaa.” **a 8:27.** *Nezoca droma.* Cāpūrīā bedeade ḅá ḅa “eunuco.” Mañba jara ḅa idjira cārāta ja ḅasida wērā nezoca bēra.

borora wērā basía.^b Mañ nezocaba dji boro paratara jūma wagabadjia. Idjira Jerusaleñnaa wā basia Ācōrēa bia bedeai carea. ²⁸Idji druadaa jēda wābārāde idji carreteade Ācōrēneba bedeabari Isaía cartada acā chūmasia.

²⁹Māwā bāde Ācōrē Jaureba Pelipea jarasia: “Jari bā carreta caita nībade wādua.” ³⁰Ara mañda araa pira wāpeda ūrīsia dji nezocaba Isaía cartada jīgua le chūmāda. Mañne Pelipeba iwīdisia:

–¿Bā le bāra cawa bāca?–

³¹Idjia panusia:

–Ni abābā jaradiaēbārā mā ¿sāwā cawai?–

Mañne idjia Pelipea jarasia bādopeđa idji caita chūmemārēā. ³²Idjia Ācōrē Bedeade le bādara nañgā basía:

Oveja beabadamaa edebada quīrāca idjira beade edesidaa.

Dji cara tabarima bāde oveja chupea bābari quīrāca chupea besia.

³³Idji carea ipīdadapeđa jipa cawa ođāé basía. Beapedada bēā ¿caiba idji warrarānebemada poya nēbārāi?^c

³⁴Mañbe Etiopíadebema nezoca dromaba Pelipea iwīdisia:

–Ācōrēneba bedeabariba nama ¿caidebemada bāsi? ¿Ara idjidebemada bāsica wa dewarādebemada bāsi? Mā djuburia jaradua.–

³⁵Ara mañda Pelipeba mañ bedeadeba bedea bia Jesudebemada jaradia besia.

³⁶Māwā panāne baido bāma jūēne wāsīdaa. Mañne nezoca dromaba jarasia:

–Acādua. Nama baidoda bā. Māra ¿borocueiē bāca?–

[³⁷Pelipeba jarasia:

–Bā Jesura Ācōrē Warrada wārāda sodeba ījā bābārā, borocueida bā.–

Mañne nezoca dromaba panusia:

–Mā wārāda ījā bā Jesucritora Ācōrē Warrada.–]^d

³⁸Ara mañda idji carretara nūmebisía. Ādji umena doēdaa wānapēđa Pelipeba idjira borocuesía. ³⁹Drua zebādeade dadjirā Boro Jaureba Pelipera āyā edesia. Nezoca dromaba idjira wāa unué basía, barībārā ode bāsrida wāsía. ⁴⁰Mañne Pelipera Azoto purude odjasia. Mañbe puruza bedea bia Jesudebemada jara wāsía aba Cesarea purude jūēbārādaa.^e

Sauloba Jesu ījāna

9 ¹⁻²Mañ ewarīde Sauloba wadībīda dadjirā Boro ījā bēara quenai carea waraga bābadjia. Sacerdote dji droma bāmaa wāpeda iwīdisia cartada bācua diamārēā. Mañ cartara Damasco purude judiorā dji jarebada deza edeida crīcha basía. Cartade bā basía ādjirā tāēna Jesu Ode nīna umaquīrārāda, wērārā

b 8:27. Dji borora wērā basía. Idjira “ādji Candace” abadjīdaa. **c 8:33.** Isaía 53:7-8.

d 8:37. Griego bedeade zocārā cartade mañ versícūlora neēa. **e 8:40.** Mañ Azoto purura Antiguo Testamentode “Asdo” bā bā. Pilisteorā puru basía. 1 Samuel 5:1-6. Pelipera Azotoēba Cesarea purudaa wāi carea noventa kilómetro jīrūba wāida basía Mediterraneo pusa icawa.

sida jidapeda Jerusaleñnaa jūma edeida ðada. ³Mañ cartara edapeda wāsia. Ode ñine Damasco caita jüēbɾɾɔde cawaéne bajäneba uruada jǎrǎ tēūsia.

⁴Mañba Saulora egode ðaebisia. Mañne bedeada ūrísia. Mañ bedeaba jarasia:

–Saulo, Saulo, ¿cārē cārēã mǎra bié oi carea ēpē ðɔ?–

⁵Mañne Sauloba iwidisia:

–Mǎ boro, ¿bɾa cai?–

Dji bedeaba panusia:

–Mǎra Jesua. Bɾa bié oi carea ēpē ðɾa mǎa. Ara bɔdubɾa puabɾɾɾa cūmia ǎrǎ tagabɾɾa quĩrǎca.^f ⁶Jǎlbe piradrɾapeda Damasco puruðaa wādua.^g Jǎma abɾɾaba jaraya bɾa cārēda oida ðada.–

⁷Saulo ume wābɔdara bio dauperasidaa. Ādjirǎba bedeara ūrísidamĩna ni abɾada ununaé basía. ⁸Saulora egode tabapeda piradrɾasia, baribɾɾɾ dau ogabɾɾɔde poya unué basía. Mañbe idji ume wābɔdaba idji jawade jidɔdapeda Damascodaa edesidaa. ⁹Mama idjia ewari ūbea unué basia, ne coé basia, idjaba baido doé basia.

¹⁰Damascodē ēberǎ Ananía abadada basia. Mañ Ananíaba Jesucritora iǵa basia.^h Cǎimocara quĩrǎca idjia unusia dadjirǎ Boroba nǎwǎ jarabɾɾada:

–¡Ananía!–

Idjia panusia:

–Mǎra nama ðaa, mǎ Boro.–

¹¹Dadjirǎ Boroba jarasia:

–Piradrɾapeda Juda dedaa wādua. Mañ dera O Jipa ðɾa abadade ðaa. Jüēsira jaradua bɾa ēberǎ Saulo Tarsodēbemada acɔde ze ðada. Ara nawena idjia Ācōrēa iwidí ðaa. ¹²Idjia cǎimocara quĩrǎca unusia umaquĩrǎ Ananía abadada idjimaa zepeda idji ǎrǎ jawa ðɾabɾɾada idji dauba wayacusa unumārēã.–

¹³Mañne Ananíaba jarasia:

–Mǎ Boro, mǎa jǎl ēberǎnebemada ūrĩ ðaa. Zocārǎba jarabadaa Jerusaleñne idjia bɾa ēberǎrǎra bio bié o ðada. ¹⁴Mañ awara sacerdote bororǎ trǎneba naǎ puruðaa ze ðaa bɾa iǵa ðeara jūma jida edei carea.–

¹⁵Baribɾɾɾ dadji Boroba jarasia:

–Wādua. Mǎa idjira edasia mǎnebemada judiorǎéa, ādjirǎ bororǎa, idjaba israelerǎa biða bedeamārēã. ¹⁶Mǎa idjía cawabiya sǎwǎ bia mĩga ðaida ðada mǎnebemada bedelai carea.–

¹⁷Ara mañda Ananíara Saulo ðamaa wāsia. Dji dede eda wāpeda idji jawara Saulo ǎrǎ ðapeda jarasia:

–Djaba Saulo, dadji Boro Jesu bama ode odjadaba mǎra zebisia wayacusa bɾa dauba unumārēã idjaba Ācōrē Jauredēba ðemārēã.–

f 9:5. Ara bɔdubɾa puabɾɾɾa cūmia ǎrǎ tagabɾɾa quĩrǎca. Griego bedeade zocārǎ cartade mañra neéa. **g 9:6.** Ācɾɾɾa versioñne versículo 6 nocoare naǎgɾada ðɾa ðaa: “Mañbe ne wayaaba cacua ure nūmɾada Sauloba jarasia: Mǎ Boro, bɾa ¿cārēda quĩrǎ ða mǎa oida? Mañne Dadji Boroba jarasia.” Baribɾɾɾa mañgara griego bedeade neéa. **h 9:10.** Mañga Ananíara naǎ capítulo 9de, capítulo 22de biða odja ðaa. Capítulo 5de dewara Ananíanebemada ðɾa ðaa. Idjaba capítulo 23de dewara Ananíanebemada ðɾa ðaa.

¹⁸Ara maĩda Saulo daudeba beda e quĩrãca beada jurrusia. Maĩne wayacusa unu besia. Maĩbe piradɾpeda borocuesia. ¹⁹Maĩbebaɾɾɾ ne copeɾa cacua ɭbaasia.

Saulo Damasco purude bada

Saulora Damascoɾe Jesu iĩã bea ume dārāsia. ²⁰Maĩne judiorã dji jɭrebada deza idjia jaradia besia Jesura wārāda Ācōrē Warrada. ²¹Jūma maĩ ũrĩɭɭadaba cawa crĩchadaé basía. Āɭɭirāba nāwā iwidi duanasidaa:

–¿Naĩgléca Jerusaleĩne Jesu iĩã beaɾã jōbi quĩrĩã baɭara? ¿Nama ze ɭléca āɭɭirāra sacerdote bororāmaa preso edei carea?–

²²Baribɾɾɾ Sauloba ewariza ebudaara cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēɾɾɾ edabari diai jaraɭada. Maĩba Damascoɾebema judiorāba cawa crĩchadaé panesidaa.

Saulo mĩrũ wāna

²³Ewari zocārã baɭacarea judiorã Damascoɾebemara Saulo beadi carea beɾea ausidaa. ²⁴Maĩ carea āsa, diamasi biɭa dji purude eɭa wābadama jɭã panasidaa. Baribɾɾɾ āɭɭia crĩcha panɾa Sauloba cawasia. ²⁵Maĩ bēra diamasi Jesu iĩã beaba Saulora ē waiɭɭade ɭɭɭapeɭa dji puru mōgaraba auɭu jūrã ca ɭɭɭeɭa uɭaa puru ɭajada ɭarabari ɭasidaa.

Saulo Jerusaleĩnaa wāna

²⁶Saulo jēda Jerusaleĩnaa wāsɭe Jesu iĩã bea ume be quĩrĩã basia.¹ Baribɾɾɾ idjira waya panasidaa. Āɭɭirāba iĩãnaé panasidaa idjia wārāda Jesura iĩã ɭɭa. ²⁷Baribɾɾɾ Bernabeba Saulora edesia Jesuba diabueɭarāmaa. Maĩbe idjia nēɭarasia sāvā Sauloba ɭadji Borora oɭe unusida, ɭadji Borora idji ume beɭeɭada, idjaba sāvā Sauloba Damascoɭe Jesuɭebemada ne wayaa neé beɭeɭabadjia. ²⁸Māwā Saulora āɭɭirā ume besia. Maĩne Jerusaleĩne Jesuɭebemada ne wayaa neé beɭeɭa nĩɭabadjia. ²⁹Judiorã dji griego beɭeɭeɭe beɭeɭabadarā ume Jesuɭebemada beɭeɭabadjia baribɾɾɾ idjira bea quĩrĩã panasidaa. ³⁰Djabarāba maĩ cawasɭade Saulora Cesarea puruɭaa edesidaa. Mamaɭba idji puru Tarsodaa diabuesidaa.

³¹Māwānacarea Judea druade, Galilea druade, Samaria druade biɭa ɭjabarāra necai duanasidaa. Ācōrē Jaureɭeɭa biara iĩāsidaa, ɭadjiɾā Boro waya panɭneba nĩbasidaa idjaba Ācōrē Jaure ɭɭaɭeɭa yō wāsidaa.

Ēberā Enea abada biada

³²Maĩ ewaride Pedrora Ācōrē ēberārā aɭɭ nĩɭabadjia. Ewari aba Lida purude beada aɭɭe wāsia. ³³Mama ēberā Enea abadada unusia. Maĩ ēberāra ɭaradɾɾ ɭa bēra ocho poa ɭɭeɭeɭe basia. ³⁴Maĩne Pedroba jarasia:

i 9:26. Saulora Jerusaleĩnaa jēda wāi naēna poa ũbea dārāsia. Galata 1:17-19.

–Enea, Jesucritoba bara biabisia. ¡Piradrɔdua! Ba caɔara beɔadua.–
Ara maɔda Eneara piradrasia. ³⁵Lida purude, Saroɔ ɛjũane bida
jumarāba dji biadara unusidaa. Maɔ carea dadjirā Borora ijāsidaa.

Dorca ɔrɛbada

³⁶Maɔ ewaride Jesu ijā ba wɛrā Tabita abadada Jope purude basia.
Griego bedede idji trɔra Dorca abadjidaa.¹ Maɔ djabawɛrāba ne biada o
ɓabadjia. Ne neɛ quedeara bio carebabadjia. ³⁷Ewari aba Dorcara cacua
biɛ bepeda jaidasia. Maɔbe idjira sagadapeda ɔtaarebema dejāne urraju
ɓasidaa. ³⁸Jope purura Lida caita basia. Jesu ijā beaba ɔrɛsidaa Pedrora
Lidade ɓada. Maɔ carea ɛberāda umé idjimaa diabuesidaa nāwā bedea
djuburiadamārē: “Daimaa isabe zedua.”

³⁹Ara maɔda Pedrora adji ume wāsia. Jūɛsidade idjira dji bɛwārā
ɓamaa edesidaa. Mama jūma pɛdra wɛrārāda jīa duanasidaa. Adjia
Pedroa Dorcaba wua cajudada acɔbisidaa. ⁴⁰Maɔne Pedroba jumarāda
dajadaa wābisia. Chirāboroɔe cɔbepeda Ācōrēa iwidisia Dorca
ɔrɛbabimārē. Iwidipeda dji bɛwārāmaa acɔɓarɔde jarasia:

–Tabita, ¡piradrɔdua!–

Ara maɔda idjira dau ogasia. Pedro unubarɔde ɔta chūmesia. ⁴¹Pedroba
idjira jawade jidapeda ɔta nūmebisia. Maɔbe djabarāra, pɛdra wɛrārā sida
trɔcuapeda Dorca ɔrɛbadaada acɔbisia. ⁴²Jūma Jope purude maɔnebemada
cawasidaa. Māwā zocārāba dadjirā Borora ijāsidaa. ⁴³Maɔbe Pedrora Jopeɔe
dārāsia ɛberā Simoɔ abadama. Maɔ Simoɔba animarā eda biya obadjia.

Bajānebema nezocaba Cornelioa bededa

10 ¹Cesarea purude Cornelioba basia. Idjira Italia druadebema
sordaorā boro basia. ²Maɔ Cornelioba idji ɛberārā sida jūma
jipa beasia. Ācōrēa waya panasidaa. Cornelioba judiorā carebai carea
paratada waiɓa diabadjia idjaba Ācōrēa iwidisi ɓabadjia. ³Ewari aba
quewara ɔmāɔau ɔtaɔda Cornelioba cāimocara quīrāca bajānebema
nezocada idjimaa zɛɓarada ebuda unusia. Maɔba jarasia:

–¡Cornelio!–

⁴Cornelioba bajānebema nezocara bio acɔpeda ne wayaaba iwidisia:

–¿Cārē, mɔ boro?–

Maɔne bajānebema nezocaba jarasia:

–Baa Ācōrēa iwidisi ɓara, ne neɛ quede careba ɓa sida idjia bia unu
ɓa idjia ne babue diabarɔ quīrāca. ⁵Maɔ bɛrā Jope puruɔda ɛberārāda
diabuedua Simoɔ Pedro abada jarɔde wānamārē. ⁶Idjira pusa icawa
dewarabema Simoɔ dji animarā e biya obari dede ɓa.–^k

j 9:36. Tabita, Dorca. Maɔgarā trɔba jara panla “ɓegui.” k 10:6. Griego bedede ɔcɔra
cartade naɔ sida ɓa ɓa: “Maɔ Simoɔ Pedroba ɓa jaraya sāvā oida ɓada.”

⁷Bajānebema nezocara idji ume bedea ɓapeda wāsia. Wānacarea Cornelioba idji nezocada umé idjaba sordaoda aba trāsia. Mañ sordaoba Cornelioba carebabadjia idjaba Ācōrēra waya ɓasia. ⁸Cornelioba ununara ādjía jūma nēɓarɓepeda Jopedaa diabuesia.

Pedroba cāimocara quīrāca ununa

⁹Nurēma ādji ode nīnane umatipa babodode Joje puru caita jūēɓɓada ɓasia. Mañmisa Pedrora ātaarebema dejāne Ācōrēa iwidiɓe wāsia. ¹⁰⁻¹¹Jarra nūmɓa bēra ne co quīrīa ɓasia. Ne dju panɓmisa Pedroba cāimocara quīrāca unusia bajāra ewaɓarɓa. Bajāneba boroba waɓɓa quīrāca ɓɓa edaa zɓarɓa unusia. Mañ borobara iquidaza jācaraba jā ɓasia. ¹²Borobade eda quīrātanoa animarā jīrū quīmārē beada, ādji jāne wābadada, ībana sida ɓesia. (Āɓarɓa animarāra judiorāba codacara panasidaa.) ¹³Māwā ɓade Pedroba bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba jarasia:

–Pedro, piradɓadua. Beapeɓa codua.–

¹⁴Baribarɓa Pedroba jarasia:

–Māa coéa, mñ Boro. Daiba codacara panɓa wa ɓa quīrāpita mititia ɓɓa māa cocaa.–¹

¹⁵Dji bedeaba wayacusa jarasia:

–Bārāba codamārēa Ācōrēba bia ɓɓara mititia ɓɓa arādua.–^m

¹⁶Māwā bedeabarɓa Pedroba ɓarima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajānaa wāsia. ¹⁷Mañ ununa carea Pedroba abeda cawa crīchaé ɓesia. Wadibida mañgɓa cārē jara ɓɓa crīcha ɓamisa Cornelioba diabuedarāba Simoñ dera iwidi wānapeda dji eda wābadama jūēsidaa.

¹⁸Ādjirāba jīgua iwidišidaa Simoñ Pedro abadara mañ dede ɓa cawaya.

¹⁹Pedroba ununara waɓi crīcha ɓade Ācōrē Jaureba idjía jarasia: “Ēberārā ūbea panɓa ɓara jarɓ panɓa. ²⁰Piradɓepeda dūdaa wādua. Ādji ume wāida bié crīcharādua. Māa ādjira zebisia.”

²¹Ara mañda Pedrora edaa wāsia Cornelioba diabuedarāmaa. Idjia jarasia:

–Bārāba mādra jarɓ panɓa. ¿Cārēma ze panɓa?–

²²Ādjirāba panusidaa:

–Daira sordaorā boro Cornelioba diabuesia. Idjira ēberā jipa ɓa idjaba Ācōrēra waya ɓa. Jūma judiorāba idjidebemada bia crīcha panɓa. Ācōrē nezoca bajānebemaba idjía ɓara idji dedaa trāɓisia ɓa bedea ūrī carea.–

²³Mañbe Pedroba dede eda wāɓisia. Mañ diamasi Pedro ume panesidaa. Nurēma Pedrora pirabaripeda ādjirā ume wāsia. Idjaba āɓarɓa djabarā Jopedebemada ādjirā ume wāšidaa.

Pedro Cornelio ume bedeada

²⁴Mañ nurēma Cesareade jūēsidaa. Cornelioba idji ēberārāda, idji dji biarā sida ābaa trāna bēra idji dede jāñ panasidaa. ²⁵Pedro dji de caita

jũeside Cornelioba araa audiabariðe wāsia. Pedro quĩrãpita egode ðarru cobepeda bia bedeasia. ²⁶Baribɔɾɔ piradɾamãrẽã Pedrobã nãwã jarasia:

–¡Piradɾadua! Mãra ãberãda jãwã ðla.–

²⁷Pedrorã Cornelio ume bedeã ðada eda wāsia. Mama ãberãrã zocãrã duanɔda unusia. ²⁸Mañbe Pedrobã jarasia:

–Bãrãba cawa panɔa dai judiorãa judiorãe ume nĩbacara panɔda idjaba judiorãe dede eda wãcara panɔda. Baribɔɾɔ Æcõrẽba m̃ãa cawabisia ni abaɔda jariãe ðada Æcõrẽ quĩrãpita biẽ ðada wa idji quĩrãpita mititia ðada. ²⁹Mañ bẽrã m̃ nama zemãrẽã jaraðe wãsidade ara mañda ne jaraẽ zesia. Jãlbe m̃a cawa quĩrã ðla cãrẽ cãrẽã m̃ra trãsidada.–

³⁰Mañne Cornelioba jarasia:

–Ewari quĩmãrẽ ðla ara nañ horaca m̃a ne coðaca ewarida o ðasia. Qewara ãmãdau ãlɔda Æcõrẽa iwidi ðade ãberãda m̃ quĩrãpita nũmɔda unusia. Idjia cacuaðe jã ðara dorrodorɔa ðasia. ³¹Mañ ãberãba m̃ãa jarasia: “Cornelio, ða iwidi ðadara Æcõrẽba bia ũrĩa. Idjia quĩrãdoãe ða ða ne neẽ queðeara carebabarida. ³²Mañbe ãberãrãda Jopeðaa diabuedua Simoñ Pedro abadada jɔɾde wãnamãrẽã. Idjira pusa icawa dewarabema Simoñ dji animarã e biya obari dede ðla. Mañ Simoñ Pedrorã jũesira idjia ðla bedeaya.”^m

³³Ara mañda m̃a ðara jɔɾabisia. Bio bia ða ðara namaa zeðã bẽrã. Nawena jũma dairãra nama Æcõrẽ quĩrãpita duanɔa dadjirã Boroba ðla jarabi ðada ũrini carea.–^o

³⁴Mañne Pedrobã jarasia:

–Ãrãbɔɾɔ m̃a cawabɔɾɔa wãrãda Æcõrẽba ni abaɔda quĩrã awara ocada.^p

³⁵Ãtebɔɾɔ puruzabema idji wayaaba jipa o ðeada bia unubaria. ³⁶Æcõrẽba bedeã bia Jesucritodeba idji ume ibiaðidebemada israelerãa diabuesia. Mañ Jesucritora jũmarã Boroa. ³⁷Bãrãba cawa panɔa jũma judiorã druade Jesudebemada nẽbɔɾɔbadada. Naãrã Galileade Juañba jaradia ðasia ãberãrã borocuedamãrẽã. ³⁸Mañ ewaride Æcõrẽba idji Jaureda, idji ɔɾa sida Jesu Nazaredebemaa diasia.^q Æcõrẽra idji ume ða bẽrã Jesuba ne biada o nĩbasia idjaba ãberãrã diauruba biẽ eroɾa jũma biabibadjia. ³⁹Judiorã druade, Jerusaleñ puruðe bida Jesuba oðara daiba jũma unusidaa. Idjia ne biada oðamĩna judiorãba cruðe cachi beasidaa.

⁴⁰Ara mañ Jesuda Æcõrẽba ewari ũbeade ãrẽbabipeða ɔɾɔa unubisia.

⁴¹Æcõrẽba jũmarãa unubiẽ basia baribɔɾɔ dairãa unubisia mañ carea edaðã bẽrã. Idji ãrẽbaðacarea dairãra idji ume ne cosidaa idjaba baido dosidaa.

⁴²Jesuba dairãra diabuesia jũma ãberãrãa nãwã jaraðamãrẽã: Æcõrẽba idjira ðasia zocai ðeara, beupeðada sida jipa cawa omãrẽã. ⁴³Jũma Æcõrẽneba bedeabadarãba mañnebemada bedeasidaa. Ædjirãba cawabisidaa bariduaba Jesuda iñaiɔɾɔ, mañ ãberãba cadjirua o ðadara Æcõrẽba idjideba quĩrãdoaida.–

n 10:32. *Mañ Simoñ Pedro jũesira idjia ðla bedeaya.* Mañra griego bedeade ɔɾɔa cartade neẽa. **o 10:33.** *Dadjirã Boro.* Griego bedeade ɔɾɔa cartade “Æcõrẽ” ðl ðla.

p 10:34. Deuteronomio 10:16-17. **q 10:38.** Luca 3:2-22.

Ācōrē Jaure judiorāēmaa zeda

44Pedro wadibida bedea ʔade jūma idji ūrī duanamaa Ācōrē Jaureda zesia. 45-46Mañne dewara bedede bedea duanesidaa idjaba Ācōrēa bia bedea duanesidaa. Judiorā Jesu iḡā ʔea Pedro ume zepedadaba mañ ūrīsidade cawa crīchadaē basia Ācōrēba idji Jaureda judiorāēa bida diada bēra. 47Mañne Pedroba jarasia:

–Naḡa ēberārāba Ācōrē Jaurera edasidaa dadjirāba edapedada quīrāca. ʔĀdjirāra borocuediē panaca?–

48Mañbe Pedroba ādjirāra Jesucrito trāneba borocuebisia. Māwānacarea ādjirāba bedea dḡuburiasidaa idjira ādjirā ume dārā ʔamārēa.

Pedroba dḡabarā Jerusaleānebemarāa bedeada

11 1Māwānacarea Jesuba diabuedarāba, dewara dḡabarā Judea druade ʔea bida ūrīsidaa judiorāēba Ācōrē bedeara iḡasidada. 2Mañ carea Pedro Jerusaleānaa wāsida ḡara dḡabarā judiorāba idjira biē jarasidaa. 3Nāwā jarasidaa: –ʔCārē cārēa ʔara judiorāē dede eda wāpeḡa ādji ume ne co ʔasi?–

4Mañne Pedroba idji māwānada ādjirāa jūma nēḡarasia.

5–Jope purude ʔaside māa Ācōrēa iwidi ʔasia. Mañne cāimocara quīrāca boroba waiḡa quīrāca ʔada unusia. Mañra iquidaza jḡaraba jḡ ʔada bajāneba edaa zepeda māma jūesia. 6Māa bio acasia cārēda eda ʔa cawaya. Mañne daupēbada animarāda, mēābema animarāda, ādji jāne wābadada, iḡana ʔea sida unusia. 7Māwā ʔade bedeada ūrīsia. Mañ bedeaba māa jarasia: “Pedro, piradḡua. Beapeda codua.” 8Baribara māa jarasia: “Māa coēa, mā Boro. Dairāba cocara panada wa ʔa quīrāpita mititia ʔada māa cocaa.” 9Mañne bajāneba bedeaba māa jarasia: “Bārāba codamārēa Ācōrēba bia ʔadara mititia ʔada arādua.” 10Māwā bedeabarada māa ʔarima ūbea ūrīsia. Mañbe borobara wayacusa bajānaa wāsia.

11Māwā ʔade ēberāda ūbea mā ʔa dede jūesidaa. Ādji boroba Cesarea purudeba māmaa diabuesia. 12Ācōrē Jaureba māra ādji ume biē crīchaē wābisia. Cesareade jūenapeda dairāra ādji boro dede edaa wāsidaa. Nañ sei dḡabarāda mā ume panasidaa. 13Mañ ēberāba daia nēḡarasia bajānebema nezocada idji dede nūmada unusida. Maḡaba idjia jarasia: “Jope purudaa ēberārāda diabuedua Simoḡ Pedro abadada jaraḡe wānamārēa. 14Idjia jaraya sāwāḡara Ācōrēba ʔara, ʔa dedebemarā sida ēdra edaida.”

15Māa mañnebema bedea nūmane Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia dadjirāmaa naārā zeda quīrāca.” 16Mañne dadjirā Boroba jaraḡara māa quīrānebasia: “Wārāda Juaḡba ēberārāra baidoba borocuesia, baribara Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya.” 17Dadji Boro Jesucritoda iḡa panā

r 11:15. Hecho 2:1-4. s 11:16. Ācōrēba bārāa idji Jaureda diaya. Griego bedede nāwā ʔa ʔa: “Ācōrēba bārāa idji Jaureba borocueya.” Luca 3:16.

bērā Ācōrēba dadjirāa idji Jaureda diasia. Idji Jaureda ādjirāa bida diada bērā ģmā sāwā idjia odadebemada bié jarai?–

¹⁸Jerusaleānebema djabarāba maā ūrīsidade waa bié jaradaé basía, ātebāra Ācōrēa nāwā bia bedeasidaa:

–¡Wārāda Ācōrēba judiorāé sida carebasia ādji cadjiruara igaradapeda idjima zedamārēā! ¡Māwā ewariza idji ume zocai panania!–

Djabarā Antioquía purudebema

¹⁹Estebaā beapedadacarea ēberārāba Jesu ijā bea bié odi carea ēpēsidaa. Maā bērā zocārā djabarāra Jerusaleāneba mīrū wābārasidaa. Ācāra Penicia druadaa, Chipre morrodaa idjaba Antioquía purūdaa bida wāsidaa. Ādji wābādaza bedea Jesudebemada ababe judiorāa jarabadjidaa. ²⁰Māwā panane ācāra Jesu ijā bea Chipredebemada, Cirene purudebema sida Antioquíade bade wāsidaa. Maāgarāba griegorāa bida bedea bia dadji Boro Jesudebemada jara panesidaa. ²¹Dadji Boroba idji abadeba ādjirāra carebasia. Maāba ādjia jara panāra zocārāba ijāsidaa. Ādjia naēna ēpē pananada igaradapeda dadjirā Borora ijāsidaa.

²²Djabarā Jerusaleānebemaba maā cawasidade Bernabeda Antioquíadaa diabuesidaa. ²³⁻²⁴Maā Bernabera ēberā jipa basia. Jesura bio ijā basia; Ācōrē Jauredeba basia. Bernabe Antioquíade jūēside unusia Ācōrēba idji biadeba djabarāra careba bāda. Maā carea idjira bio basridasia. Maāne idjia jūmarāa jarabadjia dadji Borora sodeba wārāda ēpēnamārēā. Māwā bade zocārāba dadjirā Borora ijāsidaa.

²⁵Māwānacarea Bernabera Tarso purūdaa Saulo jarāde wāsia. Unupeda Antioquíadaa edesia. ²⁶Mama djabarā ume poa aba dji jarabadjidaa. Ādjia zocārā ēberārāa Jesucritodebemada jaradiabadjidaa. Maā Antioquíade ēberārāba Jesu ijā beara “cristiano” abadjidaa. Mamabāra maā trāra naārā odjasia.

²⁷Maā ewaride Ācōrēneba bedebadarāda Jerusaleāneba Antioquíadaa wāsidaa. ²⁸Aba Agabo abadada āta nūmepeda Ācōrē Jauredeba jarasia jūma naā ējūāne jarrabada zeida. Maā jarrabara wārāda zesia Claudio Romanebema boro baside.^t ²⁹Maā carea Jesu ijā bea Antioquíade duanāra bedea ausidaa paratada djabarā Judea druade bea itea diabuedi carea. Ādjiza poya diabāda quīrāca diadiada asidaa. ³⁰Maā parata jarā pepedadacarea Bernabeda Saulo sida edasidaa djabarā bororāmaa ededamārēā.

t 11:28. Maā Claudiora Romanebema boro basía poa 41neba aba 54daa. Poa 46de Judea druade jarrabada dji cābāyā zesia.

Pedro preso badada cawaéne édrada

12 ¹Mañ ewaride dewara Herodeda jūma judiorā druadebema boroda besia.“ Mañ Herodeba djabarāda ḥcrla jidabipeda bié obisia. ²Juañ djaba Santiagoda necoba beabisia.” ³Herodeba unusia judiorāra mañ carea ḥslridasidada. Mañ bēra Pedro sida jidabisia. Māwā osia paḥ ḗsābari neé ḥl cobada ewaride.” ⁴Pedrorā jidabipeda preso ḥlbisia. Maḥbe sordaorāda diecisei edapeda quīmārē quīmārē Pedrorā bio wagabisia. Herodeba crīcha ḥasia Pedrorā jūmarā quīrāpita cawa oida judiorā Egiptodeba édrapedada quīrānebabada ewari jōnacarea. ⁵Pedrorā preso ḥlbada dede jida eropanḥmisa djabarāba Ḃcōrēa bio iwiḍi panasidaa idji carebamārēa.

⁶Herodeba cawa oi ewari jūēbodo diamasi Pedrorā sordaorā umé panḥ ḗsi cāi ḥasia. Carena uméba jḥ ḥasia. Preso ḥlbada dede eda wābadama dewara sordaorāda nūpanasidaa. ⁷Māwā ḥlde cawaéne dadjirā Boro nezoca bajānebemada Pedromaa zesia. Maḥba preso ḥlbada dera eda ḥna nūmesia. Bajānebema nezocaba Pedro orrode tāpeda ḥrlḥmatasia. Maḥne jarasia:

–Isabe piradrada.–

Cawaéne Pedro jḥwade carena jḥ ḥlra ēra ḥaesidaa. ⁸Maḥbe bajānebema nezocaba jarasia:

–Ḥa cacuade jḥ ḥlra bio trājḥdua. Jīrūne jḥbari sida jḥdua.–

Pedroba māwā oḍacarea bajānebema nezocaba jarasia:

–Ḥa ḥrl jḥbari sida jḥpeda mḥ caidu zedua.–

⁹Ara maḥda Pedrorā bajānebema nezoca caidu wāsia, baribḥrla idjia adua ḥasia bajānebema nezocaba o ḥlra wārāda māwā ḥlada. Cāimocarada crīcha ḥasia. ¹⁰Māwā ḥlde sordaorā dji edaare panḥ caita wāyā wāsidaa. Maḥare dewararā caita wāyā wānapeda dji dajada wābada jiorro oḍama jūēsidaa. Jūēbadaḍe maḥ jiorro oḍara iduba ewa dogosia. Ara maḥda édrasidaa. Mīgaé wābadaḍe bajānebema nezocara Pedro ume badada nēbasia.

¹¹Maḥbeḥrla Pedroba cawasia wārāda édrasida. Idjiduba jarasia: “Ḃrāḥrla mḥa cawasia dadji Boroba wārāda bajānebema nezocada diabuepeda mḥra Herode jḥwaedabemada édrḥ ḥlasida. Judiorāba bié o quīrīa panananebemada wārāda édrḥ ḥlasia.”

¹²Pedroba wārāda édrasida cawaside Juañ Marco papa Maria dedaa wāsia. Maria dede zocārā djabarāba Ḃcōrēa iwiḍi panada ābaa dji jare panasidaa.

u 12:1. Mañ Herodera “Agripa dji naārābema” abadaa. Ababe naḥ Hecho capítulo 12ḍe odja ḥla. Herode dji Droma wiuzaque basía. Judiorā druadebema boro basía poa 41neba aba 44ḍaa. Idji warra sida Agripa trḥ jarabadjidaa. Maḥḡ Agripa odja ḥla Hecho 25:13ḍeba aba 26:32ḍaa. **v 12:2.** Marco 10:35-40. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. **w 12:3.** Exodo 12:1-27.

¹³Mañne Pedroba dajadaareba trã ðađe nezocawērã Rode abadaba acãđe wāsia caiba trã ða cawaya. ¹⁴Rodeba Pedro bedeara cawasia. Mañ bēřã ðasřidasia baribara eda wābadara ewaé basía. Ātebala eda pira wāpeda djabarāa jarasia Pedrora dajada ðada. ¹⁵Mañne jūmarāba Rodea jarasidaa:

–Bala quīrāé nūm̃la.–

Baribala idjia wārāana asia. Mañne ādjirāba jarasidaa:

–Māēteara idji bajānebema nezocada māwā ðla.–^x

¹⁶Māwā panane Pedroba dajadaareba mīã sē trã basia. Ewasidade ādjirāba unusidaa wārāda Pedroda māwā ðada. Ābede cawa crīchadaé basía. ¹⁷Baribala Pedroba jawaba jarasia chupeadamārēã. Mañbe jūma nēbarasia sāvābala dadji Boro idjira preso ðadada ēdra edasida. Jūma nēbarapeda jarasia:

–Jūma małgara Santiagoa, waabema djabarāa bida jaradadua.–^y

Mañbe Pedrora mamałba āyā wāsia.

¹⁸Ānadraside sordaorāba cawadaé basía Pedrora sāmaa wāsida. Ābede cawa crīchadaé basía idjaba ne wayasidaa. ¹⁹Herodeba idjira jarałbisia, baribala sordaorāba ununaé basía. Herodeba ādjirāa małgadebemada bio iwidipeda jūma quenabisia. Māwānacarea Herodera judiorā druadeba Cesarea purudaa wāpeda mama dārāsia.

Herode beuda

²⁰Mañ ewaride Herodera Tirodebemarā ume, Sidoñebemarā ume biða quīrū basia. Baribala małgarāba cobadara Herode druade edabadjidaa. Mañ carea ādjirāra bedea audapeda ābaa wāsidaa idji ume ibiadi carea. Naārã Blasto abadamaa wāsidaa. Mañ Blastora Herodeare dji droma basía. Mañne ādjia jara panara Blastoa ijābidapeda idjideba Herodea bedea djuburiasidaa ibiadi carea.

²¹Herodeba ðada ewaride djio bia quiruda jłpeda idji buguede chūmesia. Mañbe ādjirā quīrāpita bedeasia. ²²Māwā ðađe ādjirāba jīgua jarabadjidaa:

–jZa bedea ðara ēberāéã, ātebala Ācōrēã!–

²³Baribala Herodeba Ācōrēã bia bedeadaduada aé basía. Ara mañne dadjirā Boro nezoca bajānebemaba idjira cacua bié basia. Mañbe idjira quiba co beasia.

²⁴Mañmisa djabarāba bedea dadji Boro Jesudebemada tamłara jaradia wāsidaa.^z Mañne zocārāba ijābada bēřã yō wāsidaa.

²⁵Bernabeba, Saulo biða Jerusaleñne parata djabarā itea diapedadacarea jēda wāsidaa. Juañ Marco abadada edesidaa.

x 12:15. Ācala judiorāba crīchasidaa jūmarāba ara ādji bajānebema nezocada eroñeada.

Mañ nezocara ara dji ēberā za quīrāca ðada crīchasidaa. **y 12:17.** Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīã bedeađe Santiago trłra zesia “San Jacobo” isabe jarabaradeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba basia.

z 12:24. Bedea dadji Boro Jesudebema. Griego bedeađe ðl ðla “Ācōrē bedea.”

Ācōrē Jaureba Saulo, Bernabe sīda trāna

13 ¹Djabarā Antioquía purudebema tāēna Ācōrēneba bedeadabada, Critodebema jaradiabada sīda ʔeasia. Bernabeda, Sauloda, Lucio Cirenenebemada idjaba Simoŋda ʔasia. Simoŋ trā ŋyāgaɖara “Dji Pāīma” abadjidāa. Manaeŋ sīda ʔasia. Idjira Galilea druadebema boro Herode ume ābaa warisia.^a

²Ewari aba djabarāba ne coɖaca ewari o panane dadjirā Boroa bia bedea panasīdaa. Māwā panane Ācōrē Jaureba ādjirāa jarasia:

–Bernabeda, Saulo sīda mŋa trāsia. Maŋ bēra ādjida ʔaɖadua mŋa obi ʔara oɖamārēā.–

³Ādjia ne coɖaca ewari oɖapeɖa Ācōrēa iwidibadaɖe ādji jɔwara Bernabe ŋrā, Saulo ŋrā biɖa ʔasīdaa. Maŋbe ādjira diabuesīdaa dadjirā Boroa obi ʔara oɖe wānamārēā.

Saulo, Bernabe sīda Chipre druadaa wāpeɖada

⁴Ādjira Ācōrē Jaureba diabueɖa bēra Seleucia puruɖaa wāsīdaa. Mamaŋba barcode Chipre morroɖaa wāsīdaa. ⁵Salamina puruɖe jūēnapeda judiorā dji jarebada deza Ācōrē bedeara jaradiasīdaa. Ādji carebai carea Juaŋ Marcoda ādji ume nībasia.^b

⁶Jūma maŋ morro dromane paŋraabadaɖe Papo puruɖe jūēne wāsīdaa. Mama judio Barjesu abadada unusīdaa. Maŋ Barjesura jāībana ʔasīa. Sewadeba jarabadjia Ācōrēneba bedebarida. ⁷Idjira Chipredebema boro Sergio Paulo abadama ʔabadjia. Maŋ Sergio Paulora crīcha cawa ʔasia. Ewari aba idjia Bernabera, Saulo sīda trābisia Ācōrē bedeaɖa ŋrī quīrīā ʔaɖa bēra. ⁸Baribara ādjia jaradia panane jāībana Barjesuba sewaada abadjia dji boroa Ācōrē bedeara ŋjārāmārēā. (Barjesu trāra griego bedeaɖe Elimá abadaa.) ⁹Maŋne Saulora Ācōrē Jauredeba ʔasia. (Saulora idjaba Paulo abadaa.) Pauloba Elimámaa bio aca nūmepeda nāwā jarasia:

¹⁰–jara sewaiɖa ʔaa! jara sora cadjiruaba bira ʔaa! Diauru warra, jara ne jūma jipa ʔaɖa quīrīācaa! jara cārē cārēā ara pichia Ācōrē wārā bedeara sewaada a ʔa? ¹¹Jāŋbe dai Boroa idji ʔaɖadeba ʔara cawa oya. Nawena ʔara dauberrea ʔeya. Dārā ŋmādaura unuē ʔaya.–

Ara maŋda jāībanaba towa pāisosoa ʔaɖa unupeɖa dauberrea ʔesia. Maŋbe bedea djuburiasia bariduaba idji jawaɖe jidaɖapeɖa careba edeɖamārēā. ¹²Sergio Pauloba maŋ unusiɖe ādjia dadjirā Boroɖebema jaradia paŋra bio bia ŋrīna bēra ŋjāsia.

a 13:1. Galilea druadebema boro Herode. Maŋga Herodera Antipa trā jarabadjidāa.

b 13:5. Griego bedeaɖe “Juaŋ” ʔa ʔaa. Idjira Bernabe ēberārānebema ʔasīa. Colosa 4:10.

Pisidia druadaa wāpedada

¹³Paulora idji ume nīna sida Papo purudeba Panpilia druadaa barcode wāsidaa. Mama Pergue purude jūēsidaa. Baribara Juañ Marcoba ādjira amepeda Jerusaleñnaa jēda wāsia.^c

¹⁴Perguedebe dewara Antioquía purudaa wāsidaa. Mañ Antioquíara Pisidia druade bla. Mama ānāūbada ewaride judiorā dji jarebada dede eda wānapeda chūpanesidaa. ¹⁵Mañbe dji bororāba Ācōrē leydebemada idjaba Ācōrēneba bedebadaba bāpedadadebema sida jigua lesidaa. Mañbe abaada Paulo, Bernabe chūpanamaa nāwā jarade wābisidaa:

–Djabarā, bārāba dai carebađi carea bedeada eropanabara, jaradadua.–

¹⁶Mañe Paulora piradrāpeda jawaba jarasia jūmarāda chupeadamārē. Mañbe jarasia:

–Achirā Israeldebema idjaba judiorāē Ācōrē waya bearā, ūrīnadua:

¹⁷Israel Ācōrēba dadji drōā naēnabemarāda edasia. Ādjirā Egipto druade āībemarā quīrāca panasidaa Ācōrēba puru dromada yōbisia. Mañbe idji lababa ādjirāra Egipto druadebemada ēdra enesia.^d ¹⁸Māwānacarea ādjirāba ējūā pōasa ewaraga bade bié obadara Ācōrēba cuarenta poa droa basia.^e ¹⁹Mañbe Canaañ druade Ācōrēba siete puru poyabipeda ādji ējūāda dadji drōā naēnabemarāa diasia.^f ²⁰Egiptodaa wāpedadadeba aba ādji ējūā edabadaāda 450 poa basia.^g

Māwānacarea Ācōrēba idji purua ādji ēdra labadarāda diabadjia aba Ācōrēneba bedebari Samuel ewaridaa.^h ²¹Mañ ewaride ādjirāba Ācōrēa bedea djuburiasidaa ēberā aba ādjirā boroda bamārē. Mañ carea Ācōrēba Quis warra Saulda basia.ⁱ Mañ Saulora Benjamiñneba yōna basia. Cuarenta poa israelerā boroda basia. ²²Baribara Ācōrēba Saulora āyā bāpeda Davida basia ādjirā boroda bamārē. Davidebemada Ācōrēba nāwā jarasia: “Mā Jesé warra Davida bia unu bla. Mā obi quīrā bla idjia jūma oya.”^j

²³Mañbe Ācōrēba naēna jarada quīrāca osia. Idjia Davideba yōpedadadebemada aba basia israelerā ēdra Edabarida bamārē.^k Mañ ēberāra Jesua. ²⁴Mañ Jesu zei naēna Juañba jūma israelerāa jaradia basia ādji cadjirua igaradapeda Ācōrēmaa zedamārē. Māwā obadara idjia doeda borocuebadjia. ²⁵Idji beui ewari caita baside Juañba jarasia: “Bārāba mārā ¿caida crīcha pana? Mārā Ācōrēba ēdra edabari diai jaradaēa.^l Baribara mñ caidu zebabada mñ cāyābara dji dromaara bla. Idjia jirūne jā bla ērāi carea mārā bia blaēa.”^m

c 13:13. Mañ Juañ Marco jēda wānara Pauloba bié unusia. Hecho 15:38. **d 13:17.** Exodo 1:7; 12:51. **e 13:18.** Droa basia. Griego bedeadē ācara cartade bā bla “waga basia.” Numero 14:34. **f 13:19.** Josue 11:15-23. **g 13:20.** Griego bedeadē mañba idjaba jara bla: “Mañbe 450 poa Ācōrēba idji purua ādji ēdra labadarāda diabadjia.” **h 13:20.** Juece 2:16-19. **i 13:21.** 1 Samuel 8:1-9; 10:23-25. **j 13:22.** 1 Samuel 13:14; Salmo 89:20; Isaia 44:28. **k 13:23.** 2 Samuel 7:12-16; Salmo 132:11-13,17. **l 13:25.** Juañ 1:20. **m 13:25.** Luca 3:16.

²⁶ Achirā Abrahāñneba yōpedadarā, judiorāē Ācōrē waya ðea, Ācōrēba dadjirāa mañ bedea dadji ēdɾɿ edaidebemada diabuesia.ⁿ
²⁷ Jerusaleñnebamaba, ādji bororā bida Jesura dadji Ēdɾɿ Edabarida cawadaē basía. Ācōrēneba bedeadadaba ðapedadara ãnāñbada ewariza jīgua lebadamīna idjidebema ðapedadada cawadaē basía. Ātebɾɿ Jesu beabisidade mañ bedeaba jara ðara wārāda osidaa.²⁸ Ni cārē cadjirua odara ununaēmīna ādjirāba Pilatoa jarasidaa beamārēā.²⁹ Ācōrē cartade idji beadidebema ðapedada jūma māwānacarea idjira crudebemada udaa ðadapeda tɿbarisidaa.³⁰ Baribɾɿ Ācōrēba idjira ãrēbabisia.
³¹ Māwānacarea Jesuba idji ume Galileadeba Jerusaleñnaa wāpedadarāa ara idjida ðarima zocārā unubisia. Idi mañ ēberārāba idjidebemada jūma israelerāa bedea panla.

³²⁻³³ Ara mañ quīrāca daiba nañ bedea biada jara panla: Ācōrēra dadji drōā naēnabemarā ume bedea ðasia idjaba dadjirā, ādjirāneba yōpedadarā ewaride mañ bedea ðadara jūma osia. Jesura ãrēbabisia salmo umēbemane ðá ða quīrāca.^o Nāwā jara ðla: “ðara mɿ Warraa. Idi ðara mɿ Warraada aɾɿɿa.”^p ³⁴ Ācōrēba Jesura beu ðadada ãrēbabisia waa beurāmārēā. Mañnebemada idji cartade nāwā jarasia: “Mɿa Davia carebai jaradara bārā ume wārāda oya.”^q ³⁵ Mañ carea dewara salmone nañda jara ðla: “Mɿ, ða nezoca jipa ðara ða idu ðerawabiēa.”^r ³⁶ Davi zocai ðaside Ācōrēba idjideba osia idjia quīrīā ðada quīrāca. Mañbe Davira jaidapeda tɿbarisidaa idji drōāenabemarā tɿbaripedadama. Mañne idjira ðerawasia.³⁷ Baribɾɿ Ācōrēba ãrēbabidara ðerawaē basía.

³⁸⁻³⁹ Mañ bērá djabarā, nañɿada cawadadua: bārāba cadjirua obadara Ācōrēba Jesudeba quīrādoaya. Moise ley ījā o panl carea Ācōrēba bārāra jipa panlana acaa. Baribɾɿ jūma Jesu ījāɿadara Ācōrēba jipa panlana abaria. Mañdɿ bārāa jara panla.⁴⁰ Quīrācuiteda beadadua Ācōrēneba bedeadadaba ðapedadada bārā ume māwārāmārēā. Nāwā ðasidaa:

⁴¹ Ācōrēba jara ða igara ðearā, ¡acɿadadua! ¡Dauperadadua! ¡Beudadua! Mɿa bārā ewaride ne minijichiada oya.

Mañra abaaba bārāa jarabɿɿ sida ījānaēa.^s

⁴² Paulo, Bernabe sida judiorā dji jarebada dedeba ēdɾɿɿadade ēberārāba bedea djuburiasidaa dewarabema ãnāñbada ewaride bida mañnebemada bedeadamārēā.^t ⁴³ Dji jare panana wāsidade zocārā judiorāba, judiorā crīcha ēpēbada bida Paulora, Bernabe sida ēpēsidaa. Ādjia mañ ēberārāa bio jarasidaa Ācōrēba idji biadeba ādjirā careba ðada ījā pananamārēā.

n 13:26. *Dadjirāa.* Griego bedeadē ācɿɿa cartade ðá ðla: “Bārāa.”

o 13:32-33. *Ārēbabisia.* Mañ bedeaba idjaba jara ðla Ācōrēba idji Warrara nañ djara edamārēā jaradadebemada. **p 13:32-33.** Griego bedeadē ðá ðla “īdī mɿra ða zeza basía.” Salmo 2:7. Mañ salmoba bedea ðla Ācōrēba idji Warrara israelerā Boroda ðadadebemada. **q 13:34.** Isaía 55:3. **r 13:35.** Salmo 16:10. **s 13:41.** Habacuc 1:5. **t 13:42.** *Ēberārāba.* Griego bedeadē ācɿɿa cartade ðá ðla “judiorāē beaba.”

⁴⁴Dewarabema ãnãũbada ewaride purura berara jũma ábaa dji jaresidaa Ácõrẽ bedea ũrĩni carea. ⁴⁵Baribara judiorã bororãba ëberãrã cãbana unusidade sode bié duanesidaa. Pauloba jaradia ðade ádjirãba sewaada abadjidaa idjaba Paulodebemada bié bedeadadjidaa. ⁴⁶Mañne Pauloba, Bernabe bida ne wayaa neé ádjirãa jarasidaa:

–Wãrãda daiba bãrãa Ácõrẽ bedeara naãrã jaradida panasidaa. Baribara bãrãba igara pana bãrã idjaba bãrãmaarã ewariza Ácõrẽ ume zocai ðaida bié ða bãrã, daiba judiorãëa jarade wãnia. ⁴⁷Daiba mãwã odamãrẽa dadjirã Boroba nãwã jarasia:

Mãa bara ãnaa quĩrãca ðasia judiorãëba mãnebemada cawadamãrẽa.

Þa jũma nañ ëjũãne ðearãa cawabiya mãa ëdra edaidebemada.”

⁴⁸Judiorãëba mã ũrĩsidade ðasridasidaa. Ara mãda dadjirã Boro bedeadebemada bia bedeasidaa. Mañne Ácõrẽba ewariza idji ume zocai ðeadi carea ðadarãba ijãsidaa. ⁴⁹Mañbe dadjirã Boro bedeara jũma mã druade jarasidaa.

⁵⁰Baribara judiorãba Ácõrẽ waya ðea wẽrãrã dji dromarãa, umaquĩrã dji dromarãa bida jarasidaa Paulo, Bernabe sida bié odamãrẽa. Mãwã ádji purudebemada áyã jaretasidaa. ⁵¹Mañne Pauloba Bernabe bida purudebema pora ádji jĩrũnebemada jãrãpetasidaa unubidi carea Ácõrẽba cawa oida. Mañbe Iconio puruðaa wãsidaa. ⁵²Baribara Jesu ijã ðea mã Antioquĩade panara bio ðasrida panasidaa idjaba Ácõrẽ Jaureðeba panasidaa.

Iconio purude panana

14 ¹Iconio purude ádjia obada quĩrãca Paulora Bernabe sida judiorã dji jãrebada dede edaa wãsidaa. Ádjia jaradia pana carea zocãrã judiorãba griegorã bida Jesura ijãsidaa. ²Baribara judiorã Jesu ijãë ðeaba judiorãëa djabarãnebemada bié crĩchabisidaa. ³Mãwãmĩna Paulora Bernabe sida mama dãrã panasidaa. Dadjirã Boroba careba ðada sodeba ijã pana bãrã idjidebemada ne wayaa neé jaradiabadjidaa. Mañne dadjirã Boroba ádjia ðlaada diasia ne ununacada odamãrẽa. Mãwã cawabisia idji biadebema ádjia jaradia panara wãrãda. ⁴Baribara mã purudebemarãba awara awara crĩcha ðeasia. Ácara Pauloare, Bernabeare bida panasidaa, mãne ácara judiorãare panasidaa. ⁵Mañne judiorãda, judiorãë sida dji purudebema bororã ume bedea ausidaa Paulo, Bernabe sida mōgaraba tabari beadi carea. ⁶Baribara Pauloba, Bernabe bida mã cawasidade Licaonia druaðaa mĩrũ wãsidaa. Litra puruðaa, Derbe puruðaa bida wãsidaa. Jũma mã Licaonia druade parra wãsidaa. ⁷Mama ádjia bedea bia Jesudebemada jarabadjidaa.

Listra purude panana

⁸Listra purude ēberā jīrū bié ɓada ɓasia. Māwā topedada bēřā poya nībaca ɓasía. ⁹Mañ ēberāba ūrī chūmasia Pauloba Jesudebema bedea ɓada. Pauloba idjima acaɓaraɗe cawasia idjia wārāda iḡā ɓada Jesuba idjira poya biabida. ¹⁰Mañ bēřā Pauloba idjia jīgua jarasia:

–¡Piradrɗua! ¡Ĭta nūmedua!–

Ara mañda idjira ĩta jɗɗapeɗa nībade wāsia. ¹¹Pauloba oda unusidade mañ purudebemarāba licaonia bedede jīgua jara duanesidaa:

–¡Ĭcōrēda umé dadjirāmaa ēberā quīrāca edaa zesidaa!–

¹²Ĭdjirāba jarasidaa Bernabera ādji ācōrē droma Zeuda idjaba Paulora ādji ācōrē Hermeda, idjira dji bedea jarabari bēřā.^v

¹³Listra puru quīrāpe ādji ācōrē Zeu de dromada ɓasia. Mamaɓa Zeu sacerdoteɓa pacada, nepōnō sida dji purude eda wāɓadamaa enesia. Idjia, puru ume Pauloa, Bernabea bida mañ pacara babue dia quīrā panasidaa. ¹⁴Baribara Jesuba diabueda Bernabea, Paulo bida mañ cawasidade ādjia cacuae jā panara cōācuadapeɗa ēberārā tāēna pira wānapeda nāwā jīgua jarasidaa:

¹⁵–Achirā, ¿cārē cārēā jāwā o panɗ? Daira ācōrēēa. Daira ēberāa, bārā quīrāca. Bārāa jarade ze panɗa nañ ācōrē sirié beada igaradapeɗa Ĭcōrē zocai ɓara iḡanamārēa. Maḡḡ Ĭcōrēba bajāda, ējūāda, pusada, ne jūma ādjide nūma sida osia. ¹⁶Naēna Ĭcōrēba idji adua ɓea purua ara ādjia o quīrā panada idu obibadjia. ¹⁷Māwāmīna ewariza bia o ɓadeba idjia cawabi ɓa idjira wārāda ɓada. Idjia bajāneba cueda zebibaria idjaba néuda zaubibaria. Māwā idjia dadjirāra jāwūā ne cobibaria idjaba soɗe ɓasridabibaria.–

¹⁸Pauloba Bernabe bida māwā jara panasidamīna mañ ēberārāba berara ādjia pacara babue diasidaa.

¹⁹Listrade panane ācara judiorā Antioquía purudebemada, Iconio purudebema sida jūēsidaa.^w Ĭdjirāba Listradebemarāa Paulodebemada bié crīchabisidaa. Mañ carea jūmarāba Paulora mōgaraba tabari jidasidaa. Idjira beusida crīchasida bēřā errebari ededapeɗa puru dajada ɓatabuesidaa.^x ²⁰Mañbe Jesu iḡā ɓeaba Paulora jūrānapeda aca panasidaa. Māwā panane idjira piradrɗasia. Piradrɗapeɗa jēda purudaa wāsia. Nurēma Bernabe ume Derbe purudaa wāsidaa.

Siria druade ɓa Antioquíadaa jēda wāna

²¹Derbe purude Pauloba, Bernabe bida bedea bia Jesudebema jarasidade zocārāba iḡāsidaa. Māwānacarea Listra purudaa, Iconio

v 14:12. *Zeu, Herme.* Latīñ bedede ādji ācōrē Zeura Júpiter abadaa. Ĭdji ācōrē Hermera Mercurio abadaa. Griegorā crīchade mañ Hermera ādji ācōrē ɓea carea dji bedea jarabari ɓasía. **w 14:19.** Mañ Antioquíara Pisidia druade ɓa. Hecho 13:44-51de. *Iconio.* Hecho 14:1-6de. **x 14:19.** 2 Corinto 11:25.

purudaa, Pisidia druade ɓa Antioquíadaa bida jēda wāsidaa. ²²Puruza djabarāra carebadajidaa Jesuda biara ijānamārēā. Ādjia Jesu ijā panara igararānamārēā nāwā jarabadjidaa: “Ācōrēda dadjirā Boroda ɓadibara naā ējūāne bio bia mīgadia.” ²³Puruza djabarā tāēna ācāra ɓasidaa dji bororāda ɓeadamārēā. Maābe Ācōrēa iwidiidapeda, ne coḏaca ewarida odapeda dadjirā Boro ijā panara idji jawade ɓasidaa.

²⁴Māwānacarea Pisidia druadeba Panpilia druade jūēne wāsidaa.

²⁵Ācōrē bedea Pergue purude jaradiadapeda Atalia purudaa wāsidaa.

²⁶Mamaɓba barcode Siria druade ɓa Antioquíadaa jēda wāsidaa ādjia ode wāpedadara jūma opedada bēra. Maāga purudeba djabarāba ādjira naārā diabuesidaa Ācōrēba quīrā ɓara odamārēā idjaba Ācōrē jawade ɓasidaa idji biadeba carebamārēā. ²⁷Jūēnapeda djabarā ume ābaa dji jaresidaa. Maāne nēɓarasidaa jūma Ācōrēba ādjideba odada. Jarasidaa sāwā Ācōrēba osida judiorāē bida Jesura ijānamārēā. ²⁸Mama Jesu ijā ɓea ume dārā panesidaa.

Jesu ijā ɓea Jerusaleāne dji jarepedada

15 ¹Maā ewaride ācāra Judea druadebemarāda Antioquí purudaa wāsidaa. Mama ādjia djabarā judiorāēa jaradia panesidaa Moiseba ɓada quīrāca umaquīrā cacuada wēāgodaēɓara, Ācōrēba ēdra edaēda. ²Maā carea Paulora, Bernabe sida ādjirā ume bio caicayasidaa. Maābe djabarāba Pauloda, Bernabeda, dewararā sida Jerusaleānaa diabuesidaa maānebemada Jesuba diabuedarā ume, djabarā bororā ume bida ābaa bedeadamārēā.

³Djabarā Antioquíadebemaba diabuesidade ādjirāra Penicia druade, Samaria druade bida parraa nībasidaa. Puruza nēɓarasidaa sāwā judiorāēba ādji crīcha drōāra igaradapeda Jesuda ijāsidadada. Maā bedea ūrīsidade jūma djabarāra ɓasridasidaa.

⁴Jerusaleāne jūēsidade Jesuba diabuedarāba, djabarāba, dji bororā bida ādjirāra bia edasidaa. Maāne Pauloba, Bernabe bida jūma Ācōrēba ādjideba judiorāē tāēna odada nēɓarasidaa. ⁵Baribara ācāra pariseorā Jesu ijā ɓeaba āta nūpanenapeda jarasidaa:

–Jūma djabarā judiorāēa cacua wēāgodida panla. Ādjirāa jaradiadida panla Ācōrēba Moisea diada leyra ijā odamārēā.–

⁶Maānebemada bedeaɗi carea Jesuba diabuedarāra djabarā bororā ume ābaa dji jaresidaa. ⁷Dārā bedeaɓdada Pedrora piradrapeda jarasia:

–Djabarā, bārāba cawa panla bārā tāēna Ācōrēba māda naārā edasida judiorāēa jaradiamārēā. ⁸Maāne dārāɓara judiorāēba bedea bia Jesudebemada ūrīnapeda ijāsidadada. ⁸Ācōrēba jūmarā sora cawa ɓa. Maā judiorāēba ijāsidade Ācōrēba cawabisia ādjirāra bia edasida. Idji Jaurera ādjirāa diasia dadjirāa naēna diada quīrāca. ⁹Ācōrēba dadjirāra ādjirā ume quīrā awara oē basia.

Ādjia ijāsidade ādji sora saglasia. ¹⁰Bārāba ¿cārē cārēā Ācōrēba cawabidara igara panla? ¿Idjia sāwā oi cawaya māwā panla? ¿Cārē cārēā dadjirāba, dadji drōāenabemārā bida poya odaē badada ādjirāa obi quīrīā panla? ¹¹Dadjirāba ijā panla dadji Boro Jesuba idji biadeba dadjirāra, ādjirā sida ēdra edasida.–

¹²Mañne Bernabeba Paulo bida nēbalaśidaa Ācōrēba ne ununacada ādjideba judiorāē tāēna osida. Mañba cawabisia idjira ādji ume bāda. Mañne jūmarāba chupea ūrī duanasidaa. ¹³Mañ nēbalaśpedađacarea Santiagoba jarasia.^b

–Djabarā, mñ bedeara ūrīnadua. ¹⁴Simoñba dadjirāa nēbalaśia Ācōrēba judiorāē crīcha bādeba ādjirāra edasida idji puruđebemada beadamārēā.

¹⁵Simoñba jarađara Ācōrēneba bedeadabada bāpedada quīrāca bāa. Nāwā bā bāa:

¹⁶Māwānacarea mñra wayacusa zeya Davi jawaeda bāda ārī bāda bia oi carea.

Daviba pe erobadara wayacusa mña bia bāya.

¹⁷Māwā waabema ēberārāba, judiorāē mña edađarāba mñra jalađia.

¹⁸Dadjirā Boroba māwā jara bāa. Idjia drōā naēnalba jūma mañgala ebuda cawabi bāa.^c

¹⁹Mañ carea mñmaarā dadjirāba judiorāē Ācōrē ijābādara mñ sēniē panla jūma dadji judiorā ley ijā ođamārēā. ²⁰Baribara cartade bāđida panla jawaba oda ācōrēa nedjara diađara cođiē panla, auđua nībadiē panla, animarā otrājā beađara cođiē panla, idjaba oa sida cođiē panla. ²¹Māwā ođiē panla dadji drōā naēnabema ewarideba Ācōrēba Moisea diađa leyra puruza jaradiabada bēra. Ānāūbada ewariza mañ leyra dadji judiorā dji jarebada deza jigua lebadaa.–

²²Mañ crīchara Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida bia ūrīśidaa. Mañ bēra ācala edasidaa Paulo ume idjaba Bernabe ume Antioquíađaa wānamārēā. Silada, Juda Barsabá abada sida edasidaa. Ādjira djabarā tāēna dji dromarā basía. ²³Ādjirā ume cartada nāwā bā diabuesidaa:

Jesuba diabuedarāba, djabarā bororāba, jūma djabarā bida nañ cartara bābādaa djabarā judiorāē Antioquía puruđebema itea, Siria druadebema itea, Cilicia druadebema itea bida. Dairāba quīrīā panla bārāra bia pananida. ²⁴Dairāba ūrīśidaa ācala ēberārāda namałba bārāmaa wānapeda ādjia jaradia panla carea bārāra bio sopuadapeda abeda cawa crīchadaē panesidada.^d Baribara mañ ēberārāra dairāba diabuedaē basía.

²⁵Mañ carea ābaa dji jaredapeda jūmarāba crīchāsidaa ācala djabarāda edađapeda bārāmaa diabuedida. Ādjira dadjia quīrīā panla

b 15:13. Mañ Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedeađe Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabarađeba. Carta Santiago abadara mañ Santiagoba bāśia. **c 15:18.** Amos 9:11-12. **d 15:24.** Griego bedeađe ācala cartade nañ sida bā bāa: “Ādjia jaradia panla bārāra cacua wēāgođida panla idjaba judiorā ley jūma ođida panla Ācōrēba ēdra edamārēā.” Hecho 15:1,5.

djaba Bernabe ume, Paulo ume biɗa wānia. ²⁶Minijichiade panane biɗa Bernabea, Paulo ume dadjirā Boro Jesucritoba quĩrĩā ɓaɗa o panabaria. ²⁷Dairāba Judada, Sila siɗa diabueɓaɗaa. Mañ djabarāba daiba nañ cartade ɓaɓaɗa quĩrāca jaradia.

²⁸Ācōrē Jauremaarā, dairāmaa biɗa bia ɓa jūma dai judiorā leyrā bārāa ōgo ijā obidaéda. Ababe naŋɗaɗa ijā obidia: ²⁹ɗawaba oɗa ācōrēa nedjara diaɗara codié panla, oa siɗa codié panla, animarā otrāñ beaɗara codié panla, idjaba auɗua nĩbaɗié panla. Jūma maŋɗaɗa ijā osidara bia panania. Waaéa. Bia beaɗaɗua.

³⁰Mañbe ādjia diabuepedaɗarā Antioquía puruɗaa wāsidaa. Jūenapeda jūma djabarāda ābaa trānapeda mañ cartara diasidaa. ³¹Djabarāba mañ cartara jīgua leɗapeda bio ɓasridasidaa ādjirā crīchara biabiɗa bēra.

³²Judara, Sila siɗa Ācōrēneba bedeabadaɗa basía. Mañ bēra ne zocārā jarasidaa djabarāba biara ijānamārēa idjaba zarea pananamārēa. ³³Judara, Sila siɗa mama dārā pananapeda djabarāba ādji diabuepedaɗamaa jēda bia wābisidaa. [³⁴Baribara Silaba crīchasia biara ɓaɗa Antioquíade beida.]^e

³⁵Mañne Paulora Bernabe siɗa Antioquíade panesidaa. Ādjia, zocārā djabarā biɗa dadji Boro bedeara jaradia panasidaa idjaba bedeā bia Jesudebemada ebuɗa jarabadjidaa.

Paulo Bernabe umebemada awara wāna

³⁶Dārāɓaɗde Pauloba Bernabea jarasia:

–Puruza dadji Boro bedeā jaradia pananamaa wayacusa wānaa djabarā sāwā duana cawaɗi carea.–

³⁷Mañne Bernabea Juañ Marcoda ādji ume ede quĩrĩā basia. ³⁸Naārā wāsidaɗe mañ Juañ Marcoba Panpilia druade ādjira amepeda jēda wāsia.^f Ādji ume nocodaa jaradiaɗe wāé basía. Mañ carea Paulomaarā bié basia Juañ Marcora wayacusa edeida. ³⁹Paulora Bernabe ume mañ carea caicayaɗapeda awara wāsidaa. Bernabea Marcora edapeda barcode Chipre druadaa wāsidaa. ⁴⁰Mañne Pauloba Silada edasia idji ume wāmārēa. Djabarāba ādjira dadji Boro ɗawaɗe ɓasidaa idji biadeba carebamārēa. ⁴¹Mañbeɓara wāsidaa. Siria druade, Cilicia druade biɗa paɗaɓaɗade puruza djabarāra carebabadjidaa dadji Borora biara ijānamārēa.

Timoteo Paulo ume nĩbaɗa

16 ¹Mañne ādjira Derbe puruɗaa wāsidaa. Mamaaba Listra puruɗaa wāsidaa.^g Mama Jesu ijā ɓa Timoteo abadada basia. Timoteo papara judio basía; Jesuda ijā basia. Idji zezara griego basía. ²Djabarā Listraɗebemaba, Iconio puruɗebema biɗa mañ Timoteoɗebemada bia jarabadjidaa. ³Mañne Pauloba Timoteora ede quĩrĩā basia. Baribara

e 15:34. Griego bedeade ḗcara cartade mañ versículora néa. **f 15:38.** Hecho 13:13.
g 16:1. Paulora Bernabe ume naēna mañ umébema puruɗaa wāsia. Hecho 14:6-23.

jūmarāba cawa panasidaa Timoteo zezara griegoda. Mañ carea Pauloba Timoteora cacua wēāgosia judiorā mañ druade ðeaba idjidebemada bié crīcharānamārēā. Mañbebarā wāsidaa. ⁴Ādji wābada puruza jarasidaa Jesuba diabuedarāba, djabarā bororā Jerusaleāne ðeaba cartade ðapedadara djabarāba iĵa o pananamārēā. ⁵Māwā djabarāba dadji Borora biara iĵāsidaa idjaba ewariza cābanaara yō wāsidaa.

Pauloba Macedonianebraska ēberā ununa

⁶Pauloda idji ume nīna sida Prigia druade, Galacia druade bida parra wāsidaa Ācōrē Jaureba bedea Jesudebemara Asia druade idu jarabidaē bēra. ⁷Misia druade jūēne wāsidade crīchasidaa Bitinia druadaa wānida, baribarā Jesu Jaureba mamaa bida idu wābié basía. ⁸Mañ bēra Misia druade wāyā wānapeda Troa puruāda jūēne wāsidaa. ⁹Diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia ēberā Macedonia druadebemada āta nūmāda. Mañ ēberāba Pauloa nāwā bedea djuburiasia: “Macedonianaa dairā carebade zedua.” ¹⁰Pauloba mañda ununa bēra daiba cawāsidaa Ācōrēba दौरā trā basida bedea bia Jesudebemada Macedoniadebemarāa jaradamārēā. Ara mañda wāni carea panesidaa.

¹¹Troadeba jipa wānapeda Samotracia morrode wībarisidaa. Nurēma Neápoli purude jūēsidaa. ¹²Mamaaba Pilipo puruāda jīrūba wānapeda mama dārāsidaa. Mañ purura Macedonia druade puru droma basía. Romanorāda mama panabadjidaa. ¹³Ānāūbada ewaride दौरā puru dajadaa wānapeda doedaa wāsidaa. Crīchasidaa mama judiorāba Ācōrēa iwidibadada. Wābadade wērārāda ābaa dji jare duanāda unusidaa. Egode chūpanenapeda daiba ādjirāa bedesidaa. ¹⁴Mañ wērārānebemada aba Lidia abadjidaa. Idjira Tiatira purudebema basía. Wuā pursupursuada nēdobuebadjia. Mañ judioē wērāba Ācōrēa waya basia. Dadji Boroba idji sode tāna bēra Pauloba bedea ðara Lidiaba quīrācuīta ūrīpeda iĵasia. ¹⁵Lidia, jūma idji dedebemarā sida borocuesidade dairāa bedea djuburiasia idji dede panenamārēā. Nāwā jarasia: –Bārāmaa māa wārāda dadjirā Boroda iĵasibarā, mā dede panane zedadua.–

Māwā दौरā idji dede panebisia.

¹⁶Ewari aba Ācōrēa iwidibadamāa wābadade daiba nezocawērā jai bara ðada unusidaa. Mañ wērāba dji jaidēba jarabadjia cārēda sāwāida. Mañneba idji bororāba bio parata edabadjidaa. ¹⁷Mañ wērā Paulocaidu, dai caidu bida zēbarāde ara pichia jīgua jarabadjia:

–jNañ ēberārāra Ācōrē dji Dromaara ða nezocarāa! Ādjia bārāa jara panā sāwā mañ Ācōrēba ēdra edabarida.–

¹⁸Idjia ewari zocārā māwā jīgua jara nīmi bēra Paulora sēsia. Idjimaa acapeda dji jaia jarasia:

h 16:4. Hecho 15:23-29. **i 16:7.** *Jesu Jaure.* Griego bedeadē ācara cartade ðā ða “Ācōrē Jaure” wa ababe “Jaure.”

–Māa Jesucrito trāneba blā jaraya: naā wērānebemada āyā wādua.–
Ara maāda dji jaira ēdrasia.

¹⁹Maāne nezocawērā bororāba cawasidaa idjideba waa parata edadaēda. Maā carea Paulora, Sila sida jidadapeda puru bororāmaa edesidaa. ²⁰Dji cawa obadarā quīrāpita nūmānapeda jarasidaa:

–Za panā judiorāba dadjirā purura quīrūbiga panā. ²¹Dadji romanorāba ocara panāda ādjia jaradā panā.–

²²Maāne jūma dji arima duanāba Paulora, Sila sida orra edasidaa. Māwā duanāne dji cawa obadarāba ādjia cacuade jā panāra wēābidapeda bacuruba ubisidaa.²³Bio udapeda preso bāsidaa. Dji preso bea wagabarā jarasidaa bio wagamārēā. ²⁴Ara maāda preso bea wagabariba Paulora Sila sida preso bābada dede eduara bāde bāpeda ādji jīrūra chicharođe catā nūmasia.

²⁵Ariquētra babārāde Pauloba Sila bida Ācōrēa iwidi panasidaa idjaba idjā trāā panasidaa. Maāda waabema preso beaba ūrī panasidaa. ²⁶Cawaēne de uremiada wāsia. Maāgaba preso bābada dera dji cābāyā uresia. Jūma eda wābadara ewacuasias. Preso bea jā bā carena sida jūma ērā baecuasias. ²⁷Maāne preso bea wagabarira ārāmasia. Eda wābada ewa nūmea unuside crīchasia preso beara jūma mīrū wābārsidada. Maā carea idji necoda ēūta edasia iduba beui carea. ²⁸Baribārā Pauloba jīgua jarasia:

–Bāduba beurādua. Dairāra jūma nama duanā.–

²⁹Maābe preso bea wagabariba ībīrāda enebipeda Paulo, Sila panāmaa isabe edaa wāsia. Ne wayaaba cacua ure nūmāba ādji jīrū caita bārru cobesia. ³⁰Maābe ādjira dajadaare edepeda iwidisias:

–Achirā, māa ċārēda oida bā Ācōrēba māra ēdra edamārēā?–

³¹Ādjia panusidaa:

–Bāa, bā ēberārā bida dadji Boro Jesucritoda ījānibārā, idjia bārāra ēdra edaya.–

³²Maābe dadji Boro bedeara idjā, jūma idji dedebemarāa bida jarasidaa. ³³Ara maā diamasi preso bea wagabariba ādji djara cōāpedadara sagāsia. Māwānacarea idjira, jūma idji dedebemarā sida borocuesidaa. ³⁴Paulora, Sila sida idji dedaa edepeda ne cobisia. Ācōrē ījāpedada bērā idjira, idji dedebemarā sida bio bāsridasidaa.

³⁵Nurēma dji cawa obadaba zarrarāda preso wagabarimaa nāwā jarade diabuesidaa:

–Paulora, Sila sida ēdra bādua.–

³⁶Maābe preso bea wagabariba Pauloa jarasia:

–Dji cawa obadaba bārāra ēdra bābisidaa. Maāba necai wānadua.–

³⁷Baribārā Pauloba dji zarrarāa jarasia:

–Daira romanorā bērā baridua carea preso bācara panasidaa. Baribārā ādjia daia bio iwidiāē jūmarā quīrāpita ubidapeda preso bāsidaa. Maāda

¿daira chupea édra ɓabidica? ¡Māwāéa! ¡Ādjidra zedida panla dai édra ɓadi carea!—

³⁸Pauloba jaradara zarrarāba dji cawa obadarāa jarade wāsidaa. Idjaba jarasidaa Paulora, Sila sida romanorāda. Mañ ūrīsidade dji cawa obadarāa ne wayasidaa. ³⁹Ara mañda ādjimaa wānapeda quīrā djuburia iwidisidaa ādjia opedadara quīrādoadamārēā. Mañbe édra ɓadapeda bedea djuburiasidaa purudebemada āyā wānamārēā. ⁴⁰Paulo, Sila sida preso panana édrapedadacarea Lidia dedaa wāsidaa. Djabarā ume dji jaredapeda ādjirā ume bedeasia dadji Borora biara ijānamārēā. Mañbeɓara wāsidaa.

Tesalonica purude quīrūbucapedada

17 ¹Paulora, Silara, ādji ume nīna sida Anpipoli purude, Apolonia purude bida wāyā wānapeda Tesalonica purude jūēne wāsidaa. Mama judiorā dji jarebada deda ɓasia. ²Pauloba obari quīrāca judiorā ume dji jarede wāsia. Domia ūbea ānāūbada ewariza ādjirā ume bedea ɓabadjia. ³Ācōrē Bedeadeba idjia ebuɗa jaradiabadjia Ācōrēba édra edabari diai jaradara bia mīga ɓaida ɓasida, idjaba beupeda ārēbaida ɓasida. Mañ awara nāwā jarabadjia:

—Māa bārāa jara ɓa Jesura wārāda Ācōrēba édra edabari diai jaradaa.—

⁴Ācra judiorāba mañgara ijānapeda Paulo ume, Sila ume bida ābaa panesidaa. Idjaba zocārā gregorā Ācōrē waya ɓeaba, ācra wērārā dji dromarā bida ijāsidaa. ⁵Baribara judiorā Jesu ijāē ɓeara soɗe bié duanesidaa. Mañ carea ēberā cadjiruarāda zocārā jaredapeda purura quīrūbigade wāsidaa. Pirapodapeda Jasoā dede eɗa wāsidaa Pauloda, Sila sida jidadapeda jūmarā quīrāpita nūmāni carea. ⁶Baribara ādjira mañ dede ununaé ɓasía. Mañ carea Jasoāda, ācra djabarā sida jidadapeda dji purudebema bororāmaa errebari edesidaa. Jūmarāba bia jarasidaa:

—Ēberārā jūma nañ ējūāne nēɓara o panlaa abari quīrāca nama oɗe zesidaa. ⁷Mañ awara za ɓa Jasoāba ādjirāra idji dede bia edasia. Jūma ādjirāba dadji romanorā boroba obi ɓara igara panla.^k Jesumanada dadjirā boroada abadaa.—

⁸Mañ ūrīsidade purura, ādjirā bororā sida quīrūbucasidaa. ⁹Māwā duanane dji bororāba Jasoā, waabemarāa bida jarasidaa édradi carea paratada diaɗida panla. Diapedadacarea idu wābisidaa.

Paulo, Sila ume Bereade panana

¹⁰Ara mañ diamasi djabarāba Paulora, Sila sida Berea purudaa diabuesidaa. Jūēnapeda judiorā dji jarebada dedaa wāsidaa. ¹¹Bereadebema judiorāra Tesalonicaɗebemarā quīrāca pananaé ɓasía. Āteɓara Jesudebemara

k 17:7. Romanorāba ādjirā borora Cesar abadjidaa. Mañ ewaride Claudio abadada ādjirā boro ɓasía. Mañ Claudiora dji boroɗa ɓasia poa 41ɗeba aba 54ɗaa.

ũrĩ quĩrĩã panasidaa. Ewariza Ācōrē Bedeara bio quĩrācuita acɭbadjidāa ādjia jara panɭra wārā cawaya.¹ ¹²Mañba zocārā judiorāba Jesura ijāsidaa. Idjaba zocārā griego wērārā dji dromarāba, umaquĩrārā dji dromarā bida ijāsidaa.

¹³Mañmisa judiorā Tesalonicadebemaba cawasidaa Pauloba Ācōrē bedeara Berea purude jaradia ðada. Mañ carea wānapeda mamabemarā sida quĩrūbigasidaa Paulo bié odamārēã. ¹⁴Ara mañda djabarāba Paulora pusadaa diabuesidaa. Baribɭɭ Silara, Timoteo sida Bereade panesidaa. ¹⁵Paulo edepedaðaba idjira Atena purudaa diade wāsidaa. Mañbe Pauloba ādjirā ume bedeadā diabuesia Silara, Timoteo sida idjimaā isabe zedamārēã. Ara mañda djabarāra jēda wāsidaa.

Paulo Atena purude ðada

¹⁶Pauloba Sila, Timoteo sida Atena purude jɭā ðade unusia mañ purura jawaba oda ācōrēba bira ðada. Mañ bēra idji sode bié ðesia. ¹⁷Māwā ðade Paulora judiorā dji jɭrebada dede ādjirā ume, judiorāē Ācōrē waya ðea ume bida Jesudebemada ðeðea ðabadjia. Mañ awara purude ewariza ēberārā duanɭma ðeðea ðabadjia. ¹⁸Āɭɭɭ ēberārā epicúreo cricha ēpē ðeada, estoico cricha ēpē ðea sida mama panasidaa.^m Mañ ēberārā Paulo ume ðeðea panɭne āɭɭɭba ara ādjiduba iwidi duanasidaa:

–Jāɭ ēberā nēɭɭɭi awua ðaba ¿cārēnebemada ðeðea ða?–

Dewararāba panusidaa:

–Āĩbemarāba ēpē ðea ācōrēnebemada jaradia ðɭca ða.–

Māwā jarasidaa Pauloba ðeðea bia Jesudebemada idjaba dadji ārēbadidebemada jaradia ðada bēra.ⁿ ¹⁹⁻²⁰Māwā panɭne Paulora Areópago eyadaa edesidaa ādji dji jɭrebada demaa. Mañbe jarasidaa:

–Bɭa jaradia ðara dairāmaārā cricha djiwidia. Mañra dairāba wadi ũrĩnaca. Mañ bēra cawa quĩrĩã panɭa cārēda jara ðada. ¿Bɭa dairāa jaradiaēca?–

²¹Jūma Atenanebemarāba, drua āĩbemarā mama ðea bida ababe cricha djiwidi ũrĩpedaðada nēɭɭɭɭbada bēra māwā iwidisidaa. ²²Mañne Paulora ādjirā ēsi Areópago eyade āta nūmepeða jarasia:

–Achirā Atenanebema, mɭa unu ða bārāba zocārā ācōrēda bio ēpēbadada. ²³Purude pɭɭɭɭ nĩne mɭa unusia bārāba ādjirāa bia bedeadī carea opedaðada. Mōgara oda abalde nañ bedeadā bɭ ðasia: “Ācōrē dadjia

1 17:11. Ādjia Ācōrē carta drōara acɭbadjidāa. Mañ ewaride Ācōrē carta djiwidira wadibida neé basia. **m 17:18.** Griego Epicuro abadara basia 300 poa Jesu todi naēna. Mañ Epicuroba jaradiabadjia ēberārāba ababe ðɭsrida baidɭa wa necai baidɭa jaradida panɭda. Idji ēpē ðeada epicúreorā abadjidāa. Ādjirāba crichasidaa ādji ācōrē ðeaba ēberārāda crichadaðada. Mañne estoicorāba griego Zeno abadara ēpēbadjidāa. Ādjirāba jaradiabadjidāa nañ djaraba o quĩrĩã ðada igaradida panɭda, cricha cawaara wānida panɭda, idjaba ne jūmada odida panɭda dewararāba carebadaēne. **n 17:18.** Mañ griegorāba crichasidaca ða ācōrē dji umaquĩrāda ðasida Jesu abadada mañne ācōrē dji wērāda basida Ārēba abadada.

adua panɫ itea oda.” Bārāba adua panɫ Ācōrēa bia bedeabadaa. Ara mañ Ācōrēnebemada mña bārāa jaraya. ²⁴Mañ Ācōrēba nañ ējūāra, nañ ējūāne nūmɫ sīda jūma osia. Idjira bajānebema Boroa idjaba nañ ējūānebema Boroa. Idjira ēberāba oda dede ɓacaa.^o ²⁵Bia ɓai carea iwidicaa ēberāba idji itea ne omārēā.^p Idjiabɫɫ jūma dadjirāa dia ɓla zocai beadamārēā, āyābadamārēā, idjaba ne jūma dadjia erobaida ɓara erobeadamārēā.

²⁶Idjia ēberā abaɫdeba puruda zocārā yōbisīa jūma nañ ējūāne beadamārēā. Idjia ɓasia maɫɫarā purura aba sāɓbe beadida idjaba sāma beadida. ²⁷Māwā osia ēberārāba idjira jarɫdamārēā. Māwāra tānaca jarɫɓada quīrāca āībērā ununiscada. Wārāda Ācōrēra tɫmɫ ɓɫéa, ātebɫɫ dadjirāza caita ɓla. ²⁸Idjideba dadjirāra zocai beaa, nībabadaa, idjaba panabadaa. Mañ bēra ɫcɫɫ bārānebemaba jarasīdaa: “Dadjirāra idji warrarāa.”^q

²⁹Dadjirāda Ācōrē warrarābɫɫ, crīchadié panɫa Ācōrēra oro oɫada, parata oɫada, wa mōgara oɫada, maɫɫara ēberāba ara idji crīchadeba oda bēra. ³⁰Ēberārāba Ācōrē adua beadeba māwā opeɫadara idjia naēna iduaribisīa. Baribɫɫ idira jara ɓla jūma druazabemaba cadjirua igaradapeɫa idjida ijanamārēā. ³¹Māwā quīrīā ɓla idjia ɓada ewarīde jūma nañ ējūānebemarā jipa cawa oi bēra. Mañ awara aba edasia māwā omārēā. Idjaba mañ ēberāra cawabisīa beu ɓadada ɫrēbabida bēra.–

³²Mañ beu ɓada ɫrēbabidadebema ūrīsīdade ɫcɫɫara ipīdasīdaa. Baribɫɫ dewararāba jarasīdaa:

–Dewara ewarīde ɓla maɫnebema bede ɓada waya ūrīnia.–

³³Maɓbe Paulora ādjirā ume ɓadada wāsīa. ³⁴ɫcɫɫ dji jare pananaba Paulo bedeara ijasīdaa. Aba Dionisio basīa. Idjira mañ Areópogoma dji jarebadadebema basīa. Idjaba wērā Damari abadaba, dewararā bida ijasīdaa.

Paulo Corinto purude ɓada

18 ¹Māwānacarea Paulora Atena purudeba Corinto purūdaa wāsīa. ²⁻³Mama judio Aquila abadada unusia. Mañ Aquilara Ponto druadebema basīa.^r Dji quima Priscila ume Italia druadeba jūēpeɫadada dārāé ɓasia. Italiaɫdeba ēdrasīdaa Romanebema boro Claudioba jūma judiorā Romane ɓeara āyā wābida bēra.^s Corintode Paulora ādjimaa wāsīa ādji quīrāca wua deda o cawa ɓa bēra. Maɓbe ādji ume ɓesia ābaa trajai carea. ⁴Ānāūbada ewariza Paulora judiorā dji jarɫbada dede bede ɓabadjia judiorāba, griegorā bida Jesura ijanamārēā.

⁵Māwā ɓade Silara, Timoteo sīda Macedonia druadeba jūēsīdaa. Mamaɫba ɫtaa Pauloba ewariza Ācōrē bedeada jaradia ɓabadjia. Idjia judiorā jarabadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɫada.

o 17:24. 1 Rey 8:27; Hecho 7:48-50. p 17:25. Salmo 50:9-12. q 17:28. Griego Arato abadaba ādji ācōrē Zeudebemada māwā ɓasia. r 18:2-3. Ponto druara idjaba Bitinia abadjīdaa. Hecho 16:7. s 18:2-3. Claudioba māwā osia poa 49ɫe.

⁶Baribara idjia jara bara ādjirāba igarasidaa. Idjaba idjidebemada bié bedeadjididaa. Mañ carea Pauloba cacuade jã bara jārāpetapeda jarasia:

–Bārāba mañ bedea igara panla carea Ācōrēba cawa obarađe mñra bedeadē baéa. Mañglara ara bādjide bla. Namałba ātaa mñra judiorāémaa wāya.–

⁷Ara mañda judiorā dji jarebada dede jaradia bađada Ticio Justo dede jaradiade wāsia. Mañ ēberāba Ācōrēra waya basia. Idji dera judiorā dji jarebada de orrocawa basia.^t ⁸Judiorā dji jarebada dedebema borora Crispo abadjididaa.^u Mañ Crispoba, jūma idji ēberārā biđa dadji Borora ijāsidaa. Mañ awara zocārā Corintodebemarāba ūrīsidaa Pauloba Jesudebema jaradia bađa. Ījanapeda borocuesidaa.

⁹Ewari aba diamasi Pauloba cāimocara quīrāca unusia dadji Boroba idjia nāwā jarabarāda: “Ne wayarādua. Jaradia bađu. Chupearādua. ¹⁰Mñra ba ume bla. Ni abałba bara poya bié odaéa, mñā ēberārā zocārā nañ purude eroba bēra.” ¹¹Mañ bēra Pauloba poa aba ēsidra Ācōrē bedeara mama jaradia besia.

¹²Galioñ abada Acaya druadebema boroda beside judiorāra bedea ausidaa Paulo bié odi carea.^v Idjira mañ Galioñmaa jida edesidaa. ¹³Ādjirāba jarasidaa:

–Za bađa ēberārāa jara bla Ācōrēra wayadida panla baribara dadji romanorā leyba jara ba quīrāca jaradiaca.–

¹⁴Paulo bedebara beside Galioñba judiorāa jarasia:

–Nañ ēberāba bié odabara wa cadjirua dromada odabara mñā bārā bedeara sēē ūrīcasia. ¹⁵Baribara bārāba ababe bedea carea, bārā ācōrē trā carea, bārā ley carea biđa ijara panla. Mañ bēra ara bāduba cawa odadua. Mñā mañgladebemada cawa oi carea baéa.–

¹⁶Māwā jarapeda āyā jarecuasia. ¹⁷Mañne jūmarāba judiorā dji jarebada dedebema boro Sosteneda jidadapeda ara mama puosidaa.^w Baribara Galioñba mañ carea crīchaé basia.

Paulo jēda Antioquíadaa wāna

¹⁸Paulora Corinto purude dārā basia. Mañne djabarā ābaa jarepeda wāyana asia. Barcode badoi naēna Paulora Cencrea purude borobichia tabisia Ācōrē itea ne oi jaradara jūma oda bēra.^x Mañbebara Siria druadaa wāsia. Aquilara dji quima Priscila sida idji ume wāsidaa. ¹⁹Wāladade Epeso purude jūesidaa. Mama Paulora Aquila, Priscila ume bađada awara wāsia. Mañne judiorā dji jarebada deda wāpeda judiorā ume Jesudebemada bedeiasia. ²⁰Ādjirāba idjia bedea djuburiasidaa mama dārā bēmārēā, baribara be quīrāé basia. ²¹Ātebara wābarāde nāwā jarasia:

t 18:7. *Ticio Justo.* Griego bedeadē zocārā cartade ababe “Justo” bā bla. Ācaraba crīcha panla mañ Justora Pauloba “Gayo” trā jarabadjida. Romano 16:23; 1 Corinto 1:14.

u 18:8. Mañ Crispodebemada Pauloba basia 1 Corinto 1:14de. **v 18:12.** Mañ Galioñra Acayadebema boroda besia poa 51de. **w 18:17.** *Jūmarāba.* Griego bedeadē zocārā cartade bā bla: “Griegorāba.” **x 18:18.** Numero 6:1-21.

–Ācōrēba quīrīāsira mālra waya bārā acāde zeya.–^y

Mañbe barcode badopeda Epesodeba wāsia. ²²Cesarea purude jūēpeda Paulora Jerusaleñnaa djabarā acāde wāsia. Mamaλba Antioquía purudaa wāsia.

Apolo Epesodaa zeda

²³Paulo mama dārā badacarea Galacia druade, Prigia druade bida palrta wāsia. Puruza Jesu ijā beaa jaradiasia biara ijānamārēā. ²⁴Mañmisa judio Apolo abadada Epeso purude jūēsia. Mañ Apolora Alejandría purudebema basía. Idjira bia bedeabadjia idjaba Ācōrē carta sida bio cawa basia. ²⁵Apoloba dadjí Boro Jesu Ora dewaradeba cawasia. Jesudebemada bio basrida bedeabadjia idjaba aride jaradia babadjia. Baribara borocueidebemada ababe Juałba jaradia badadra cawa basia.^z ²⁶Mañne Apoloba judiorā dji jarebada dede ne wayaa neé jaradia basia. Idjia jaradia bāra Aquilaba, Priscila bida ūrīsidaa. Mañ carea idjira āyā ededapeda Ācōrē Odebemada biara jaradiasidaa.

²⁷Māwānacarea Apolora Acaya druadaa wā quīrīā basia. Mañ carea djabarā Epesodebemaba idjira wāida bio bia bāda asidaa. Cartada basidaa Jesu ijā beaba idjira mama bia edadamārēā. Acayade jūēside Apoloba djabarā Ācōrē biadeba Jesu ijāpedadada bio carebasia. ²⁸Idjia jaradia bāde judiorāba sewaada abadaza jūmarā quīrāpita ebuḍa cawabibadjia ādjia Jesudebemada āi crīcha panāda. Ācōrē Bedeadeba cawabibadjia Jesura wārāda Ācōrēba ēdra edabari diai jaradada.

Paulo Epesode bada

19 ¹Apolo Corintode bamisa Paulora ējūā eyaida bāde wāyā wāpeda Epeso purude jūēsia. Mama Jesu ijā beada ācala unusia. ²Idjia mañ djabarāa iwidisia:

–Bārāba Jesu ijāsidade ĳĀcōrē Jaurera edasidaca?

Ādjirāba panusidaa:

–Dairāba wadibida Ācōrē Jauredebemada ūrīnaca.–

³Mañne Pauloba iwidisia:

–Māēteara ĳsāwā borocuesida?–

Ādjirāba panusidaa:

–Juałba jarada quīrāca borocuesida.–

⁴Mañne Pauloba jarasia:

–Juałba jarabadjia ēberārāba cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā. Māwā osidara idjia borocuebadjia. Mañ awara jarabadjia aba idji caidu zebārāda ijānamārēā. Mañgara Jesu basía.^a

y 18:21. Griego bedade ācala cartade nañ sida bā bāa: “Mālra Jerusaleñne ewari droma zebārā bāde wāida bāa.” z 18:25. Marco 1:1-8. a 19:4. Jesu. Griego bedade ācala cartade “Crito” bā bāa.

⁵Mañ ũrĩsidade dadji Boro Jesu trĩneba borocuesidaa. ⁶Mañbe Pauloba idji ɲawa ādji ʼrĩ ɓaside Ācōrē Jaurera ādjirāmaa zesia. Mañne dewara bedeade bedeasidaa idjaba Ācōrēneba bedeasidaa. ⁷Jūma ābaa ādjira doce panasidaca ɓaa.

⁸Jedeco ũbea Paulora judiorā dji ɲarebada dedaa wā ɓabadjia. Mama ne wayaa neé judiorā ume bedeade ɓabadjia Ācōrēra ādji Boroda ɓaɗamārē. ⁹Baribara ʼɓaraɓara cawara zareacuadapeda ijānaé basía. Ēberārā quĩrāpita Jesu Odebemada bié bedeabadjidaa. Mañ carea Paulora ādji ume ɓadada āyā wāsia. Idjia Jesu ijā ɓeara jaradiabada dedaa edesia. Mañ dera Tiranone basía. Mama ewariza Pauloba jaradia ɓesia. ¹⁰Poa umé māwā osia. Māwā jūma Asia druadebema judiorāba, judiorāé bida dadji Boro Jesudebemada ũrĩsidaa.

Esceva warrarā sāwāpedada

¹¹Ācōrēba zocārā ne ununaca waiɓlada Paulodeba obadjia. ¹²Pauloba baridua wua tñada ēberārāba cacua bié ɓeamaa edebadjidaa. Mañba dji cacua bié ɓeara biabibadjidaa idjaba jairā sida ēberārā cacuadebemada āyā ɲaretabadjidaa.

¹³Mañ ewaride ʼɓaraɓara judiorāba jai āyā ɲarecua panada ɓaraɓa nĩabadjidaa. Mañne dadji Boro Jesu trĩneba jaira ēberārā cacuadebemada āyā ɲareta quĩrĩasidaa. Nāwā jarasidaa: “Pauloba jaradia ɓa Jesu trĩneba mla jaraya: āyā wādua.”

¹⁴Māwā o panara judio Esceva warrarā basía. Ādjira siete panasidaa. Escevara sacerdote bororānebema basía.^b ¹⁵Ewari aba jai āyā ɲareta panane jaiba maɓgarā siete ēberārāa jarasia:

–Jesura mla cawa ɓaa. Paulo sida mla cawa ɓaa. Baribara bārāra ¿cai?–

¹⁶Mañbe ēberā jai bara ɓaba ādjira orra edapeda jūma poyacuasía. Bio puocuada bēra ādjirā cacuara jūma cōācuasía. Mañbe dji jai bara ɓa dedeba ācada pira wāsidaa. ¹⁷Jūma Epesode ɓea judiorāba, griegorā bida mañ cawasidade ne wayasidaa. Mañne dadji Boro Jesu trĩnebemada bia bedeasidaa.

¹⁸Mañ ewaride zocārāba Jesura ijāsidaa. Mañbe zedapeda ebuda jarasidaa ādjia jaiɗeba o pananada. ¹⁹ʼɓaraɓa ādji carta jaiɗebemada enenapeda jūmarā quĩrāpita babuesidaa. Jūma maɓgarā carta nēɓla cawasidade cincuenta mil parata torro nēɓlade ɓasia.^c ²⁰Māwā Ācōrēba idji ɓaɓadeba oda carea dadji Boro Jesudebema bedeara tamara trĩ ɓagasía. Mañne Jesu ijā ɓeara yō wāsidaa.

²¹Māwānacarea Pauloba idji sodeba crĩchasia Macedonia druade, Acaya druade bida ɓaraɓapeda Jerusaleɓ puruɗaa wāida. Idjaba jarasia: “Jerusaleñne ɓapeda mla Roma puruɗaa wāida ɓaa.” ²²Mañ bēra idji

b 19:14. Zocārāmaarā mañ Escewaba jai āyā ɲaretabarade ara idjira sacerdote dji dromaana abadjia paratada edai carea. **c 19:19.** Cincuenta mil parata torro edai careara ēberāba cincuenta mil ewari trajaida ɓaa.

carebabadarã Timoteoda, Erasto sida Macedonia druadaa na diabuesia baribara idjira Asia druade besia.

Epesode quĩrũbucapedada

²³Ara maĩ ewaride Jesu O carea ãberãrãda cãbana quĩrũbucasidaa. ²⁴Maĩglara nãwã basia: ãberã Demetrio abadada basia. Maĩ ãberãra paratadebema ne obari basia. Deda ãdji ãcõrẽwẽrã Artemisa de droma quĩrãca djuburi ocuabadjia.^d Maĩ o ãadeba Demetrioba, idji ume ne obadarã bida parata waĩba edabadjidaa. ²⁵Demetrioba maĩ ãberãrãra, dewarabema ne obadarã sida ãbaa dji jãresia. Maĩbe nãwã jarasia:

–Achirã, bãrãba cawa panla dadjirãba naĩ de zaque o pananeba parata waĩba edabadada. ²⁶Baribara bãrãba unu panla idjaba ùrĩ panla jãĩ Pauloba jawaba oda ãcõrẽra dji wãrãẽana abarida. Idjia naĩ Epesode idjaba berara jũma Asia druade bida mãwã jara nĩa. Maĩ bẽrã zocãrã ãberãrãba Artemisara igarabadaa. ²⁷Maĩba dadjirãba nẽdobue panla ãberãrãba biẽ ununiscada. Artemisa de droma sida waa trã ãga ãaẽsicada. Mãwãra Asia druade, jũma naĩ ãjũãne bida Artemisa ãpẽ panla waa dji dromada crĩchadaẽa.–

²⁸Maĩ bedea ùrĩsidade bio quĩrũnapeda bia jara duanesidaa:

–jBio bia ãla Artemisa Epesodebemara!–

²⁹Mãwã duanane jũma purudebemarãra cawa crĩchadaẽ piraposidaa. Maĩne ãcãrãba Paulo ume nĩbabadada umẽ jidadapeda puru dji jãrebadadaa edesidaa: aba Gayo basia, ababemara Aristarco basia. ãdjira Macedonia druadebema basia. ³⁰Paulora mama ãberãrã ume bedeade wã quĩrã basia, baribara Jesu ijã ãeba iduaribidaẽ basia. ³¹Maĩ awara ãcãrã Asiadebema bororãba Pauloa bedeada diabuesidaa. Idji ume dji biarã bẽrã bedea djuburiasidaa dji jãrebadadaa wãrãmãrẽã. ³²Maĩmisa ãbaa dji jãre panla jũmarãba cawa crĩchadaẽ bẽrã ãga nũmesia. Jũmarãda quĩrã awara bia duanasidaa. Zocãrãba adua panasidaa cãrẽ cãrẽã ãbaa dji jãre duanla.

³³Mãwã duanane ãcãrãba judio Alejandroda edasidaa puru quĩrãpita bedeamãrẽã. Mãwã osidaa dewara judiorãba idjira nocoada chãbari edepedada bẽrã. Maĩne Alejandroba jũmarãda jawaba chupeabisia. Idjia jara quĩrã basia judiorãba bedeade panlẽda.^e ³⁴Baribara idjira judioda cawasidade jũmarãba nãwã dãrã bia jarasidaa:^f

–jBio bia ãla Artemisa Epesodebemara!–

³⁵Maĩbe Epesodebema carta ãabariba ãberãrã powua nũmara chupeabipeda jarasia:

–Achirã Epesodebema, jũmarãba cawa panla ãcõrẽwẽrã Artemisa de dromara, idji zaca ã bajãneba ãaeda sida dadji purude wagabadada. ³⁶Ni

d 19:24. Latiã bedeade Artemisara Diana trã jarabadjidaa. Griegorãba jarabadjidaa Artemisara biogoa beidebema idjaba warra toidebema ãcõrẽda. **e 19:33.** Griego bedeade maĩ versículora ebuda ãlẽa. **f 19:34.** *Dãrã.* Griego bedeade ãl ãla “hora umẽ.”

abaaba maŋgara poya sewaada adaéa. Mañ bēṛā biara ɓa chupeadida. Bio cīchadaéne ni cārē sida orānadua. ³⁷Nañ ēberārāba dadjirā ācōrēwērā de dromane ne dɗadaé panamīna wa idjidebemada bié bedeaé panamīna bārāba namaa enesidaa. ³⁸Demetrioba idji ume ne obadarā bida djārāda jara quīrīā panabara, nēbara cawa obadarā quīrāpita wānida panla. ³⁹Bārāba dewara nēbarada jara quīrīā panabara, dji bororāba puru ābaa jare panne jaradadua. Ādjiabara cawa jaradia. ⁴⁰Idi quīrūbucapedada carea romanorāba jaradisicada dadjirāba ādji leyla igara panada. Ādjia cārē cārē māwā osidaada adibara, ni cārē sida poya panunaéa.–

⁴¹Māwā jarapeda dji carta ɓabariba jūmarāda wābigasia.⁸

Paulo Macedonianaa, Greciadaa bida wāna

20 ¹Māwā quīrū duananacarea Pauloba Jesu ījā ɓeara trācuapeda ādjirā ume bedesia dadjirā Borora biara ījānamārē. Mañbe wāyaana apeda ojūēcuapeda Macedonia druadaa wāsia.^h ²Jūma mañ druade parraa nībaside djabarāda carebabadjia dadjirā Borora biara ījānamārē.ⁱ Mañbebara Grecia druade jūesia. ³Mama jedeco ūbea ɓasia. Paulo Siria druadaa barcode wāi baside cawasia judiorāba idji bié odi carea bedea ausidada. Mañ carea Macedonia druareba wāsia. ⁴Pirro warra Sopater Berea purudebemada, Segundo idjaba Aristarco Tesalonica purudebemada, Gayo Derbe purudebemada, Tiquico idjaba Tropimo Asia druadebemada, Timoteo sida idji ume Asia druadaa wāsidaa.^j ⁵Mañ djabarāra dai na wānapeda Troa purude jālā panasidaa. ⁶Pañ ēsābari neé ɓa cobada ewari badacarea दौरa Pilipo purudeba barcode wāsidaa. Ewari juesumane ādji ume Troade dji unusidaa. Mama siete ewari panesidaa.

Troa purude duanana

⁷Mañbe nabema ewari domiane Jesu ījā ɓea ume ābaa dji jaresidaa Jesu quīrānebađi carea cobadara codi carea.^k Mañne Pauloba jaradia ɓasia. Nurēma wāida ɓa bēṛā wadi ariquētra bedea ɓasia. ⁸Dairāra ātaarebema dejāne ābaa dji jare panasidaa. Ībīrāda zocārā coa nūmeasia. ⁹Mañne cūdra Eutico abadada dajadaa acɓadade chūmasia. Paulora dārā bedea ɓa bēṛā mañ cūdrara daupeaba cāi dogosia. Māwā ɓade dejā ūbeadeba udu wāsia. Idjira jaidadada ēberārāba bara edasidaa. ¹⁰Paulora uɗaa zepeda dji cūdra ārā ɓarru cōbepeɗa ɓarasia. Mañne jarasia:

–Dauperarānadua. Idjira zocai ɓa.–

g 19:41. Ācara cartade versículo 41ne ɓa ɓara versículo 40de ɓa. Mañne versículo 41ra neéa. **h 20:1.** *Ojūēcuapeda.* Griego bedea zocārā cartade mañra neéa. **i 20:2.** Paulora poa āba ēsadra Macedonia druade ɓasia. Mañne carta 2 Corinto abadada ɓasia. **j 20:4.** *Asia druadaa.* Griego bedea ācara cartade mañra neéa. **k 20:7.** *Jesu quīrānebađi carea cobadada codi carea.* Griego bedea ɓa ɓa “pañ cōrācuapeda cosidaa.” Luca 22:19-20; Hecho 2:42; 1 Corinto 11:23-26.

¹¹Paulora wayacusa dede eda wāpeda Jesu quĩrānebađi carea cobadada ādjirā ume cosia. Mañbe wadibida bedea ðađe ānadrapeda wāsia. ¹²Dji cūdrara diguidaa zocai edesidaa. Mañ carea jūmarāda ðasrida duanesidaa.

Troadeba Mileto purudaa wāpedada

¹³Paulora Asoñ purudaa óare wā quĩrĩasia. Baribara dairā barcode na wābisia. Mama idjira ðadoyada asia. Daira ara mañda wāsidaa. ¹⁴Asoñne Paulo ume dji ununapeda barcode badosia. Mañbe Mitilené purudaa wāsidaa. ¹⁵Mamaaba wānapeda nurēma Quío morro quĩrāpe jūēne wāsidaa. Nurēma Samo purude wibarisidaa. Mañbe Trogiliode wibaridapeda nurēma Mileto purude jūēsidaa.¹ ¹⁶Paulora Asia druade dārā ða amaaba Epeso purude wibarié wāyā wāsia. Idjira isabe Jerusaleñne jūē quĩrĩā ðasia. Idjia crīchasia poya jūēibara Pentecoste ewaride mama ðaida.

Pauloba djabarā Epesodebemarāa bedeada

¹⁷Mileto purude ðađe Pauloba Epesodebema djabarā wagabadada trābisia. ¹⁸Idjima jūēsidade Pauloba jarasia:

–Bārāba cawa panla mñ nañ Asia druade jūēnaneba aba wābarādaa sāwā bārā tāēna nībabadjida. ¹⁹Māra dji dromada crīchaé dadjirā Boroba quĩrĩā ðara o ðasia. Edaude jīā ðabadjia idjaba judiorāba māra bié o quĩrĩā panana bēra bia mīga ðabadjia. ²⁰Māwāmīna mñ jūmarā quĩrāpita, bārā deza bida bārā carebai carea jaradia ðabadjia. Ni maārī bida jaradia ama ðaca basía. ²¹Judiorāa, judiorāéa bida mñ jarasia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamārēā idjaba dadjirā Boro Jesucritora iñanamārēā.

²²Jāñbe Ācōrē Jaureba māra wābi ða bēra Jerusaleñnaa wāya.^m Baribara mñ adua ða jāma cārēda sāwāida. ²³Ababe cawa ða Ācōrē Jaureba mñ puruza ebuda jarabarida māra bia mīga ðaida idjaba preso ðaida. ²⁴Baribara mañnebemada mñ jūmawāyā crīchacaa, mñ bia ðaira jarlé ða bēra. Ababe dadjirā Boro Jesuba mñ obi ðara pārā quĩrĩā ða. Mañ bēra bedea bia Ācōrēba idji biadeba careba ðadebemada mñ jara ðaya.

²⁵Ācōrēba idji ēberārā bia pe erōñdebemada mñ bārāa jara ðabadjia. Baribara idi cawa ða bārāba māra waa ununaéda. ²⁶⁻²⁷Mñ ne wayaa neé Ācōrēba bārā itea o quĩrĩā ðada jūma ebuda jara ðabadjia. Mañ carea idi mñ jaraya: abañda aduaibara, mñra bedeade ðléa.

²⁸Ācōrēba idji Warra oadeba ēberārāra idji itea edasia.ⁿ Ācōrē Jaureba bārāra ðacārīa djabarāra waga pananamārēā. Mañ bēra ara bāduba bio quĩrācuita beadadua idjaba Ācōrē warrarā sida jūma waga pananadua. ²⁹Mñ cawa ða

1 20:15. *Trogiliode wibaridapeda.* Griego bedeade zocārā cartade mañra neéa.

m 20:22. *Ācōrē Jaureba māra wābi ða bēra.* Griego bedeade mañba idjaba jara ða: “Mñ

jaurede wāida ðada cawa ða bēra.” **n 20:28.** *Ācōrēba idji Warra oadeba.* Griego bedeade ācāra cartade ðá ða: “Dadjī Boroba ara idji oadeba.”

mã wānacarea ēberã cadjiruarãda usa cadrãa quĩrãca bãrã tãēna zedida djabarã jũma arīni carea. ³⁰Ara bãdjidebemarã bida sewada jaradiadia Jesu ijã bearaãba ēpēnamārēã. ³¹Maã carea quĩrãcuíta beadadua. Quĩrãnebadadua mã poa ũbea ãsa, diamasi bida jĩã ßaba bãdjiza sãwã nĩbadida panãda jaradia basida.

³²Jãlbe djabarã, mã bãrãra Ācōrē jãwade ßaya. Idji biadeba dadjirã careba ßadebema bedeara quĩrãnebadadua. Idji biadeba ßãlada diabarã bãrãba biara ijānamārēã. Idjia diai jaradara idji biadeba bãrãba edadia. Jũma idji itea bia ßadarãba mãra edadia.

³³Mã djārã paratada, oroda, cacuade jãbari sida ara mãdji itea awuaé basía. ³⁴Bãrãba bio cawa panãa ara mãdji jãwaba trajasida mã erobaida ßara edai carea idjaba mã ume nĩnaa diai carea. ³⁵Jũma mã oadadeba bãrãa cawabisia ßãa traja panãneba dji poya trajadaé quēdeada carebadida panãda. Quĩrãnebadida panãa dadjirã Boro Jesuba nãwã jarasida: “Djārãa ne dia ßara Ācōrē quĩrãpita biara ßa djārãneba ne eda ßa cãyãbara.”–

³⁶Mãwã jaradacarea Paulora chĩrãborode cobepeda jũma ãdjirã ume Ācōrēa iwĩdisia. ³⁷Maãbe bia wãbĩdi carea jũmarã bio jĩã panãba Paulora ojũēnapeda isōsidaa. ³⁸Bio sopuasidaa waa ununaéana ada bēra. Maãbe idjira barcodaa diade wāsidaa.

Jerusaleãnaa wãpedada

21 ¹Maã djabarã amenapeda dairãra barcode Cos morrodaa jipa wāsidaa. Nurēma Roda morrodaa wānapeda Patará purude jũēne wāsidaa. ²Maã Pataráde barco Penicia druadaa jipa wã carea ßada unusidaa. Maãgãde ßadodapeda wāsidaa. ³Wãbdade Chipre morro dromada jãwa acãare unusidaa baribãrã Siria druadaa wãyã wāsidaa. Barcodebemarãba ne ameni carea Tiro purude wibarisidaa.

⁴Mama dairãba Jesu ijã beada unupedada bēra ãdjirã ume siete ewari panesidaa. Maãne ãdjirãba Ācōrē Jauredeba Pauloja jarasidaa Jerusaleãnaa wãrãmārēã. ⁵Maã siete ewari badacarea dairãra wāsidaa. Jũma djabarãra, ãdji quimarã, ãdji warrarã sida dairã ume puru dajadaa wāsidaa. Mama pusa ìbãde chĩrãborode duanenapeda Ācōrēa iwĩdisidaa. ⁶Maãbe wãniana adapeda barcode badosidaa. Maãne ãdjirãra diguida wāsidaa.

⁷Maãbe Tirodeba barcode wānapeda Tolemaida purude jũēsidaa. Mama djabarã acãde wānapeda ãdjirã ume ewari aba panesidaa.

⁸Nurēma wānapeda Cesarea puru dromane jũēsidaa. Mama Pelipe dede panesidaa. Maã Pelipera bedeã bia Jesudebema jarabari basía. Djabarã carebadamārēã siete edapedadadebema basía.⁹ Idjia caurãda wãdi quima edadacada quĩmãrē erobasia. Maã wērãrãra Ācōrēneba bedeabadarã basía.

¹⁰Mama dārã panãne Ācōrēneba bedebari Agaboda Judea druadeba zesia. ¹¹Dairã acãde zeside Paulo ñi trājābarida edasia. Maāba ara idji jīrūra, jawa sida jāpeda nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba nāwā jara ñla: naā ñi trājābari djibarida judiorāba Jerusaleāne nāwā jānia. Maābe judiorāēa jida diadia.–

¹²Maā ūrisidade dairāba, djabarā Cesaredebema bida Pauloa bedea djuburiasidaa Jerusaleānaa wārāmārēā. ¹³Baribara Pauloba jarasia:

–¿Cārē cārēā jīã panã? ¿Cārēā māra jāwā sopuabi panã? Ababe mā jānamārēā ñlēa, ātebara Mā Boro Jesu bedea carea Jerusaleāne beui carea ñla.–

¹⁴Maāne dairāba idjia jara panesidaa wārāmārēā baribara idji crīchara poyadaē basia. Maā bērã waa maānebemada bededaē basia. Ātebara jarasidaa:

–Māwā baibara, dadjirā Boroba quīrīā ña quīrāca oya.–

¹⁵Maābe wāni carea jūma odapeda Jerusaleānaa wāsidaa. ¹⁶Ācara Jesu ijā ñea Cesaredebemada dairā ume wāsidaa. Ādjia ēberā Mnasolā abadamaa ededapeda dairāra idji dede panesidaa. Idjira Chipredemema basia. Jesu ijānada dārābara basia.

Paulo Jerusaleāne Santiago ume bededa

¹⁷Jerusaleāne jūesidade djabarāba dairāra bio ñasrida edasidaa.

¹⁸Nurēma Paulora dairā ume Santiago acãde wāsidaa.^p Djabarā bororā sida jūma mama duanasidaa. ¹⁹Maābe Pauloba “mērā djabarā” apeda Ācōrēba idjideba judiorāēma odada jūma daucha nēbarasia. ²⁰Maā ūrisidade djabarāba Ācōrēa bia bedeasidaa. Maābe ādjia Pauloa jarasidaa:

–Djaba, bla cawa ñla judiorā bio zocārāba Jesura ijā panada. Ācōrēba Moisea diada ley sida ādjirāba bio ēpēbadaa. ²¹Baribara ādjirāba badebemada sewada ūrisidaa. Ācaraba ādjirāa jarasidaa bla jūma judiorā griego tāēna ñearāa Moiserā igarabi ñada, ādji warrarāra cacua wēāgobicada, idjaba waabema dadji judiorāba obada sida obicada.

²²¿Sāwā odi māra sewada cawadamārēā? Ba jūēnara dārāēne cawadia. Maābe wārāda ña biē odi carea powuadia.^q

²³Maā carea daimarā bla nāwā oida ñla: dairā tāēna djabarāda quīmārē panla. Ādjia Ācōrē quīrāpita ne oi jarapedadara jūma obadaa. ²⁴Maā djabarāra Ācōrē de dromanaa ededua. Mama Ācōrē quīrāpita bia beadi carea odadua. Ādjia Ācōrēa diadida panara blaabara diadua. Māwāra ādjira poya borobichia tādia cawabidi carea ādjia ne oi jarapedadara jūma osidada.^r Maāba jūmarāba cawadia badebema jara panara sewada, idjaba cawadia

p 21:18. Maā Santiagora Jesu djabaa. Santiagora idjaba Jacobo abadaa. Cāpūrīā bedede Santiago trāra zesia “San Jacobo” isabe jarabaradeba. Carta Santiago abadara maā Santiagoba basia. **q 21:22.** Maābe wārāda ña biē odi carea powuadia. Griego bedede ācara cartade māra neēa. **r 21:24.** Numero 6:13-20.

bara wārāda jipa nībabarida Moise leyba jara ɓa quīrāca. ²⁵Baribarɔ judiorāe Jesu ijā beaba oɗida panɔra daiba cawa jaradapeda cartade ɓasidaa: ādjirāba nedjara jawaba oɗa ācōrēa diadada codiē panɔa, oa sida codiē panɔa, animarā otrājā beada sida codiē panɔa, idjaba audua nībadiē panɔa.–^s

²⁶Nurēma Pauloba, mañ ēberārā bida jawā osidaa Ācōrē quīrāpita bia beadi carea. Mañne Ācōrē de dromanaa wānapeda jarasidaa cārē ewaride Ācōrē quīrāpita bia pananida. Mañ ewaride ādjiza Ācōrēa animarāda babue diadida panasidaa.

Judiorāba Paulo jidapedada

²⁷Baribarɔ siete ewari jūēbarɔ baside Ācɔɔɔ judiorā Asia druadebemada Ācōrē de droma dajada panasidaa. Mañ judiorāba Paulo unusidade jūma ēberārā arima duanara quīrūbigadapeda Paulora jidasidaa. ²⁸Mañne jīgua jara panasidaa:

–¡Israelerā, dairāra carebadadua! Naɔgɔ ēberāba druaza jaradia ɓa dadji israelerāra, dadjirā leyra idjaba Ācōrē de droma sida biē tabeada. ¡Mañ awara griegorāda Ācōrē de droma caita edesia!^t ¡Nañ de ababe Ācōrē itea ɓada biē ɓasia!–

²⁹Ādjirāba māvā jarasidaa Tropimo Epesodebemada Paulo ume purude nīda unupedada bēra. Crīchasidaa Pauloba Tropimora Ācōrē de droma caita ede ɓasida.

³⁰Mañne jūma Jerusaleñebemarā quīrūnapeda piraposidaa. Ācɔɔɔba Paulora jidapeda Ācōrē de droma dajadaa errebari edesidaa. Mañbe eda wābadara jūma jūātracuasidaa. ³¹Paulo bea quīrīā panamisa abaɓa romano sordaorā boro dji dromaa jarade wāsia jūma Jerusaleñe duanara quīrūbucasidada. ³²Ara mañda idji sordaorāda, ādji bororā sida trāpeda ēberārā quīrūbuca duanamaa pira wāsidaa. Judiorāba ādjirā zebada unusidade Paulo puo pananada idu ɓasidaa. ³³Sordaorā boro dji droma araa jūēside Paulora jidapeda carena umēba jā ɓabisia. Mañbe ēberārā powua nūmlā iwidisia Paulora caida idjaba cārēda osi cawaya. ³⁴Mañne jūmarāda quīrā awara bia duanasidaa. Baribarɔ sordaorā boro dji dromaba cawa ūrīca ɓasía ēberārā bio ɓaga duanɔ bēra. Mañ carea Paulora sordaorā duanabadamaa edebisia. ³⁵Dji dumema jūēside mamaɓa sordaorāba Paulora jira edesidaa, judiorāra bio quīrū duanɔ bēra. ³⁶Ādjirāba sordaorā caidu jīgua jarabadjidaa: –¡Idjira beatadadua!–

Pauloba judiorā powua duanɔa jarada

³⁷Sordaorāba Paulo ādjirā duanabada dede eda edebadaɗe Pauloba ādjirā boro dji dromaa griego bedeadeba iwidisia:

–¿Bia ɓaca mɔra ɓa ume bedeaida?–

s 21:25. Hecho 15:28-29. t 21:28. Judiorāra Ācōrē de droma caita wānida panasidaa baribarɔ griegorāra jīgabe panenida panasidaa.

Dji dromaba panusia:

–¿Bla griego bedeara cawa ɓɓa? ³⁸¿Bɓéca Egiptodebema, ēberārā sãlbedā quĩrũbigadada? ¿Mĩā beabadarāda ējũā pōāsa ewaraga ɓɓada mil quĩmārē pe edesiéca?–

³⁹Mañne Pauloba jarasia:

–Māwāéa, m̃ra judioa. Cilicia druadebemaa. Tarso puru dromane tosidāa. M̃ quĩrā djuburia puru quĩrāpita idu bedeabidua.–

⁴⁰Dji dromaba idu bedeabisia. Mañbe Paulo dumene āta nũmɓa idji jawaba ēberārāra chupeabisia. Chupeasidade hebreo bedeade bedeasia.

22

¹Pauloba jarasia:

–M̃ djabarā, m̃ bororā, ũrĩnadua. Ara m̃djidebemada jaraya.–

²Idjira hebreode bedeā ɓɓda ũrĩsida bēra ādjirāra chupea duanesidāa. Mañne Pauloba jarasia:

³–M̃ra judioa. Cilicia druade Tarso purude tosidāa. Baribɓɓa m̃ra nama Jerusaleñne warisia. Jaradiabari Gamalielba m̃la jũma dadji drōā naēnabemarā leyba jara ɓɓa bio jaradiasia.“ M̃la Ācōrēra bio ēpē ɓabadjia bārāba ēpēbada quĩrāca. ⁴Mañba O Djiwiđi ĩjā ɓeada bié oi carea m̃la ēpēbadjia. Umaquĩrārāda, wērārā sida preso ɓacuabisia. Idjaba āɓɓɓa beabisia. ⁵Mañɓara sacerdote dji dromaba, jũma judio drōārā dji dromarā biɓa cawa panɓa. Ādjia m̃la cartada diasidāa judiorā Damascodebemaba cawaɓamārēā O Djiwiđi ēpē ɓeara m̃la jidaida ɓɓda. Mañba m̃ra Damascodeāa wāsia ādjirā nañ Jerusaleñnaa jida enepeda dji bororāba cawa oɓamārēā.

⁶Baribɓɓa Damascode jũēboɓode umatipa basica ɓɓa. Mañne cawaéne bajāneba uruada m̃ma jārā tēũsia. ⁷M̃ egode ɓaeside bedeada ũrĩsia. Mañ bedeaba m̃la jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cārē cārēā m̃ra bié oi carea ēpē ɓɓ?” ⁸M̃la iwiđisia: “M̃ boro, ¿ɓɓa cai?” Idjia panusia: “M̃ra Jesu Nazaredebemaa. ɓɓa bié oi carea ēpē ɓɓa m̃la.” ⁹M̃ ume nĩnaba m̃al urua unusidade dauperasidāa, baribɓɓa m̃ ume bedeabɓɓara ũrĩnaé basía.” ¹⁰Mañne m̃la iwiđisia: “M̃ Boro, ¿ɓɓa cārēda quĩrĩā ɓɓ m̃la oida?” Dadji Boroba panusia: “Piradrɓpeda Damascodeāa wādua. M̃la jāma jaraya cārēda oida ɓɓda.” ¹¹Mañ urua jārā tēũɓɓɓa m̃ra dauberreasia. Mañ bēra m̃ ume nĩnaba m̃ jawade jidadapeda Damascodeāa edesidāa.

¹²Mama ēberā Ananíaba abadada ɓasia. Mañ Ananíaba Ācōrēda waya ɓɓ bēra dadjirā leyra bio ĩjā o ɓasia. Jũma judiorā Damascodebemaba idjidebemada bia bedeabadjidāa. ¹³Mañ Ananíaba m̃ra acɓde wāsia. Caita wāpeda jarasia: “Djaba Saulo, wayacusa ɓɓ dauba unu ɓeɓua.” Ara m̃lɓda m̃l daura biapeda idjira unusia. ¹⁴Mañbe Ananíaba jarasia: “Ācōrē dadji drōā naēnabema ume ɓadaba ɓara edasia idjia quĩrĩā ɓɓda cawamārēā,

u 22:3. Hecho 5:34-39. v 22:9. *Dauperasidāa*. Zocārā carta griego bedeade ɓeade m̃al bedeara neéa.

dji Jipa Bada unumārēā, idjaba idji bedeabarada ūrīmārēā. ¹⁵Jūma bla ununada, ūrīna sida jūmarāa jaraya. ¹⁶¡Waa jārādūa! Piradrāpeda borocuedua. Idjía iwídidua. Bla cadjirua odara idjia jūma quīrādoaya.”

¹⁷⁻¹⁸Māwānacarea m̄ra jēda Jerusaleānaa zesia. Ewari aba Ācōrē de dromanaa wāpeda idjía iwídi basia. Mañne m̄la cāimocara quīrāca dadji Boroda unusia. Idjia m̄la jarasia: “Jerusaleāneba isabe āyā wādua. Bla m̄lnebema jara b̄ra namabemarāba ijānaēā.” ¹⁹Ijānida crīcha bada bēra m̄la nāwā jarasia: “M̄l Boro, ādjirāba bio cawa panla naēna m̄ra judiorā dji jarebada deza wāpeda b̄ ijā beara jidapeda puobadjida idjaba preso b̄badjida. ²⁰Badebema bedea b̄ carea Estebal beasidade m̄l sida arima basia. Idji beabadada m̄la bia unusia. Mañ awara ādjia l̄rā j̄badara m̄la waga basia.” ²¹Baribara dadji Boroba m̄la jarasia: “Wādua. M̄la b̄ra t̄m̄l judiorāēmaa diabueya.”—

Romanorāba Paulo soaba uđia panana

²²Pauloba jara b̄ra judiorāba chupea ūrī duanasidāa. Baribara Ācōrēba idjira judiorāēmaa diabueyada aside j̄gua jara duanesidāa:

—¡Jāl ēberāra zocai bacara b̄la! ¡Beadadua!—

²³Māwā b̄ia duanane ādjia l̄rā j̄badara quīrūbideba jārāpe duanesia idjaba egoro porara ātaa jāmāposidāa. ²⁴Mañ bēra sordaorā boro dji dromaba jarasia Paulora sordaorā duanabada dede eda ededapeda soaba udamārēā. Māwā obisia Pauloba jaramārēā cārē cārēā judiorāra idji ume quīrū duanada. ²⁵Baribara idji uđi carea j̄badade Pauloba sordaorā boro arima b̄la jarasia:

—¿Bārāba romanoda uđida panlca idji cawa ođi naēna?—

²⁶Mañ ūrísíde sordaorā borora dji dromamaa wāpeda jarasia:

—¿Bla cawa b̄ca cārēda obarada? Jāl ēberāra romanoa.—

²⁷Mañbe sordaorā boro dji dromara Paulomaa wāpeda iwídisia:

—¿Wārāda b̄ra romanoca?—

Pauloba panusia:

—Māē, m̄ra romanoa.—

²⁸Sordaorā boro dji dromaba jarasia:

—Romano bai carea m̄la paratada waib̄la diasia.—

Pauloba jarasia:

—M̄ra tođadeba romanoa.—

²⁹Ara mañda Paulo uđi carea pananaba idu b̄sidāa. Sordaorā boro dji dromaba Paulora romanoda cawaside bio ne wayasia romanoda ubi carea j̄bida bēra.

Paulo judio dji droma b̄earā quīrāpita bada

³⁰Nurēma sordaorā boro dji dromaba wađibida cawa quīrīā basia cārē cārēā judiorāba Paulora bié jara panasidada. Mañ carea idjira

carenaba jã ðaðada ẽrã ðasia.^w Maãbe sacerdote bororãda, jũma judiorã dji dromarã sida ãbaa jãresia. Maãne Paulora enepeda ãdjirã quĩrãpita ðasia.

23 ¹Pauloba judiorã dji dromarãmaa acãpeda jarasia:
–Mã djabarã, mãra necai ðla cawa ða bẽrã idi biða Ācõrẽ quĩrãpita bia nĩda.–

²Maãne sacerdote dji droma Ananĩaba Paulo caita panãa jarasia idji itede udamãrẽã.^x ³Maã carea Pauloba Ananĩaa jarasia:

–jBada Ācõrẽba uya! jBla jaradiabari quĩrãca ocaa!^y Bãra jãma chũmãa Ācõrẽ leydeba mãra cawa oi carea baribãrã jmã ubi ðãdeba ara mãl leyda igara ðla!–

⁴Maãne caita duanãba Pauloa jarasidaa:

–Sacerdote dji droma Ācõrẽba ðaðada ¿bla jãwã quẽãica?–

⁵Pauloba jarasia:

–Djabarã, mã adua ðasia idjira sacerdote dji dromada. Cawaðabara mã mãwã jaraé bacasia, Ācõrẽ Bedeade nãwã ðã ða bẽrã: “Bãrã borora bié jararãnadua.”^z

⁶Mãwã ðãde Pauloba cawasia dji dromarãra ãcãrã saduceorãda, ãcãrã pariseorãda. Maã carea ãdjirãa jĩgua jarasia:

–Djabarã, mãra pariseoa. Mã drõã naẽnabemarã sida pariseorã basĩa. Maã bẽrã ijã ðla beuðarãra ãrẽbaðida. Maã carea ãcãrãba mãra cawa oða quĩrã panla.–

⁷Pauloba mãwã jarada carea pariseorãra saduceorã ume caicayaðapeda awara awara crĩcha duanesidaa. ⁸(Saduceorãba jarabadaa beuðarãra ãrẽbaðacada, bajãnebema nezocarã neẽda, jaure sida neẽda. Baribãrã pariseorãba jũma mãlgãra ijã panla.) ⁹Caicaya duanã bẽrã ðãga duanesidaa. Judiorã ley jaradiabada dji pariseorãba piradrãðapeda jĩgua jarasidaa:

–Dairãba unu panla naã ẽberãra bedeade ðãẽda. Āibẽrã jaureda wa bajãnebema nezocada idji ume bedeasisicada. Mãwã baibãrã ¿sãwã Ācõrẽ ume djõni?–^a

¹⁰Ādjirãra wetara caicaya duanã bẽrã sordaorã boro dji dromaba waya ðasia Paulora tã eubari beaðida. Maã bẽrã sordaorãda wãbisia Paulora ãdji tãẽnabemada jãrĩnapeda sordaorã duanabada dede eða edeðamãrẽã.

w 22:30. *Carenaba jã ðaðada.* Griego bedeade ãcãrã cartade mãra neẽa. x 23:2. Maã Ananĩara sacerdoterã boro basĩa poa 47ðeba aba 59ðaa. Idjira bio cadjirua ðasia. Judioda mãwã ðãmĩna judiorãba idjira beasidaa poa 66ðe. Capítulo 5ðe dewara Ananĩanebemada ðã ðla. Idjaba capítulo 9ðe, 22ðe biða dewara Ananĩanebemada ðã ðla. y 23:3. jBla jaradiabari quĩrãca ocaa! Griego bedeade nãwã ðã ðla: “Bãra de totroa soaða quĩrãca ðla.” Mateo 23:27-28; Ezequiel 13:10-16. z 23:5. Exodo 22:28. a 23:9. Mãwã baibãrã ¿sãwã Ācõrẽ ume djõni? Griego bedeade ãcãrã cartade mãra neẽa.

¹¹Mañ diamasi dadji Borora Paulomaa zepeda nãwã jarasia: “Paulo, sobiadua. Mñnebema nama Jerusaleñne bedeada quĩrãca Roma purude bida bedeaida ðaa.”

Judiorãba Paulo beadia panana

¹²Nurẽma judiorãda ãcara bedeada ausidaa Paulo beadi carea. Mañ õberãrãba wãrãneba bedeada ðasidaa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba Paulo beabadaada. ¹³Dji bedeada ðapedadara cuarenta auðu panasidaa. ¹⁴Ãdjirãra sacerdote bororãmaa, judiorã dji dromarãmaa bida wãnapeda jarasidaa:

–Dairãba wãrãneba bedeada ðasidaa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba jãã Paulo beabadaada. ¹⁵Mañ bẽrã nãwã oðadua. Bãrãba, jũma dji bororã bida sordaorã boro dji dromaa iwidiadua nu Paulora wayacusa bãrãmaa enebimãrẽã. Jaradadua bãrãba idjidebemada quĩrãcuitaara iwidi quĩrã panada. Enebadade nama jũẽi naẽna dairãba idjira beadia.–

¹⁶Baribara Paulo djabawẽrã warrada arima ðasia. Mañ cũdraba ãdjia jara panara ùrĩpeda sordaorã duanabadamaa Pauloa jaraðe wãsia. ¹⁷Mañ carea Pauloba sordao boroda aba trãpeda jarasia:

–Naã cũdrada dji dromaara ðamaa ededua. Idjia ne jara quĩrã ðaa.–

¹⁸Ara maãda cũdrara sordaorã boro dji dromamaa edepeda jarasia:

–Paulo, dji preso ðaba mãra trãpeda jarasia naã cũdrada ðamaa enemãrẽã. Idjia ðaa ne jara quĩrã ðaa.–

¹⁹Mañbe sordaorã boro dji dromaba cũdra jawade jidapeda ãyã edesia. Mañbe iwidiisia:

–¿Cãrẽda mãa jara quĩrã ða?–

²⁰Mañne cũdraba jarasia:

–Judiorãra bedeada ausidaa nãwã oði carea: ãdjia ðaa bedeada djuburiadia Pauloda nu dji dromarã ãbaa dji jawe panamaa edebimãrẽã. Jaradia idjidebemada quĩrãcuitaara iwidi quĩrã panada. ²¹Baribara ãdji beðeara ãjãrãdua. Paulo beadi carea o caita cuarenta auðu mĩrũ panaa. Ãdjirãba wãrãneba bedeada ðasidaa ne codaẽda idjaba baido dodaẽda aba Paulo beabadaada. Ara nawena idji beadi carea panaa. Ababe jãã panaa ðaa Paulo edebimãrẽã.–

²²Mañbe sordaorã boro dji dromaba cũdraa jarasia:

–Baa mãa jaraðara ni abaa jararãdua.–

Mãwã jarapeda wãbisia.

Romanorãba Paulo Cesareadaa edepedada

²³Mañbe sordaorã boro dji dromaba idjiare beada umẽ trãpeda jarasia:

–Dosciento sordaorãda, setenta sordaorã cawayoðe wãbadada idjaba dosciento sordaorã mĩasu cata beada edadapeda Cesarea puruðaa

diamasi wānadua.^b 24Mañ awara cawayoda Paulo itea edadadua nañ Judea druadebema boro Pelimaa bia ededi carea.—^c

25Sordaorã boro dji dromaba cartada nãwã ða diabuesia:

26Mã, Claudio Lisiaba nañ cartara ðabara mã boro dji droma Peli itea. Mña quĩrĩa ða bala bia ðaida.

27Judiorãba nañ ëberãra jidadapeda beadi basía. Baribara mña cawasia idjira romanoda. Mañ bẽrã sordaorã ume wãpeda judiorã jawaedabemada ëdra edasia. 28Mña cawa quĩrĩa basia cãrẽ cãrẽã idjira biẽ jara panada. Mañ bẽrã idjira edesia judio dji dromarã ábaa dji jare panamaa. 29Mañne mña cawasia ábabe ádji ley carea idjira biẽ jara panada. Baribara idjia cadjiruada oẽ ða bẽrã beadiẽ panla ni preso ðadiẽ panla. 30Māwānacarea mña cawasia judiorãra bedeade ausidada idji beadi carea. Ara mañda idjira balmaa diabuesia. Idjaba mña ádjirãa jarasia idjida biẽ jara quĩrĩa panlaba ða quĩrãpita jarađe wānida panada.

Bia ðadua.^d

31Ara mañda sordaorãba ádji boroba jaraðara osidaa. Diamasi Paulora Antipatri purudaa edesidaa. 32Nurẽma sordaorã jĩrũba wābadara ádji duanabada dedaa jẽda wāsidaa. Mañne cawayode wābadaba Paulora Cesareadaa edesidaa. 33Cesareade jũẽsidade sordaorãba cartara dji boroda diasidaa. Idjaba Paulo sida idjima edesidaa. 34-35Mañ carta acãpeda dji boroba Pauloa iwidiisia sāmabema cawaya. Paulora Ciliciadebemada cawaside nãwã jarasia:

—ða biẽ jara panada zesidara mña ádjira, ða sida ũrĩa.—

Mañbe idjia sordaorãa jarasia Paulora Herodeba obida de dromane wagadamãrẽã.^e

Paulo Peli quĩrãpita bedeada

24 1Ewari juesuma badacarea sacerdote dji droma Ananĩara ãlara judiorã dji dromarã ume Cesareade jũẽsidaa. Ádjia bedeabari Tertuloda edesidaa. Mañne Peli quĩrãpita Paulodebemada biẽ jarasidaa.

2Peliba Paulo enebiside mañ Tertuloba Paulodebemada biẽ jara nũmesia. Nãwã jarasia:

—Dji droma Peli, ða dai boro ðeda ewarideba nañ druade dārã necai panla. Idjaba ða crĩa cawaadeba ne zocārãda o ða dairãra biara duananamãrẽã.

3Bla o ða carea dai ðeaza ne jũmane bia ðada abadaa. 4Baribara dārã mĩa sã amaaba mña bía bedeade djuburiaya ða biadeba dai bedeara ũrĩmãrẽã.

b 23:23. *Diamasi.* Griego bedeade bá ða “diamasi a la nueve.” **c 23:24.** Mañ Pelira Judeadebema boro basía poa 52ðeba aba 60ðaa. Cesarea purude ðabadjia. **d 23:30.** *Bia ðadua.* Griego bedeade ãlara cartade mañra neẽa. **e 23:34-35.** Mañ Herodera “Herode dji Droma” abadjidaa. Idjiabara warra zaquerãra Beleã purude quenabisia. Mateo 2:13-18.

⁵Dairāba cawa panla nañ ēberāba nēbarada o ħabarida. Idjia jūma nañ ējūāne judiorāra quīrūbiga ħabarīa. Idjira dji nazareno ijā ħearā boroa.

⁶Mañ awara idjia Ācōrē de dromara bié ħál quīrīāsia. Mañ carea daiba idjira jidasīdaa. [Dai leydeba cawa odi basía. ⁷Māwāmīna sordaorā boro Lisiaba idjira dai jawaedabemada jārīsia. ⁸Mañ awara jarasia nañ ēberā bié jara panlra ħamaa zedida panlada.]^f Bla idjia bio iwīdībarl cawaya jūma daiba jara panlra wārāda.—

⁹Judiorā mama duanl bida jūma mañ bedeara wārāana asīdaa.

¹⁰Mañbe dji boroba jawaba Paulo jarasia bedeamārēā. Ara mañda Pauloba jarasia:

—Mñ cawa ħla bla poa zocārā nañ druadebemada cawa obarida. Mañ bērā mñra ara mñdjidebemada ħasrida bedeaya. ¹¹Doce ewari ħla mñra Ācōrēa bia bedeai carea Jerusaleñne jūēnada. Bla bariduaa iwīdībarl cawaya mañra wārāda. ¹²Za mñ bié jara panlba mñra ununaé basía djārā ume caicaya nūmāda wa ēberārā quīrūbiga ħāda. Ācōrē de dromane, judiorā dji jarebada dede, ni purude bida mñ māwā o ħāda ununaé basía. ¹³Nañ ēberārāba poya cawabīdaéa ādjia jara panlra wārāda. ¹⁴Barībarl ebuda jaraya mñ dai drōā naēnabemarā Ācōrēda ijā ħāda. Mñra O Djiwīdī abadaēbemaa. Ādjirāba jarabadaa mañ O Djiwīdīra abeda āi ħāda barībarl mñ Ācōrē leyra, Ācōrēneba bedeabadaba ħapedada sīda jūma ijā ħla. ¹⁵Mñ cawa ħla beudarāra Ācōrēba jūma ħrēbabīda: dji jipa ħeada, dji cadjīruarā sīda.^g Za mñ bié jara panl bida mañra cawa panla. ¹⁶Mañ carea mñ ne jūmada obaria Ācōrē quīrāpita, ēberārā quīrāpita bida jipa nībai carea.

¹⁷Mñ Jerusaleñneba āyā wānara poa zocārā ħla. Mama nībapeda mñ purudebemarā dji ne neé quēdea itea paratada diade zesīa. Idjaba Ācōrēa animarāda babue diade zesīa. ¹⁸⁻¹⁹Mañda Ācōrē de dromane o basīa. Mamaa wāsīde idji quīrāpita bia basīa. Mañne ācārā judiorā Asiadebemaba mñra unusīdaa, barībarl ēberā powua nībaé basía idjaba ēberārāra quīrūbigaé basía. Mñ unupēdadaba mñda bié jara quīrīā panlbarl, ādjīdrā bl quīrāpita zedida panla. ²⁰Māwāēbarl za duanlba jaradīda panla cārē cadjīruada unusīdada dji dromarā quīrāpita mñ edesīdade. ²¹Ababe poya jaradīa mñ nāwā jīgua jarasīda: idī bārāba mñra bié jara panla beudarāra ħrēbadīda ijā ħl carea.—^h

²²Pelība O Djiwīdīdebemada bio cawa basīa. Barībarl ara mañda Paulora cawa oé basía. Ātebarl jarasia:

—Sordaorā boro Līsa zēbarāde mñ bārā nēbarara cawa oya.—

²³Mañbe idjia sordaorā boroa Paulora wagabīsia, barībarl jarasia Pauloba o quīrīā ħara idu obīmārēā. Idjaba iduarībīsia Paulo ume dji bīarāba idjira carebade zedamārēā.

f 24:6-8. Griego bedēade ācārā cartade bedea corchete de ħara neéa. **g 24:15.** Daniel 12:2. **h 24:21.** Hecho 23:6.

²⁴Māwānacarea Pelira dji quima Drusila ume wayacusa zesia. Mañ wērāra judio basía.ⁱ Mañne Peliba Paulora trāsia idjia Jesucrito ijānibema bedea ḥada ūrī carea. ²⁵Māwā ḥade Pauloba dadji jipa nībaidebemada, cacua jipa eroḥaidebemada, Ācōrēba cawa oi ewari zeidebema sida bedeasia. Peliba maḷgḷadebema ūrīside ne wayapeda nāwā jarasia:

–Jāḷbe wādua. Mā bari ḥade wayacusa ḥara trāya.–

²⁶Peliba crīcha ḥasia Pauloba idjía paratada diaida ēdra ḥamārēā. Mañ carea ara cadrā Paulora trāḥadja idji ume bedesai carea. ²⁷Poa umé ḥadacarea Pelira dji boro ḥadada ēdrasia. Maḷbe Porcio Pestoda dji boroda ḥesia. Baribara Peli ēdraside judiorā ume bia ḥe quīrīā ḥasia. Mañ carea Paulora preso ḥesia.

Paulo Pesto quīrāpita ḥada

25 ¹Dji boro ḥadacarea Pestora Cesarea purude jūēsia. Ewari ūbea ḥapeda Jerusaleḥnaa wāsia.^j ²⁻³Mama sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida Pestoa Pauloda bié jarasidaa. Ādjirāba Pestoa bedea djuburiasidaa Paulora Jerusaleḥnaa enebimārēā. Māwā jarasidaa Paulora ota cawaéne beadida crīcha panḷ bēra. ⁴Baribara Pestoba panusia:

–Paulora Cesareade preso ḥa. Māra dārāéne mamaa wāya. ⁵Mañ bēra bārā dji dromaara ḥeara mā ume Cesareadaa wānida panḷ. Mañ ēberāba baridua cadjiruada osibara, mamabara bārāba jaradida panḷ.–

⁶Pestora Jerusaleḥne ocho wa die ewari ḥasica ḥa. Mañḥebara Cesareadaa wāsia. Nurēma cawa obada dede chūmepeda Paulora enebisia. ⁷Paulo enesidade judiorā Jerusaleḥneba zepedadaba idjira jūrā edasidaa. Mañne jarasidaa idjia cadjirua dromada zocārā osida, baribara poya cawabidaé basía ādjia jara panara wārāda. ⁸Mañne Paulora ara idjiare bedeasia:

–Mā ni abaḷ cadjiruada oé ḥa. Judiorā leyrā igaraé ḥa, Ācōrē de dromara bié ḥlé basía idjaba Romanebema boro sida igaraé ḥa.–

⁹Baribara Pestora judiorā ume bia ḥe quīrīā ḥa bēra Paulo iwīdisia:

–Ḥara Jerusaleḥnaa wā quīrīā ḥaca mā jāma cawa omārēā?–

¹⁰Mañne Pauloba panusia:

–Māra nama Romanebema boroba ḥada cawa obari quīrāpita ḥa. Namabara ḥa māra cawa oida ḥa. Ḥa bio cawa ḥa mā judiorāra bié oé ḥada. ¹¹Mā cadjiruada osibara, ḥa māra beaida ḥa. Māra beacara ḥada aéa. Baribara naḷ ēberārāba mā bié jara panara wārāé bēra ni abaḷba māra ādji jawade ḥacara ḥa. Mañ bēra mā quīrīā ḥa Romanebema borobara māra cawa oida.–

¹²Mañne Pestora idjía crīcha diabadarā ume bedeapeda Paulo jarasia:

i 24:24. Mañ Drusilara Herode Agripa Nabema cau basía. Dji djabara Agripa Umébema basía. Hecho 25:13. j 25:1. Mañ Pestora Judeadebema boro basía poa 60ḥeba aba 62ḥaa.

–Blaa quĩrĩã ðlaa Romanebema boroba ðara cawa oida. Māwā baibara, idjimaa diabueya.–

Pesto Agripa ume bedeada

¹³Māwānacarea judiorā boro Agripada idji djabawērā Berenice ume Cesareadaa Pesto acalde wāsidaa.^k ¹⁴Ādjira mama dārā panā bēřā Pestoba Agripaa Paulodebemada nāwā jarasia:

–Peliba aba preso amenada nama ðlaa. ¹⁵Mā Jerusaleñnaa wā ðaside sacerdote bororāba, judiorā dji dromarā bida mañ ēberānebemada bié bedeadapeda jarasidaa idjira beamārēā. ¹⁶Mā ādjirāa jarasia abalda idji bié jara ðea quĩrāpita ara idjiare poya bedeaébara, romanorāba beadacada. ¹⁷Mañ carea judiorāra namaa zesidaa. Ādji jüēpedada nurēma māra cawa obada dede chūmepeda mañ ēberāra enebisia. ¹⁸Baribara idji bié jara panāba jaraðé basia idjia cadjiruara osida mā crīcha ðada quĩrāca. ¹⁹Ātebara idjira bié jara panasidaa ādjia iñ panā awara jaradia ða carea idjaba ēberā Jesu abada carea. Mañgara beudamīna Pauloba jara ðlaa zocai ðada. ²⁰Mā cawaé ðesia sāwā oida. Mañ carea mā Pauloa iwidisia Jerusaleñnaa wā quĩrĩã ða cawaya mama cawa oi carea. ²¹Baribara idjia quĩrĩã ðesia Romanebema borobara idjira cawa oida. Mañ bēřā mā idjira nama preso ðabisia aba dji boromaa diabuebarada.–

²²Mañne Agripaba Pestoa jarasia:

–Mā mañ ēberā bedeada ūrĩ quĩrĩã ðlaa.–

Pestoba jarasia:

–Nubara ða ūrĩa.–

Paulo Agripa quĩrāpita bedeada

²³Nurēma Agripa Berenice ume eda wāsidade ebuða ðesia ādjira dji dromarāda. Mañne sordaorā bororāda, purudebema dji dromarā sida eda errubusibasidaa. Mañbe Pestoba Paulora enebisia. ²⁴Pestoba jarasia:

–Judiorā boro Agripa idjaba jūma ēberārā nama dai ume ābaa dji jare duana, za ða ēberā bārā quĩrāpita ðara jūma judiorāba Jerusaleñne, nañ Cesareade bida bié jara panā. Ādjirāba mā ðia jara panasidaa idjira beamārēā. ²⁵Baribara māmāarā ni cārē cadjiruara oé ða idji beadi carea. Mañne idjia iwidisia Romanebema boroba cawa omārēā. Mañ bēřā mā idjira Romanaa diabuei carea ðlaa. ²⁶⁻²⁷Idjia cadjirua oðara dadjirā boroba cawamārēā mā cartade ebuða ðaida ðlaa. Baribara cārēda ðaida neé ðlaa. Māmāarā ni cārē sida ðlébara crīcha neé ða quĩrāca diabueya. Mañ carea idjira bārā quĩrāpita enebisia. Judiorā boro Agripa, mā quĩrĩã ða labara biara ūrida. Māwā bārāba idjia bio iwidipedadacarea mā dadjirā boro itea idjia cadjirua oðada poya cawa ðasicada.–

k 25:13. Agripa. Mañ ēberāra Herode Agripa dji Nabema abada warra basia. Hecho 12:1-23. **Berenice.** Mañ wērāra Pesto quima Drusila djabawērā basia. Hecho 24:24.

26 ¹Mañbe Agripaba Pauloa jarasia:

–Ara bɔdjiare idu bedeabiya.–

Ara mañda Paulora jawa wapeda bedeiasia:

²–Mñ boro Agripa, mñra ðasrida ðla idi bl quĩrãpita ara mñdjiare bedesai bẽrã. Mña cawabiya judiorãba biẽ jara panamĩna mñra bedeadẽ ðlẽda. ³Bla bio cawa ðla dadji judiorãra sãwã beabarida idjaba cãrẽ cãrẽã caicayabadada. Mañ bẽrã bedea djoburiaya mñ bedeara sẽẽ ùrĩmãrẽã.

⁴Jũma judiorãba cawa panla mñra cũdraeda sãwã ðasida mñ druade idjaba Jerusaleñne bida. ⁵Adjirãba cawa panla mñra pariseoda. Bariduaba mañda bl quĩrãpita jara quĩrã ðlabarɔ jaraida ðla. Bla cawa ðla judiorã ley ijã odi carea pariseorãba quĩrãcuitaara obadada.

⁶Baribarɔ Æcõrẽba dadji drõã naẽnabemarãa diai jaraɖada jãã ðla carea idira adjirãba mñra biẽ jara panla. ⁷⁻⁸Wãrãda jũma Israel doce warrarãneba yõpeɖadarãba ijã panla Æcõrẽba dadjirãra ãrẽbabida. Mañ carea dadjirãba ãsa, diamasi bida Æcõrẽba bia bedebadaa. Mñ boro Agripa, mañ ijã ðla carea dewara judiorãba mñra biẽ jara panla.–

Mañne Pauloba judiorã mama ðearãa jarasia:

–Æcõrẽba dadjirãra ãrẽbabida ijã panlabarɔ ¿cãrẽ cãrẽã ijãnaẽ panl idjia beu ðadada aba ãrẽbabisida?–

Mãwã jarapeda Agripaa nẽbarɔsia:

⁹–Mña naẽna crĩcha ðasia ne jũmada oida ðada eberãrãba Jesu Nazaredebemara ijãrãnamãrẽã. ¹⁰Mña Jerusaleñne wãrãda mãwã osia. Sacerdote bororãba adji trãneba mña idu Jesu ijã ðeara zocãrã preso ðabisidaa. Idjaba mañ eberãrã beabisidade mña bida bia ðlada asia.¹

¹¹Judiorã dji jarebada deza mña adjirãra cawa obibadjia. Barima zocãrã adjirãa Jesudebemada õgo biẽ bedebasia. Mñra adjirã ume bio quĩrũ ðada bẽrã drua aĩbema purude bida biẽ oi carea epẽbadjia.

¹²Ewari aba sacerdote bororãba mñra Damasco purudaa diabuesidaa adji trãneba Jesu ijã ðeara preso jidacuamãrẽã. ¹³Baribarɔ, mñ boro, umatipa ode nĩne uruada ãmãdau cãyãbara dorrodoorõara ðada unusia. Mañ uruaba mñra, mñ ume nĩna sida bajãneba jãrã tẽusia. ¹⁴Jũma dairãra egode ðasidaa. Mañne mña bedeadã ùrĩsia. Mañ bedebaba mña hebreode nãwã jarasia: “Saulo, Saulo, ¿cãrẽ cãrẽã mñra biẽ oi carea epẽ ðla? Ara bɔduba puabarɔla cũmia ãrã tagabarã quĩrãca.” ¹⁵Mañne mña iwidisia: “Mñ boro, ¿bara cai?” Mñ Boroba panusia: “Mñra Jesua. Bla biẽ oi carea epẽ ðara mña. ¹⁶Baribarɔ piradrãdua. Ara mãda blã unubisia mñ nezocada ðai carea. Bla ununada idjaba mña unubi sida bedeaida ðla.” ¹⁷⁻¹⁸Mña bara bl eberãrã jawadebemada idjaba judiorãẽ jawadebemada edra edaya. Mña bara judiorãẽmaa diabueya mñ wãrã bedeara cawadamãrẽã.” ¹⁹Mañ

1 26:10. Hecho 8:1-3. m 26:16. Bla ununada. Griego bedeadẽ ãcarɔ cartade ðã ðla: “Bla mñneba ununada.” n 26:17-18. Mñ wãrã bedeara cawadamãrẽã. Griego bedeadẽ ðã ðla: “Adjirã daura ogadamãrẽã.”

bērã pãĩmane duananada ãnaane nĩbadia. Diauru jawaedabemada ēdrãdapeda Ācōrēmaa zedia. Mã ijãbada carea ādjia cadjirua opedadara Ācōrēba quĩrãdoaya. Idjaba Ācōrēba ādjirãra ßaya idjia edada purudebemarãda beadamãrẽã.”

¹⁹Mã boro Agripa, Jesuba maĩ ewaride mãã jaraɖara jũma ijã osia.°

²⁰Mãã naãrã Damasco purudebemarãa jarasia ādjia cadjirua obadara igaradapeda Ācōrēmaa zedamãrẽã. Mãwãnacarea Jerusaleĩ purude, jũma Judea druade, idjaba judiorãema biɖa aɖarida jarasia. Jũmarãa jarasia bia o panãneba unubidida panãda ādjia cadjirua opedadara wãrãda igarasidada. ²¹Maĩ careabara judiorãba mãra Ācōrẽ de dromane jidadapeda bea quĩrãsidaa. ²²Baribara Ācōrēba maĩ ewarideba ãtaa careba ßa bẽrã mãã dji dromarãa, dji dromarãea biɖa wadibiɖa Jesudebemada bedea ßa. Ācōrēneba bedeadadaba, Moise biɖa cãrẽda sãwãida jarasidaa. Maĩdra mãã jara ßa. ²³Ādjirãba jarabadjidã Ācōrēba ēdra edabari diai jaraɖara bia mĩgaida ßasida idjaba beɖarãnebemada naãrã ãrẽbaida ßasida ãnaa dadjirã ēdrãdidebemada judiorãa, judiorãea biɖa jarai carea.—

²⁴Pauloba mãwã idjiare bedea ßaɖe Pestoba jĩgua jarasia:

—Paulo, ßara quĩrãẽ ßa. ßa jũmawãyã carta cawa ßaɖeba quĩrãẽ ßesia.—

²⁵Baribara Pauloba jarasia:

—Dji droma Pesto, mãra dji quĩrã biao. Mãã jara ßara wãrã bẽrã aride ßa.

²⁶Mã boro Agripaba maĩnebemada cawa ßa. Maĩ bẽrã mãra idji quĩrãpita ne wayaa neẽ bedea ßa. Mãmaarã idjia Jesu mãwãnara jũma cawa ßa jũmarãba ebuda nẽbãrãbada bẽrã. ²⁷Mã boro Agripa, Ācōrēneba bedeadadaba maĩnebema ßapedadara ÷ba ijã ßaca? Mãã cawa ßa ßa ijã ßada.—

²⁸Agripaba Pauloa jarasia:

—÷Ba ara naĩda mãã Critora ijãbica?—^q

²⁹Pauloba jarasia:

—Mãã Ācōrẽa iwidi ßa dãrãẽne wa dãrãbãrãɖe biɖa ßara idjaba jũma za mã bedea ãrĩ duanã sida mã quĩrãca beadamãrẽã, baribara naĩ carena neẽ.—

³⁰Mãwã jaraɖacarea Agripa, Pestora, Berenicera, jũma mama chũmea sida piradrãsidaa. ³¹Dajadaa wãnapeda ādjirãza jara duanasidaa:

—Jãã ēberãba cadjirua oẽ ßa idji beaɖi carea wa preso ßaɖi carea.—

³²Maĩne Agripaba Pestoa jarasia:

—Romanebema boroba cawa omãrẽã naĩ ēberãba iwididaẽbara, ßa idjira poya ēdra ßacasia.—

Paulo Roma puruɖaa wãna

27

¹Maĩ ewaride dji boroba jarasia dairãra Italia druadaa wãnida panãda. Maĩ bẽrã Paulora, dewara preso ßea sida Julio jawaeɖa

o 26:19. Jesuba maĩ ewaride mãã jaraɖara. Griego bedeaɖe ßã ßa: “Cãĩmocara quĩrãca ununara.” p 26:23. Isaia 42:6-7; 49:6. q 26:28. Griego bedeaɖe mãba idjaba jara ßa: “Baã mãã berara crĩchabisia Crito ēberã baida.”

ḡasia. Mañ Juliora sordaorã Augusto abadaḡebema dji boro basía. ²Mañbe dairãa barco Adramitio puruḡebemane ḡadodapeda wāsidaa. Mañ barcora Asia druade puruza wāḡara basía. Djaba Aristarco Macedonia druadebemada dairã ume wāsia. Idjira Tesalonica puruḡebema basía.

³Nurẽma Sidoñ puruḡe wibarisiḡaa. Mañne Julioba biadeba Paulora idji biarãmaa idu wābisia idjia neé ḡara diadamārẽã. ⁴Mañbe Sidoñneba wānane nāūrãa minijichia puá nūma bẽrã Chipre morro idjaba Asia ẽsi wāsidaa. ⁵Cilicia drua quĩrãpe idjaba Panpilia quĩrãpe auḡu tḡadapeda Liciadebema puru Mirade wibarisiḡaa.

⁶Mama sordaorã boroba dewara barco Alejandría puruḡebemada unusia. Mañ barcora Italia druadaa wāḡara basía. Daira idji ume mañ barcode ḡadodapeda wāsidaa. ⁷Ewari zocãrã nāūrã carea piãca wāsidaa. Gnido quĩrãpe jũene wāni carea bia mĩgasidaa. Wadi nāūrãa minijichia puá nūma bẽrã Creta morro icawa paḡḡaga wāsidaa Salmoñ amia quĩrãpe. ⁸Pusa icawa bia mĩga wāḡadada Lasea puru caita Necai Wibaribada abadama jũene wāsidaa.

⁹Bio dārãḡada bẽrã judiorã ne coḡaca ewari dromada wāsia. Mañ ewariḡeba ḡtaa pusade wāida minijichia ḡabaria.^r Mañ carea Pauloba dji bororãa jarasia nocoḡaa wārãnamārẽã. ¹⁰Nāwã jarasia:

–Achirã, mḡa cawa ḡla nawena wāniḡara minijichiade wānida. Barcora āriya. Bārãba edeḡada sida jūma aduaḡia.^s Mañ awara dadjirã sida zocãrã quininia.–

¹¹Baribara sordaorã boroba Paulo bedeã cāyābara barco djibari bedeada, barco perataḡari bedeã sida iḡasia. ¹²Doidaade panani carea mañ Necai Wibaribadara bié ḡasia. Mañ bẽrã zocãrãba crĩchasidaa biara ḡada Penice puruḡaa wānida aba doidaa jōḡaraḡaa. Mañ puru sida Creta morroḡe ḡla. Mama nāūrãa mācua puāca bẽrã pusara tuma ḡabaria.^t

Nāūrã cadjiruaba barco āyã edeḡa

¹³Mañne nāūrãda jawa acḡareba aride puá nūmesia. Mañ carea ḡmāḡau ḡaebariare bia wānida crĩchasidaa. Ancla jira edaḡapeda Creta icawa wāsidaa. ¹⁴Baribara dārãẽne nāūrã cadjirua Euroclidoñ abadaḡa jawa araareba dji cāḡyã ta nūmesia. ¹⁵Mañba barcora āyã edesia. Barco quẽḡara poya araa ḡḡaḡẽ bẽrã nāūrãa idu edebisiḡaa. ¹⁶Morro zaque Clauḡa abada āḡudecare wāsidaḡe nāūrãa maārĩ tumasia.^u Mañne jāba

r 27:9. Mañ ewari dromara Ācōrẽba cadjirua quĩrãdoai ewaria. Levitico 16:1-34; 23:26-32. Poa zebaraḡa septiembre jeḡeḡeḡe ḡaebaria. Septiembreḡe, octubreḡe biḡa pusade wāida minijichiara ḡla. Idjaba noviembreḡeḡe aba febreroḡaa wānaca basía, jūmawāyã minijichia ḡla bẽrã. **s 27:10.** Mañ barco Alejandríadebemane trigoda waibḡa edebaḡidjida Romanaa. **t 27:12.** *Mama nāūrãa mācua puāca bẽrã pusara tuma ḡabaria.* Griego bedeade ḡl ḡla “mamaḡa ḡmāḡau ḡaebariare unubadaa.” Ḳara traduccioñne ḡmāḡau ḡaebariare cāyābara “ḡmāḡau odjariare” ḡl ḡla. **u 27:16.** Mañ Claudara idjaba Cauda trã jarabadaa.

zaque ādauare ūmāda barcode eda poya bādaé pananapeda eda basīdaa. ¹⁷Jāba zaque eda bāpedadacarea barcora sogaba bio bārasīdaa ārīrāmārēā. Maāne waya panasīdaa Sirte ībāde poade wānida. Maā carea barcode wua āta jira bābadada eda bādapeda idu nāūrāa edebisīdaa.¹⁸ Nūrēma nāūrāa wadibida dji cābāyā puá nūmasia. Maā carea barcode traja panāba netata edebādada daiđu batacuasīdaa barcora wēsaara ūmemārēā. ¹⁹Nāūrāa wadibida dji cābāyā puá nūma bērā, ewari ūbeade ara ādji jawaba netata barcodebema dji zāgla bēada daiđu batacuasīdaa. ²⁰Māwā panāne ewari zocārā āmāda, chīda, sida ununaé panasīdaa. Maā ewari cadjiruade wadi panā bērā dairāba crīchasīdaa ēdrādaēda.

²¹Zocārā ewari ne codāé duanasīdaa. Maā bērā Paulora dji bororā ēsi nūmepeda jarasia:

–Achirā, mā bārāa jarasia Cretadeba wārānamārēā. Mā bedēda ījāpedadabara naā minijīchiade duananaé bacasia idjaba ne aduadāé bacasia. ²²Baribāra sopuarānadua. Naā barcora jūma ārīmīna nī abāda beudaēā. ²³Māra Ācōrēnea. Idjida ījā bā. Idi diamasi ara mā Ācōrēba idji nezoca bajānebemada māmaa diabuesia. ²⁴Maālgāba mā jarasia: “Ne wayarādua, Paulo. Bāra Romanebema boro quīrāpita bedēaida bā. Bā carea Ācōrēba jūmarā naā barcode wābādara idu quinibīā.” ²⁵Maā carea, achirā, sopuarānadua. Mā ījā bā Ācōrēba oida idji nezoca bajānebemaba mā jarađa quīrāca. ²⁶Baribāra baridua morrode poade wānida panā.–

Barco ārīna

²⁷Domia umé babārāde diamasi wadi nāūrāa dji cābāyā puá nūmasia. Maāba Adria pusade awacārī basīdaa. Ariquētra babārāde barcode trajabadaba crīchasīdaa ējūā caita jūēbādada. ²⁸Pusa nābuada zasīdade veinte braza basia. Wagabe wābādade wayacusa zasīdaa. Maāne quince braza basia. ²⁹Mōgarādaa tēūne wāni wayaaba anclada quīmārē barco ādauare batabuesīdaa. Maābe bio daupera duanāba isabe ānadraida quīrīā panasīdaa.³⁰ Māwā panāne barcode trajabadara barcodeba chupea ēdrādida crīchasīdaa. Maā bērā jāba zaquera doeda basīdaa ancla nocoarebemada doeda bābāda quīrāca. ³¹Baribāra Pauloba sordaorā boroa, idji sordaorā bīda jarasia:

–Jālgārāda barcode panenaēbārā bārāa poya ēdrādaēā.–

³²Maā carea sordaorāba jāba zaque jā bā jācarara tatasiāda. Ara mālda jāba zaquera pusaba edesia.

³³Āsabodode Pauloba jūmarāda ne codamārēā jarasia:

v 27:17. *Barcode wua āta jira bābadada.* Griego bedēade māra ebuda bāēā.

w 27:29. *Isabe ānadraida quīrīā panasīdaa.* Griego bedēade mā bedēaba idjaba jara bā ādji ācōrēā iwīdisīdaa isabe ānadramārēā.

—Dadji sãwãnida adua panɫ bẽrã domia umé bãrãra ne codae panɫa.
³⁴Mãa bedea djuburiaya ne codamãrẽã. Mãwã cacua ɭɭa beadia poya
 êdrɔdi carea. Ni ɔɔɭda cãrẽ sida sãwãnaẽa.—^x

³⁵Mãwã jarapeda Pauloba paɭda jawade edapeda jumarã quĩrãpita Ȧcõrẽa
 bia ɭɭada asia. Maɭbe cõrcuapeda cosia. ³⁶Maɭ unubɔdade jumarãda
 sobiadapeda ne cosidaa. ³⁷Dairãra barcode 276 panasidaa.^y ³⁸Ȧdjirã
 jawũanapeda trigoda pusade ɔatacuasidaa barcora wẽsaara umemãrẽã.

³⁹Ȧnadraside Ȧdjirãba ejũada unusidaa baribɔɔɭ cawadaẽ basia
 sãma panɫda. Maɭ ejũane jogoda ɭasia iɭɭa bara ɭɭada. Crĩchasidaa
 poyadibɔɔɭ, barcora mama poabidida. ⁴⁰Maɭ bẽrã anɭa jɭcarara
 tɔcuadapeda pusade juma amesidaa. Idjaba barco bia ededi carea
 dji peratɭbari jɭ ɔadada ẽrãsidea. Maɭbe nocoarebema wua Ȧɭɭa jira
 ɭɭadara eubarisidaa nãurãba iɭɭada edemãrẽã. ⁴¹Baribɔɔɭ barco
 quẽɔara iɭhitade poa nũmepeda poya nocodaa wãẽ basia. Mãwã ɭɭde
 pusaba jĩawẽ nũmɭba barco Ȧdaura Ȧrĩ wãsia.

⁴²Maɭne sordaorãba preso ɔeara beadida crĩchasidaa doya u wãnapeda
 mĩrũ wãranamãrẽã. ⁴³Baribɔɔɭ sordaorã boroba Paulora êdrɔɭ ɭa quĩrĩã
 ɭasia. Maɭ bẽrã idu quenabiẽ basia, Ȧtebɔɔɭ juma dji ũbi cawa ɔeada naãrã
 daidu tẽubicusia doya wãnamãrẽã. ⁴⁴Waabemara bacurude wa barcode
 ne ɔeada Ȧrɭ wãbisia. Mãwã jumarãda drua bia jũesidaa.

Malta morrode duanana

28 ¹Drua jũepedadacarea dairãba cawasidaa maɭ morrora Malta
 abadada. ²Mamabemarãba dairãra bio bia edasidaa. Cue ze
 nũmɭ bẽrã idjaba cũrãsa nũmɭ bẽrã Ȧdjirãba tɭɭada cajẽranapeda coa
 nũmɭsidea. Maɭbe dairãa jarasidaa tɭɭa cãne zedamãrẽã. ³Pauloba
 bacuru pȦasada jɔɔɭ pepeda tɭɭa uruadaa ɔatacua ɭasia. Maɭne
 jɭwɔɭɭã carea dama arada êdrasia. Maɭba Paulo jawade ca jira ɭesia.
⁴Maɭ damaba Paulo jawade ca jira ɭa unusidade morrodebemarãba ara
 Ȧdjiduba jara duanesia: “ȦJã ẽberãra mĩã beadaa! Pusadeba êdrɔdamĩna
 dadji Ȧcõrẽwẽrã Jipa Cawa Obari abadaba idjira idu zocai ɔabiẽa.”

⁵Maɭne Pauloba damara tɭɭadaa jĩãpetatasia. Idjira cãrẽ sida sãwãẽ basia.
⁶Jumarãba aɭ duanasia Paulora ogoroi cawaya wa cawaẽne beui cawaya,
 baribɔɔɭ mãwã dãrã aɭ panɭne Paulora ni maãrĩ bida biẽ ɔeẽ basia. Maɭ
 bẽrã Ȧdjirãba dewara crĩchada edadapeda jarasidaa Paulora Ȧcõrẽda.

⁷Maɭ morrode dji borora Publio abadjidaa. Maɭ Publioba dairã duanɭ
 caita ejũada eroɭasia. Idjia dairãra idji dede ewari ũbea bio bia edasia.

⁸Mãwã panɭne Publio zezara amine ɭa bẽrã idjaba cɭwa nũmɭ bẽrã cɭdade
 ɭasia. Maɭne Pauloba idjira aɭde wãsia. Ȧcõrẽa iwidipeda idji jawara Ȧrɭ

x 27:34. Ni ɔɔɭda cãrẽ sida sãwãnaẽa. Griego bedeadẽ ɭɭ ɭɭa: “Bãrã budara ni Ȧba bida
 aduaẽa.” y 27:37. 276. Griego bedeadẽ Ȧcɔɔɭ cartade 76 ɭɭ ɭɭa.

ħapeda biabisia. ⁹Mañ carea dewararã cacua bié ħeada zedapeda Pauloba biabisia. ¹⁰Mañ ĩberãrãba dairãra dji dromarã quĩrãca bia osidaa. Wayacusa barcode ħadosidade daiba neé pananara ħdjirãba jũma diasidaa.

Romane jũēpedada

¹¹Malta morrode dewara barco Alejandriadebemada ħasia. Doidaa bẽrã mañ barcora āyã wãé ħasia. Jedeco ũbea ħadacarea dairãra mañ barcode wãsidaa. Dji barco quēħade ħdji ħcõrẽ zaca ħeada umé o erobasia: aba Cástor abadaa, dewarabemara Polu abadaa.^z ¹²Wãħadade Siracusa purude wibarisidaa. Ewari ũbea mama panasidaa. ¹³Mamaħba pusa icawa wãnane Regio purude wibarisidaa. Nurẽma wãnane nãũrãra ħdauareba tħ nũmħ bẽrã ewari uméne Puteoli purude jũēsidaa. ¹⁴Mama dairãba djabarãda ħcħħa unusidaa. ħdjirãba dairãa jarasidaa ħdji ume domia aba pananamãrẽã.

Mamaħba Roma purudaa jĩrũba wãsidaa. ¹⁵Djabarã Romanebemaba dai wãħada ũrisidade audiabariċe zesidaa. ħcħħada Apio purudaa zesidaa idjaba ħcħħada Tres Taberna purudaa zesidaa. Pauloba ħdjirã unuside ħcõrẽa bia bedeasia. ħdjirã carea ħasridasia. ¹⁶Romane jũēpedadacarea sordaorã boroba preso ħeara idji boroa diasia.^a Idjia Paulora iduba ħebisia. Sordaoda ababe ħasia idji waga ħamãrẽã.

Pauloba Romane ħea judiorãa jarada

¹⁷Ewari ũbea ħadacarea Pauloba judiorã dji droma ħea Romanebemada trħbisia. Jũma ħbaa dji jħresidade Pauloba jarasia:

–Djabarã, mħra Jerusaleħneba preso enesidaa. Judiorãra bié oé ħasia. Idjaba dadji drõã naēnabemaba obada sida bié bedeae ħasia. Mãwãmĩna judiorãba mħra jidadapeda romanorã jħwaeda ħsidaa. ¹⁸Romanorãba mħã bio iwidisidade cawasidaa mħra beacara panħda cadjirua oé ħħ bẽrã. Maħne mħra ĩdrħ ħħ quĩrĩã panasidaa. ¹⁹Baribħħħ judiorãba maħgħra bia ũrĩnaé ħasĩa. Mañ carea mħa iwidisia Romanebema boroba mħra cawa omãrẽã. Mħa mãwã osia ĩdrħi carea. Mħ purura dji boro quĩrãpita bié jara quĩrĩãẽã. ²⁰Mañ bẽrã mħa bãrãra unu quĩrĩã ħasia bãrã ume bedeai carea. ħcõrẽba ĩdrħ edabari diai jaradara jũma israelerãba jħã panħa.^b Idji carea mħra nãwã carenaba jħ ħħa.–

²¹Maħne ħdjirãba jarasidaa:

–Judeadebemarãba dairãa ħdeebema cartada diabuedae panħa. Dadji djabarã judiorã ni abaħda jãmħba zeé ħħa ħdeebema bié jarai carea.

z 28:11. ħcħħa traduccioħne “Dioscuros” ħħ ħħa. Maħba jara ħħa mañ umėbema ħcõrẽda mĩguiso basida. Mañ ewaride ĩberãrãba ħdji ħcõrẽda barco quēħade obadjidaa.

a 28:16. *Preso ħeara idji boroa diasia.* Griego bedeade ħcħħa cartade mãra neẽã.

b 28:20. Griego bedeade mãba idjaba jara ħħa: “Mħa jħã ħħa beudarãra ħrẽħadida jũma israelerãba jħã panħ quĩrãca.” Hecho 23:6; 24:15; 26:6-8.

²²Baribara dairāba cawa panla jūma druaza mañ crīcha djiwididebemada bié bedea panlada. Mañ carea ūrī quīrīā panla bla sāwā crīcha bāda.–

²³Mañne ādjirāba ewarida basīdaa. Mañ ewari jūēside ēberārāda zocārā Paulo bamaa zesīdaa. Diapedalaba aba quewara Pauloba bedea basia Ācōrēba ēberārā pe erobādebemada. Ācōrēba Moisea diada leydeba, Ācōrēneba bedeadadaba bāpedadadeba bida jaradia basia Jesuda ijānamārēā. ²⁴Pauloba jaradara ācalaiba ijāsīdaa, baribara ācalaiba ijānaé basía. ²⁵Mañ bēra caicayadapeda wābalarlada basía. Mañne Pauloba nāwā jarasia:

–Ācōrē Jaureba bārā drōāenabemarāa wārā bedeadā Ācōrēneba bedebari Isaiādeba nāwā jarasia:

²⁶Nañ purua nāwā jarade wādua:

Bārāba ūrī panlmīna cawadaéa. Bio unu panlmīna cawadaéa.

²⁷Ādjirāba sodeba poya cawadaéa, ūrī quīrīānaéa idjaba unu quīrīānaéa. Māwā beadaébara ādjirāba unucasīdaa, ūrīcasīdaa idjaba sodeba cawacasīdaa.

Mañbe mñ ijānapeda mña ādjirāra biabicasia.^c

²⁸Jālbe cawadadua: Ācōrēba dadji ēdra edaidebema jara beara judiorāémaa diabueya. Ādjirābala bia ūrīnia.–

²⁹Pauloba māwā jarasīde judiorāra āduba caicaya duanla āyā wābalarasīdaa.^d

³⁰Māwānacarea Paulora poa umé Romane basia. Idji ba debari paratada djibaría diabadjia. Idji acade wābdara jūma bia edabadjia.

³¹Idjia bedeadadjia Ācōrēba ēberārā pe erobādebemada idjaba dadji Boro Jesucritodebemada ebuda jaradiabadjia. Mañne ni abalaba mñ sēnaca basía.